

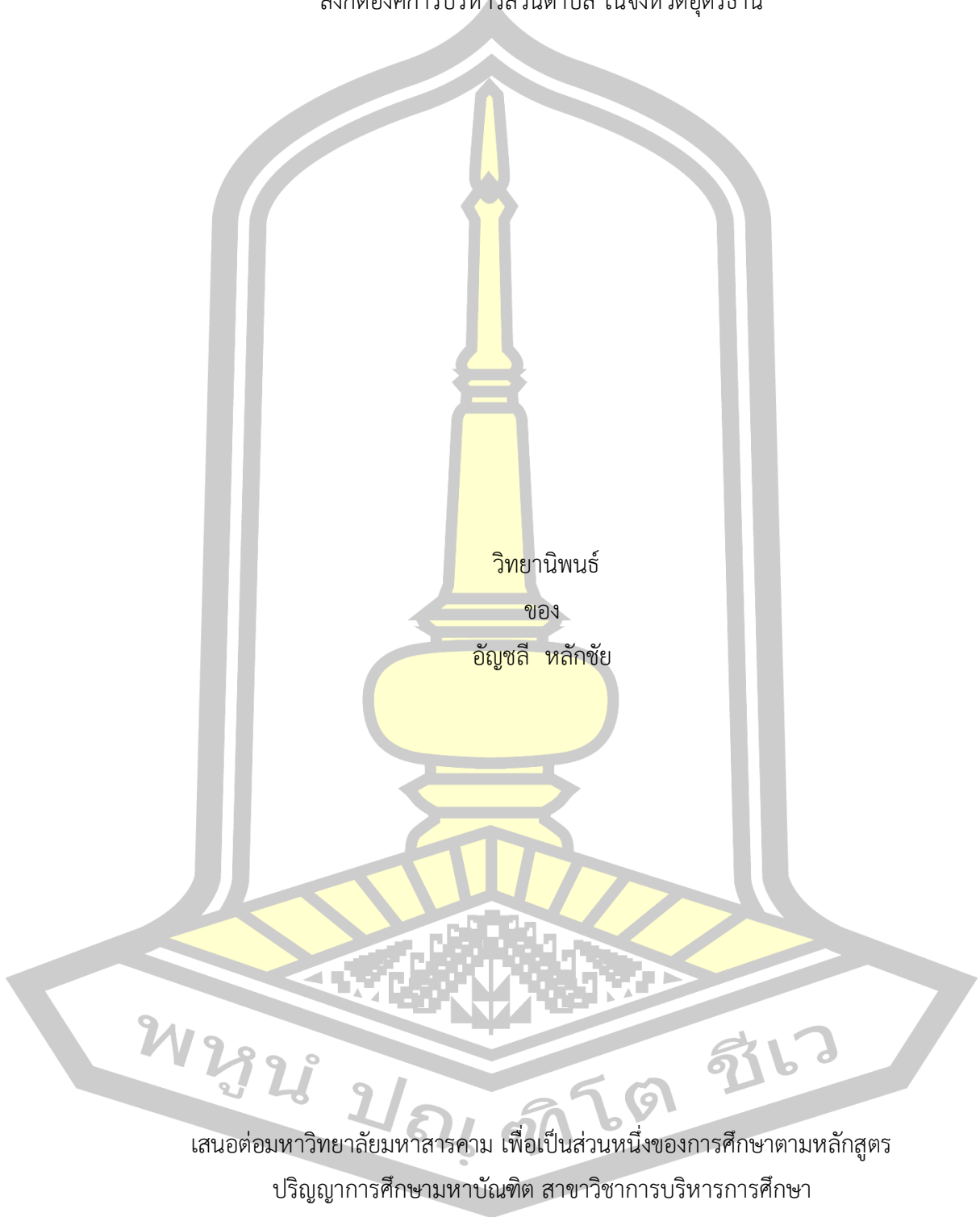
การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

วิทยานิพนธ์
ของ
อัญชลี หลักชัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มกราคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

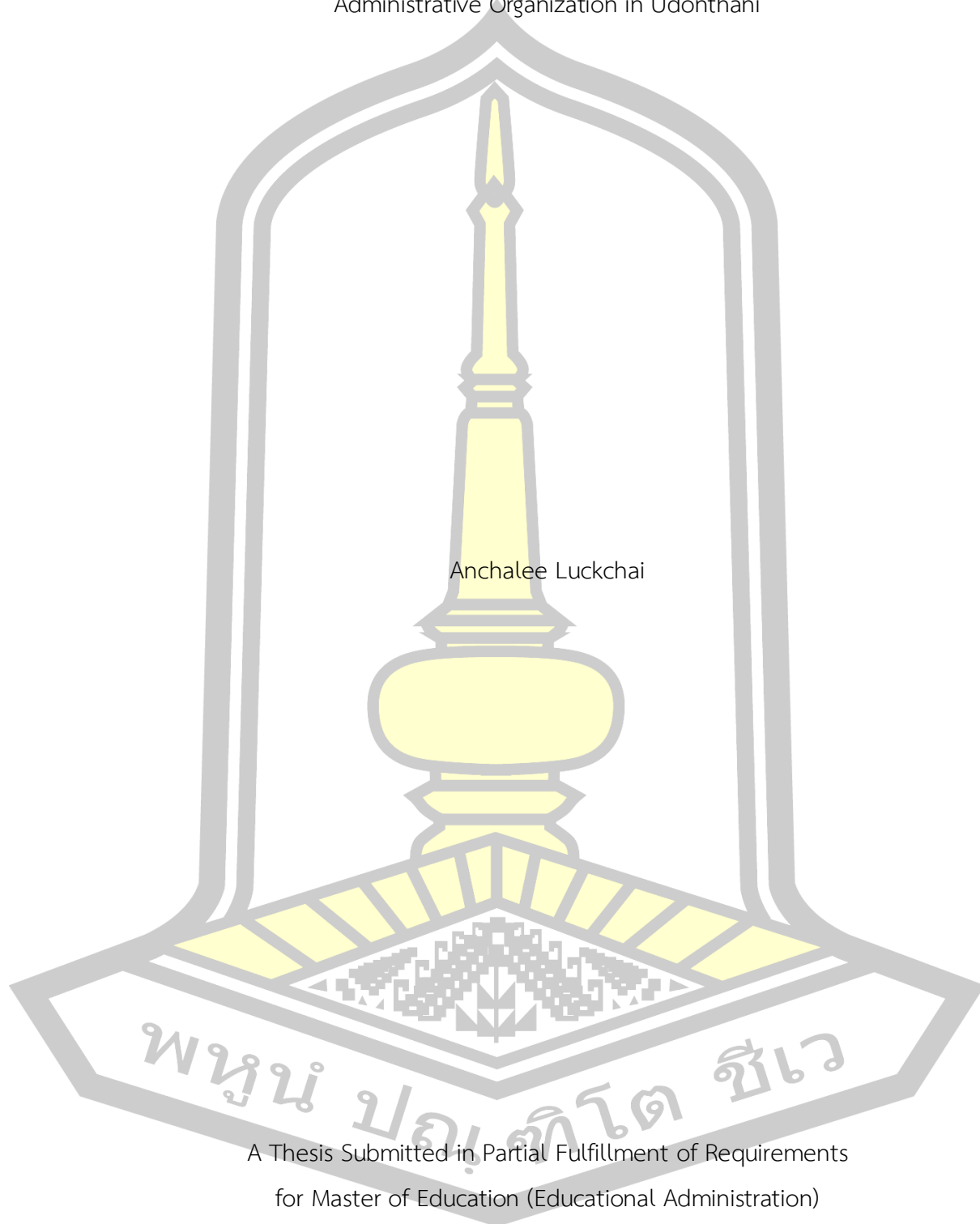
วิทยานิพนธ์
ของ
อัญชลี หลักชัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มกราคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Developing Guidelines Management of Child Development Center under Sub-district
Administrative Organization in Udonthani

Anchalee Luckchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration)

January 2019

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวอัญชลี หลักชัย
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. บุญชม ศรีสะอาด)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี		
ผู้วิจัย	อัญชลี หลักชัย		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. บุญชม ศรีสะอาด		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี 3) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า มีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .64 พิจารณาเรียงลำดับองค์ประกอบ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบัน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มากที่สุด มี

ค่าเฉลี่ย (2.97) สภาพที่พึงประสงค์ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (4.73) และความต้องการจำเป็น ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน และด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้ 1) แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.68 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 0.68 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง, การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พูน ปรณ กิติโต ชีเว

TITLE	Developing Guidelines Management of Child Development Center under Sub-district Administrative Organization in Udonthani		
AUTHOR	Anchalee Luckchai		
ADVISORS	Associate Professor Boonchom Srisa-ard , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the elements management of child development center, 2) study the present condition and the desirable of management of child development center under sub-district administrative organization in udonthani, and 3) develop guidelines management of child development center under sub-district administrative organization in udonthani. Method was divided into three phases, studies the elements and indicators management of child development center, studies the present condition the desirable and modified priority needs index of management of child development center under sub-district administrative organization in udonthani, development guidelines management of child development center under sub-district administrative organization in udonthani. The samples were 248. The data were analyzed using mean, standard deviation and modified priority needs index.

Research found that;

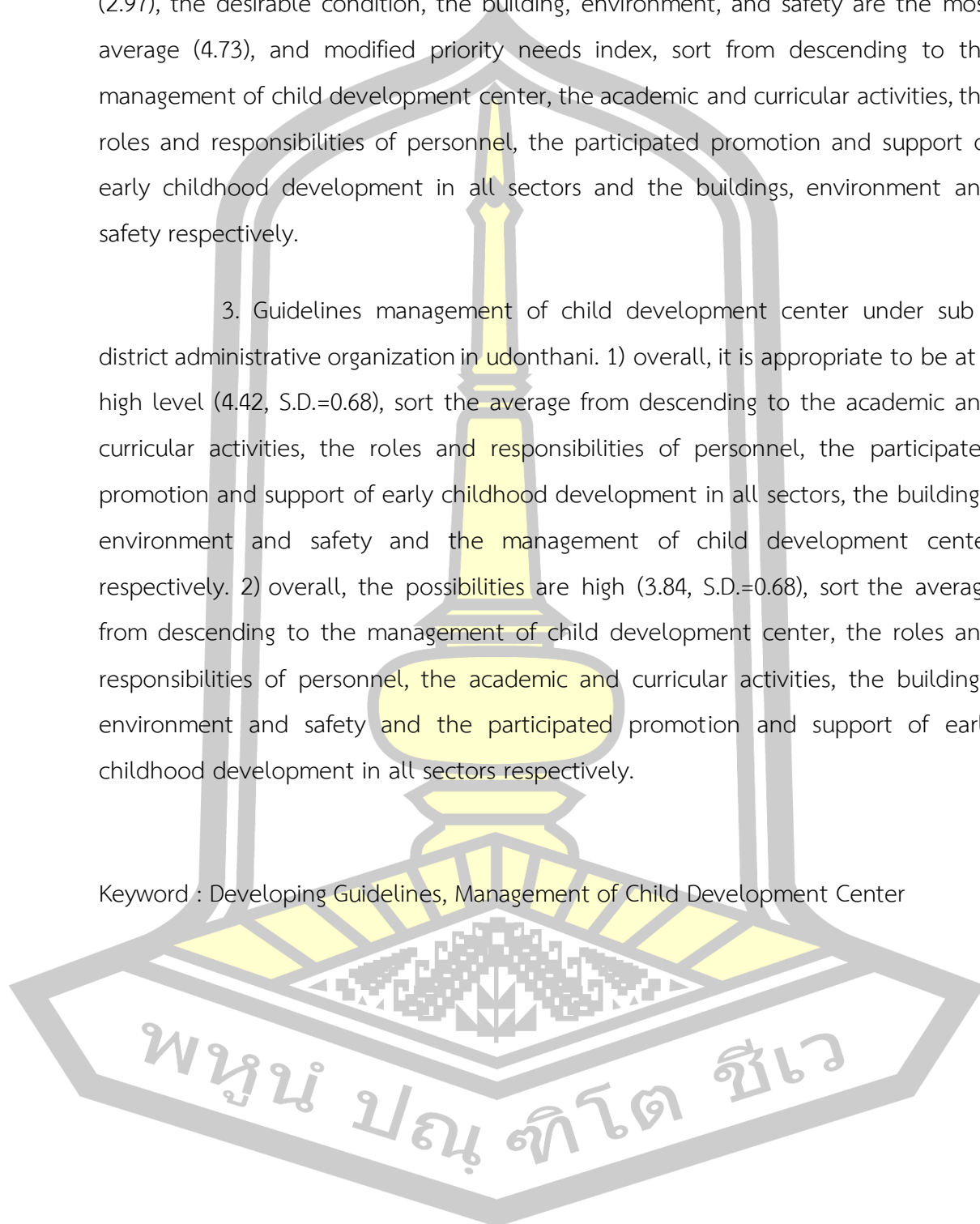
1. The elements management of child development under sub-district administrative organization in udonthani, overall, it is appropriate to be at a high level (4.08, S.D.=0.64), by the building, environment, and safety is the most average.

2. The present condition of management of child development center under sub-district administrative organization in udonthani, overall, It is appropriate

to be at a high level by the building, environment, and safety are the most average (2.97), the desirable condition, the building, environment, and safety are the most average (4.73), and modified priority needs index, sort from descending to the management of child development center, the academic and curricular activities, the roles and responsibilities of personnel, the participated promotion and support of early childhood development in all sectors and the buildings, environment and safety respectively.

3. Guidelines management of child development center under sub - district administrative organization in udonthani. 1) overall, it is appropriate to be at a high level (4.42, S.D.=0.68), sort the average from descending to the academic and curricular activities, the roles and responsibilities of personnel, the participated promotion and support of early childhood development in all sectors, the buildings, environment and safety and the management of child development center respectively. 2) overall, the possibilities are high (3.84, S.D.=0.68), sort the average from descending to the management of child development center, the roles and responsibilities of personnel, the academic and curricular activities, the buildings, environment and safety and the participated promotion and support of early childhood development in all sectors respectively.

Keyword : Developing Guidelines, Management of Child Development Center

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันมีคุณค่ายิ่ง ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย รวมทั้งเสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือปรับปรุงและแก้ไข วิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบความเหมาะสมองค์ประกอบ ตรวจสอบร่างแนวทาง ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษาและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณ นางอรุณศิริ จันทร์หล่น หัวหน้าห้อง 2 พ.27 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สละเวลาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ อย่างดียิ่ง และขอขอบคุณครอบครัวที่ให้ความสนใจและมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความกตัญญูทดแทนที่ แต่บิดามารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

อัญชลี หลักชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	12
การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	20
องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	37
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	40
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58

งานวิจัยในประเทศ.....	58
งานวิจัยต่างประเทศ	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	73
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี.....	76
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วน ตำบล ในจังหวัดอุดรธานี.....	81
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	135
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	135
สรุปผล.....	135
อภิปรายผล	140
ข้อเสนอแนะ	146
บรรณานุกรม.....	148
ภาคผนวก.....	155
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	156
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม	178
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	193
ประวัติผู้เขียน.....	199

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	38
ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	86
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของตัวชี้วัดในองค์ประกอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	87
ตาราง 5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	88
ตาราง 6 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	90
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน	91
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	92
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของบุคลากร	95
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	98
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี ด้าน วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	101

ตาราง 12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	104
ตาราง 13	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี.....	106
ตาราง 14	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	107
ตาราง 15	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร.....	109
ตาราง 16	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย.....	112
ตาราง 17	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร....	114
ตาราง 18	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	116
ตาราง 19	แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี.....	123

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน..... 127

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 128

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร 129

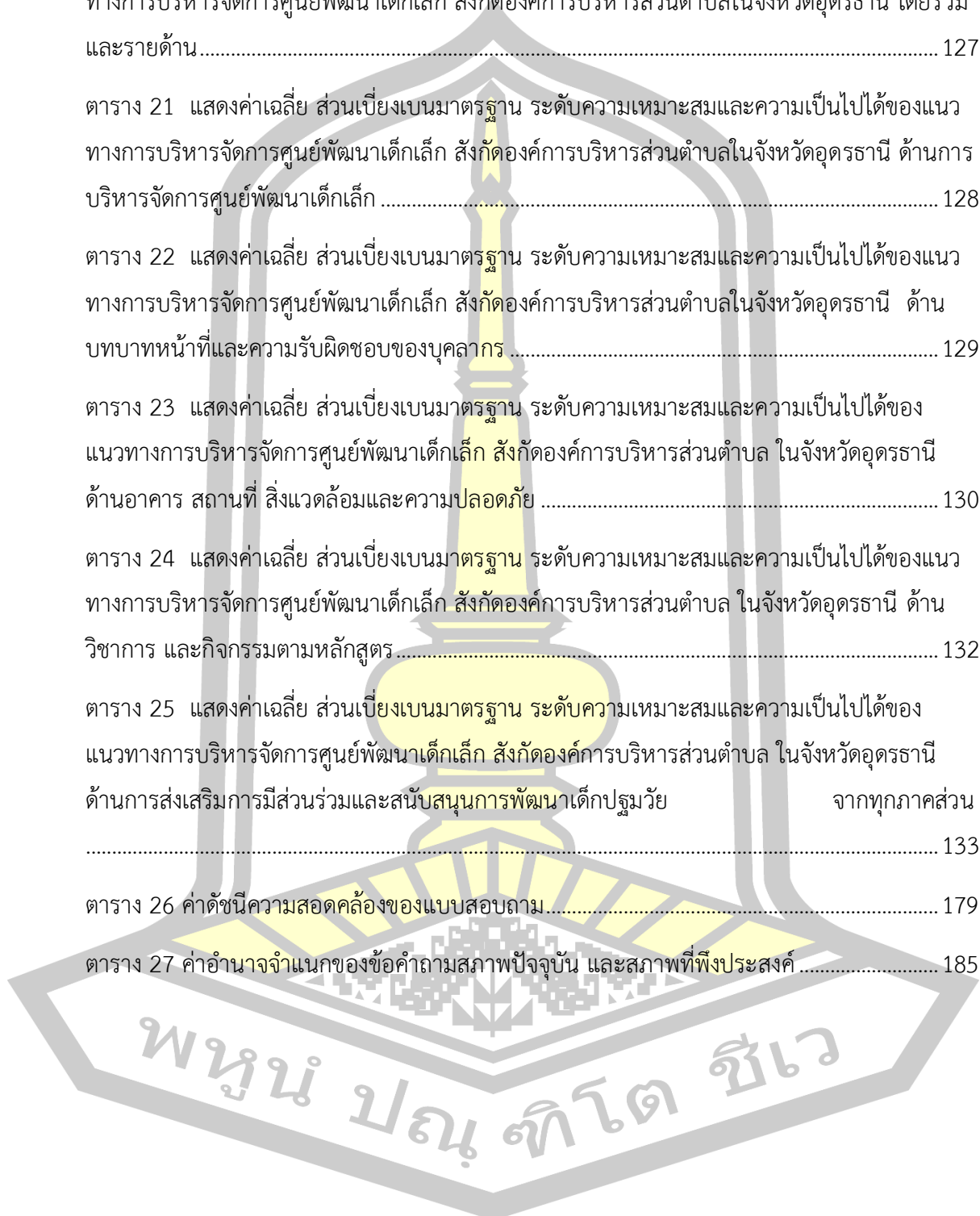
ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 130

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร..... 132

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากทุกภาคส่วน 133

ตาราง 26 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม..... 179

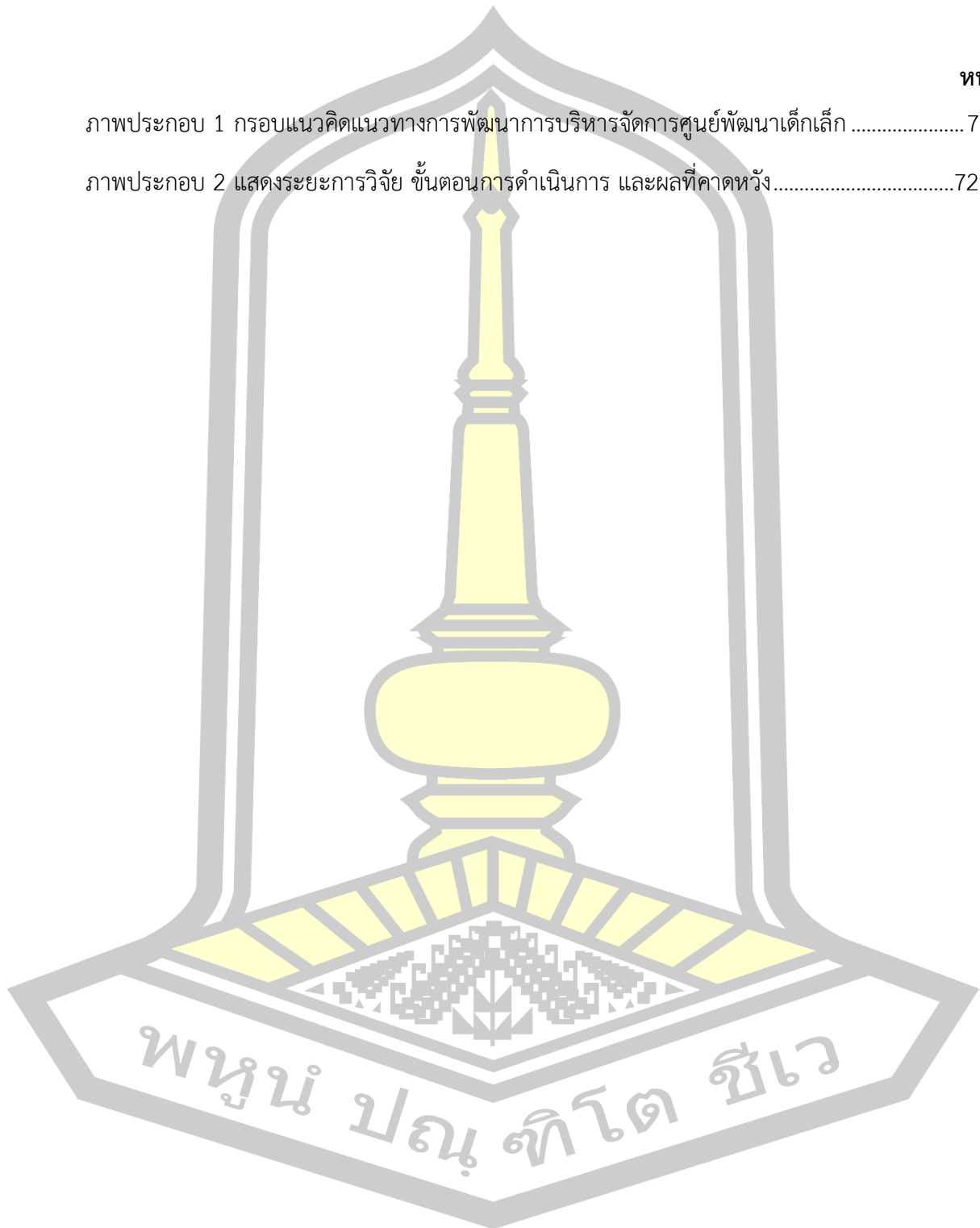
ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์..... 185

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	7
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	72

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กปฐมวัย คือ เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่ งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการทางสมองมนุษย์ยังเน้นความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงของ 5 ปีแรกของชีวิต ว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ และเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ดูแลตั้งแต่แรกเกิด โดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัส พุดคุย และเล่นกับเด็กเพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาการเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้น

การจัดการศึกษาปฐมวัย นับได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคตของบุคคลอย่างแท้จริง ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทั้งครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ครูปฐมวัย ที่เปรียบเสมือน พ่อแม่คนที่ 2 ของเด็ก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะทักษะการคิด ครูปฐมวัยจะต้องแสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย เพื่อส่งผลให้เด็ก เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคม อันจะส่งผลต่อประเทศชาติต่อไป ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษาและชุมชน ที่มุ่งจะพัฒนาให้เหมาะสมกับวัย และมีความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่เด็กได้รับ 9 ประการ ได้แก่ การสื่อสารความคิดที่เป็น การกระทำ การใช้ภาษา การเรียนรู้ทางสังคม การเคลื่อนไหว ดนตรี การจำแนก เปรียบเทียบ จำนวน มิติสัมพันธ์และเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(9) บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันประกอบด้วยเทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา (กรมส่งเสริมการ

ปกครองท้องถิ่น, 2551) โดยกำหนดให้หน่วยงานส่วนกลางได้ถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยเฉพาะภารกิจการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย 2-5 ปี ซึ่งส่วนกลางได้ถ่ายโอนภารกิจนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ทั้งใจ และกาย โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการบริหารงานในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ คณะผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รู้ถึงสภาพและปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี จึงควรให้ความสำคัญในการนำเอาแนวนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าสู่ภาคปฏิบัติให้บังเกิดผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ รวมไปถึงคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องนำแนวนโยบายและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ สามารถแก้ปัญหาด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในท้องถิ่น รวมไปถึงแก้ปัญหาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างแท้จริง

ในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล มีภารกิจที่ต้องดำเนินการหลายประการ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัด ของตนเอง ด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย 3) เป็นการบริหารจัดการและหรือส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน 4) การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็กและเยาวชนประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย และ 5) การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการจัดดำเนินงานด้านกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา

ศิลปวัฒนธรรม จารัตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย และท้องถิ่น ซึ่งภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจของทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ต้องดำเนินการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2545)

ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2553 ได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ครอบคลุมลักษณะงาน โดยแบ่งมาตรฐานเป็น 6 ด้าน คือ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553)

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี จะดำเนินการภารกิจด้านการจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัย (2-5 ปี) ให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นได้ ก็จะต้องดำเนินการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ผ่านแนวคิดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับปีพุทธศักราช 2553 ใน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ในปัจจุบันมีรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 ลักษณะ กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบจัดตั้งขึ้นเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เนื่องด้วยความแตกต่างของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและนโยบายของ คณะกรรมการบริหารแต่ละแห่ง อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและดำเนินการหาแนวทางการพัฒนาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน สำหรับการรองรับการประเมินจากทั้งภายในและภายนอกของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก ตลอดจนนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานเท่าเทียมกันทุกแห่ง และเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมในการตรวจรับรองคุณภาพการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไร
3. การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

ความสำคัญของการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ จะเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่จะใช้ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็นขอบเขตเนื้อหา และขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวคิดของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) ; กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) และ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2554) ได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ได้แก่

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.1 การบริหารงาน

1.1.2 การบริหารงบประมาณ

1.1.3 การบริหารงานบุคคล

1.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

1.2.1 คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครู

1.2.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู

1.2.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

1.3.1 อาคารสถานที่

1.3.2 สภาพแวดล้อมภายในอาคาร

1.3.3 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

1.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.1 หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4.2 การจัดประสบการณ์ /การจัดกิจกรรมประจำวัน

1.4.3 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์

1.4.4 สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.4.5 การวัดผลและประเมินผล

1.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจาก

ทุกภาคส่วน

1.5.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.2 การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น

3 ระยะ ดังนี้

2.1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

2.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 109 แห่ง จำนวน 218 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 109 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 109 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 460 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้น 678 คน

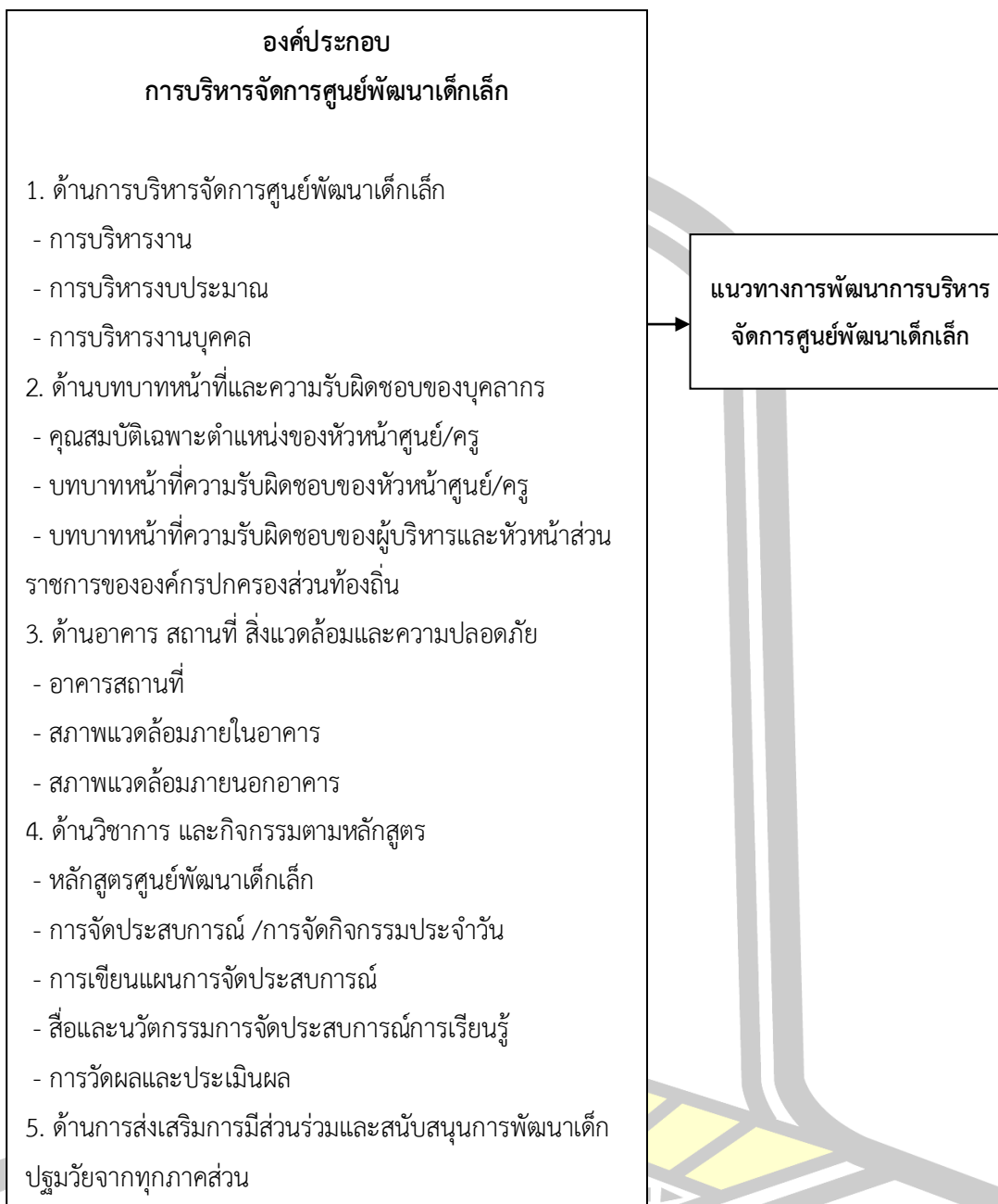
2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 248 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling Technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ในองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล

1.1.1 ด้านการบริหารงาน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีนโยบายด้านการพัฒนาชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเด็กปฐมวัย ประชุมวางแผนจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาชัดเจน ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษามาเสมอ นำผลจากการประเมินไปปรับปรุง คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กรับทราบและปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์

1.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงพอกับการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ จัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาวิชาชีพเพียงพอ ใช้ง่าย งบประมาณพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรมีประสิทธิภาพ รายงานผลการใช้ง่าย งบประมาณและรายงานงบแสดงฐานะทางการเงิน และมีระบบสารสนเทศจัดการด้านการเงินการคลัง

1.1.3 ด้านการบริหารบุคคล หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสรรหาและจ้างบุคลากร ปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับแผนอัตรากำลัง ใช้ระบบคุณธรรมทุกครั้งในการสรรหาและบรรจุ แต่งตั้งครูส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง

1.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการงานบุคลากร ได้แก่ คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครู, บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.1 คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครู หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวุฒิการศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ครูผู้ดูแลเด็กสำเร็จการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย และครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาวิชาชีพด้านการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐาน

1.2.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถดำเนินการบริหารศูนย์ให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์ ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ สามารถนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

1.2.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรบริหารส่วนตำบล มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรทางด้านวิชาการ ร่วมกันจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับ กำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมประชุม เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาและบริหารจัดการงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนพัฒนาการศึกษา

1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในอาคาร และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

1.3.1 อาคารสถานที่ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมอยู่ใกล้ชุมชน สะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครอง เป็นเอกเทศ มีพื้นที่กว้างขวาง เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ พื้นที่สำหรับการนอนสะอาดและมีอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมพื้นที่รับประทานอาหาร มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับเด็กครบทุกคน สถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกห่างจากบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมของเด็ก มีห้องน้ำเพียงพอสำหรับเด็ก มีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอและพื้นไม่ลื่น

1.3.2 สภาพแวดล้อมภายในอาคาร หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบริเวณภายในห้องเรียนมีแสงสว่างจากธรรมชาติเพียงพอสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก มีตู้ยาเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเพียงพอ มีห้องปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วน

1.3.3 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่สำหรับเด็กล้างมือและแปรงฟันครบทุกคน มีเครื่องเล่นสนามที่มีความหลากหลายช่วยส่งเสริมพัฒนาการ มีระบบการตรวจสอบความมั่นคงพร้อมใช้งานของเครื่องเล่นสนาม มีรั้วกันเป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง และมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ไม่ให้เป็นแหล่งขยายพันธุ์แมลงหรือพาหะนำโรคชนิดต่างๆ

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน, การเขียนแผนการจัดประสบการณ์, สื่อและนวัตกรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดผล และประเมินผล

1.4.1 หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา มีการนิเทศหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติ การสอนจริง

1.4.2 การจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา จัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวันมีความยืดหยุ่นตามความต้องการความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก จัดกิจกรรมประจำวันได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม

1.4.3 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยตลอดปีการศึกษา จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดแผนการจัดประสบการณ์

1.4.4 สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการผลิตสื่อการสอนสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ มีการใช้สื่อการสอนจากของจริง มีความหลากหลายทั้งจากธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเทคโนโลยีต่างๆ จัดหาสื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ผ่านการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการประเมินการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการใช้สื่อการสอน

1.4.5 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บันทึกและตรวจสอบสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียน นำข้อมูลพัฒนาการของเด็กมาวางแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรใช้วิธีการประเมินที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน สร้างเครื่องมือวัดและประเมิน เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก แบบทดสอบ ฯลฯ

1.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารจัดการการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน

1.5.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และชุมชน เกี่ยวกับการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ การระดมทุนปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ต่างๆ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเล็ก เป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมหรือจัดงานต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความสมัครใจ ร่วมกันเสนอแนะและติดตามการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.2 การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยร่วมบริจาควัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้ หรือเครื่องเล่นที่เสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานราชการต่างๆ สถาบันการศึกษา ให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการสำหรับการดูแลเด็กเล็ก ร่วมเป็นวิทยากรกับครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ให้แก่เด็กอายุ 2-5 ปี ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

3. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือก และแต่งตั้งจากครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้ทำหน้าที่บริหารงานกำหนดนโยบาย ควบคุมบังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

5. ผู้อำนวยการกองการศึกษา หมายถึง ผู้ที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานในฐานะผู้อำนวยการกองการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบงานทางการศึกษาท้องถิ่น งานสังคมสงเคราะห์ งานสันติภาพ งานการศาสนา งานขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และงานศิลปกรรม

6. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

7. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การจัดการศึกษาอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเล็กมีความพร้อมรับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยสามารถเจริญเติบโตเป็นคนดี มีคุณธรรม ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามความมุ่งหมายของมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร, ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย, ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 1.1 การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
  - 1.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
2. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 2.1 ความหมายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 2.2 ความหมายของการบริหารจัดการ
  - 2.3 แนวคิดและทฤษฎี
  - 2.4 แนวคิดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาของไทยในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวิถีการดำรงชีวิต ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ เพราะโรงเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชุมชนถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ ที่มีคุณค่า ดังนั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งจึงได้มีการนำเอาวิถีชีวิต หรือทรัพยากรที่มีในชุมชน มาใช้ในการจัดเรียนการสอน มีการนำคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาหลักสูตร ให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องและเหมาะสมในการพัฒนาคนในท้องถิ่นนั้นๆ

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แบ่งการจัดการการศึกษาเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ฉะนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) โดยยึดหลักการจัดการศึกษา คือ

- 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ
- 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรการในการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายมีคุณภาพและมาตรฐาน 2) พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมสวัสดิการและความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3) สร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรให้กับชุมชน สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา

พร้อมกันนี้ได้กำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานจัดการศึกษา ดังนี้ 1) จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนา การศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2545-2554) นโยบายและ แผนที่เกี่ยวข้อง 2) ส่งเสริมสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ 3) ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ค้นหาและให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้อยโอกาส พิจาร ให้ได้รับการบริการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

1. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็กตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาปฐมวัย ซึ่งปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลและรับผิดชอบเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษาเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กให้เป็นอย่างมีระบบ มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ สามารถส่งเสริมและพัฒนา ให้เด็กปฐมวัยภายในท้องถิ่นมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัย ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว่า การศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะ แรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เรียกชื่ออย่างอื่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2545) และในมาตรา 41 ได้บัญญัติว่า ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัด การศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การศึกษาในระดับการอบรมเลี้ยงดูและ พัฒนาความพร้อมของเด็ก ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม เพื่อเข้ารับ การศึกษาในระดับต่อไป โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาลศึกษา หรือในรูปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประเภทต่างๆ โดยมีนโยบาย ให้มีการจัดการศึกษาและส่งเสริมอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็ก ส่งเสริมให้เด็ก ปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา และส่งเสริม สนับสนุนครอบครัว ชุมชน สถาบันสังคมต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของ การศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536)

เยาวพา เดชะคุปต์ (2547) ได้กล่าวถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับการจัดการศึกษา ในท้องถิ่น หมายถึง การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กระดับปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อม ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาได้อย่างเต็มที่ หากไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริม ในช่วงนี้ อาจจะมีผลทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้าซึ่งกระทบต่อการเจริญเติบโตของ เด็กในอนาคต

วิรัตน์ บัวขาว (2550) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับการจัดการศึกษาในท้องถิ่น หมายถึง การจัดการศึกษาปฐมวัย จึงมีปรัชญาอยู่ที่การให้ความรัก ความอบอุ่นที่มุ่งเตรียม ความพร้อมให้กับเด็ก การจัดการศึกษาเด็กอายุ 3-6 ปี เกิดวุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคมและ สติปัญญา มีพัฒนาการถึงระดับหนึ่งเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น

การจัดการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อที่จะขับเคลื่อนการศึกษาปฐมวัย กล่าวคือการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา พิจารณาจากวัยและประสบการณ์

ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เด็กที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา

อีกทั้ง มีความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นเพื่อลดความซ้ำซ้อนในเรื่องการจัดบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งตามมาตรา 42 ของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ประเมินความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาและมีหน้าที่ประสานส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยต้องประเมินมาตรฐานคุณภาพและช่วยให้เข้าสู่คุณภาพ นอกจากนี้ ได้กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 16(9) บัญญัติให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา และมาตรา 17(6) บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และมาตรา 30 ยังให้รัฐถ่ายโอนภารกิจบริหารสาธารณะแก่ท้องถิ่น ช่วยเหลือท้องถิ่น จัดสรรเงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่นตามความจำเป็นและความต้องการ จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ในการจัดการศึกษา (กรมการปกครอง, 2543)

ในปัจจุบัน การพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากกระแสการปฏิรูปการศึกษาที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภายใต้คำจำกัดความว่า เก่ง ดี มีสุข ทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากของการพัฒนามนุษย์ดังกล่าวกว่าที่ว่า “เด็กวัยก่อน 6 ขวบ เป็นวัยทองของชีวิต” เพราะเป็นช่วงที่มีความสำคัญและมีพัฒนาการได้อย่างรวดเร็วที่สุดคือ ช่วง 4 ปี แรกของชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงปฐมวัยนั้นเป็นช่วงแห่งการพัฒนาอย่างแท้จริง การจัดการศึกษาปฐมวัย ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาเด็กในทุกด้านนั้น จึงต้องสอดคล้องกับวัยที่เจริญเติบโตขึ้น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจของเด็กต่อสิ่งรอบตัว ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพเด็ก เป็นทรัพยากร ที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตการพัฒนาเด็กให้ได้รับรู้ความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญ ที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และ ให้ความสนใจเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมี คุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย ประกอบกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็ก ปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2559 เด็กอายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้าน ก่อนเข้าเรียนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ องค์กรยูนิเซฟและหน่วยงานที่เกี่ยวกับเด็กทั่วโลก ได้เน้น

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ โดยให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ที่มีลักษณะเฉพาะและละเอียดอ่อน โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน และป้องกันปัญหา สังคม ในระยะยาว (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยมีความสำคัญมาก เพราะเป็นที่ยอมรับทางวิชาการแล้วว่า การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการวางพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้านของบุคคล พื้นฐานดังกล่าว ครอบคลุมการพัฒนาทางกายที่ต้องเจริญเติบโตเต็มที่ตามวัยและมีความแข็งแรงสมบูรณ์ พัฒนาการ ทางสติปัญญาที่เด็กเกิดการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ พร้อมทั้งส่งเสริมการคิด พัฒนาการทางสังคมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับวัย ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งอันจะส่งผลไปถึงการพัฒนาระยะต่อไปในชีวิต ซึ่งสภาพแวดล้อมของเด็กวัยนี้ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน ชุมชน และจากสถานศึกษาที่จัดการศึกษาที่จะต้องคอยเอาใจใส่ดูแลในการช่วยให้เกิดพัฒนาการในเด็กต่อไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการพัฒนาเด็กและมีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในทุกๆ ด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน สนับสนุนกิจกรรมในทุกด้านรวมทั้งสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมลักษณะงาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล งานบริหารทั่วไป ผลศึกษาจากการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี พบว่า บุคลากรทางการศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบริหารการศึกษาและมีตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน ไม่ตรงกับสายงาน ไม่ได้รับรู้เฉพาะทางที่จะช่วยให้การบริหาร การศึกษาแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารงานวิชาการ ยังไม่มีการเตรียม ความพร้อมให้กับเด็กอย่างจริงจัง รวมทั้งการจัดหา ทรัพยากรที่เหมาะสมแก่เด็กตามวัย ความจำกัด ในเรื่องงบประมาณก็ยังส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรม และภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้

รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น แต่สำหรับด้านระบบ กลไกการเสริมสร้างตระหนักรู้ และความเข้าใจการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ ชุมชน มีบทบาทในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา โดยให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัยกล่าวคือ มีส่วนร่วม ในการบริการศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม/ชมรมผู้ปกครอง มีส่วนร่วมใน การจัดทำ แผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 6 แนวทาง ในการดำเนินการของสถานศึกษา เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง ให้การสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากร ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นและเอื้อประโยชน์และ อำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา กล่าวคือ จัดให้มีอุปกรณ์ของเล่น ของใช้ เครื่องนอน เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้พอเพียงกับ เด็กโดยจัดให้เหมาะสม สะอาด และปลอดภัย จัดให้มีมุมหนังสือที่จำเป็นเป็นต่อพัฒนาการของเด็ก ให้เพียงพอและเหมาะสมกับวัย จัดให้มีเครื่องเล่นสนาม เครื่องเล่นน้ำ เล่นทราย ที่เหมาะสมและ ปลอดภัย จัดให้มีพื้นที่สำหรับแปร่งฟัน ล้างมือ ทำความสะอาดร่างกาย ห้องน้ำห้องส้วม พร้อม อุปกรณ์ที่จำเป็นและเหมาะสมกับเด็ก และจัดให้มีห้องพยาบาล หรือมุมพยาบาลที่เพียงพอสะอาด เหมาะสม เพื่อเป็นการช่วยเหลือเด็กเบื้องต้น

กล่าวได้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งอายุ 5 ปีเต็มหรือย่างเข้าสู่ปีที่ 6 การศึกษาปฐมวัยมีลักษณะที่แตกต่างกับการศึกษาระดับ อื่น ๆ เพราะ เป็นการวางรากฐานของบุคลิกภาพและพัฒนาการให้ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา (พิมลมาลย์ พุฒนิคม, 2542) และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียม ความพร้อมให้กับเด็กในด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป (พัฒนา ชัชพงษ์ (2530) ได้อธิบายไว้ว่า เด็กที่มีอายุ 3-6 ปี ถือเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าเซลล์สมองกำลังเจริญเติบโต

ผลจากการศึกษาจะเห็นได้ว่า เด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต ที่ครูและผู้ปกครองต้องให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อจะทำให้เด็กได้รับการพัฒนา

ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา และประสบการณ์ให้กับเด็กได้เรียนรู้และมีพัฒนาการที่สอดคล้องและเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน เพื่อจะได้เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป ดังนั้น การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการพัฒนาเด็ก บนพื้นฐานของการอบรม เลี้ยงดู และการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและ พัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้ บริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนา ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันมีรูปแบบการจัดที่ แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และจุดมุ่งหมายใน การจัดการศึกษา โดยไม่มุ่งเน้นทางด้านวิชาการ แต่จะเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมใน การพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ แต่ในการบริหาร จัดการและการกำหนดจุดมุ่งหมายต้องเป็นไปตามขอบเขต และนโยบายของรัฐซึ่งปรากฏในแผน การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และมติคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ สมาคมอนุบาลศึกษา แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารีได้บันทึกไว้ในเอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการอบรมผู้บริหารโรงเรียน อนุบาลเอกชน เกี่ยวกับหลักการจัดอนุบาลศึกษาว่าสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรดำเนินการใน ประเด็นต่อไปนี้ 1) พัฒนาการเด็กทุกวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา 2) แผนการจัดประสบการณ์ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและสนองความต้องการการความสนใจ และ ความสามารถของเด็กแต่ละคน 3) การจัดกิจกรรมควรเน้นประสบการณ์ตรงในสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด โดยจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น การทดลอง การพาไปทัศนศึกษา การประกอบอาหาร การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง เป็นต้น 4) การจัดกิจกรรมที่มีลักษณะสมดุลกัน เช่น กิจกรรมในห้องเรียนกับนอกห้องเรียน กิจกรรมสงบกับ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เด็กริเริ่มกับกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ริเริ่ม และลักษณะการจัดกิจกรรม ควรแบ่งเวลาในการจัด เช่น ถ้าจัดกิจกรรมรายบุคคลใช้เวลาร้อยละ 75 การจัดกลุ่มเล็กใช้เวลาร้อยละ 15 และกลุ่มใหญ่ใช้เวลาร้อยละ 10 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ต้องไม่เป็นการ เลียนแบบจากโรงเรียน ประถมศึกษา แต่ควรจัดสถานที่ทำกิจกรรม เช่น มุมบ้าน มุมทราย มุมบล็อก มุมนั่ง มุมหนังสือมุมธรรมชาติศึกษา มุมวิทยาศาสตร์ มุมหุ่น มุมหมอ มุมศิลปะ มุมเกมการศึกษา และสถานที่แสดง ผลงานของเด็ก

กรมการปกครอง (2545) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก 3-5 ปี เป็นการจัด
 ในลักษณะของการดูแล และให้การศึกษาแก่เด็กให้ได้รับการพัฒนาตามแบบองค์รวมทุกด้าน ได้แก่
 ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและตามความสามารถของแต่ละบุคคล
 เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีหลักการจัด ดังนี้

- 1) จัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภทที่มีอายุ 3-5 ปี
- 2) พัฒนาเด็กโดยยึดหลักการอบรม
 เลี้ยงดู และให้การศึกษา
- 3) พัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นที่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ
 และความแตกต่าง ระหว่างบุคคล
- 4) จัดประสบการณ์ที่让孩子สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมี
 คุณภาพและมีความสุข
- 5) พัฒนาเด็กโดยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาก่อน
 ประถมศึกษา
- 6) พัฒนาเด็กโดยให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (2552) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการ
 ศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้ 1) หลักการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาทางด้านร่างกายให้
 แข็งแรง สมบูรณ์ กระตุ้นให้สมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่พัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ให้เป็นผู้มี
 ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ำรงแจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้พัฒนาด้าน
 สังคมโดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถดำรงชีวิต
 ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์บววิถีชีวิตของเด็ก
 ตามสภาพครอบครัว บริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย 2) หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึด
 เด็กเป็นสำคัญ โดยจัดการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น
 และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุกเล่นให้
 มีความรู้และเกิดการพัฒนาการอย่างสมดุล 3) หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย โดยการปลูกฝัง
 จิตสำนึกความเป็นคนไทยความเป็นชาติไทยที่มีวัฒนธรรมไทยอันดีงาม เคารพนับถือและกตัญญู
 กตเวทิตาต่อบิดา มารดา มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจทำให้เกิดความรักและ
 ภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศไทย 4) หลักความร่วมมือ โดยครอบครัว ชุมชน
 และสถานศึกษาร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถ
 ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้น
 พื้นฐานต่อไป 5) หลักแห่งความสอดคล้องอุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัยต้อง
 สอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

ประเวศ วะสี (2542) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาว่า การศึกษาที่ดีต้องสร้าง
 คนให้ฉลาดเป็นคนดีและมีความสุขได้ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงมาก มนุษย์
 ควรจะมีการเรียนรู้ที่ดีที่สามารถพัฒนาศักยภาพของเขาเต็มที่เท่าที่เป็นมนุษย์จะทำได้

ธีระ สุมิตร และพรอนงค์ นิยม (2541) กล่าวว่า เด็กที่เกิดจากพ่อแม่คู่เดียวกัน แต่ถ้าได้รับการเลี้ยงดูจากบุคคลต่างกันในสถานที่ต่างกันได้รับการศึกษาต่างกัน อุปนิสัย และความสามารถจะแตกต่างกันมาก

ดังนั้น หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการวางรูปแบบการจัด การศึกษาให้กับ เด็กปฐมวัย โดยจัดให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการบูรณาการผ่านการเล่นของเด็ก เน้นให้เด็กได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอน จะต้องสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม พิจารณาจากวัยและประสบการณ์เด็ก มุ่งเน้นพัฒนาการเด็กทุกด้าน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก บูรณาการการเรียนรู้และประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยวิธีการสังเกต จุดหมายของการศึกษาปฐมวัยคือ การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขภาพดี 2) ใช้วัยวะของร่างกายได้คล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน 3) มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย 4) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว 5) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 6) สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย 7) สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

ดังที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างคนให้เป็นคนฉลาด เป็นคนดี และมีความสุข ช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนา ไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ เนื่องจากเด็กปฐมวัย เป็นวัยที่มีพัฒนาการไปทุกด้าน มีการเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด โดยเฉพาะระบบประสาทและสมอง มีการเจริญเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต ศักยภาพ แห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หากได้รับการส่งเสริม อย่างถูกต้อง

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

กรมพัฒนาชุมชน (2542) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่เลี้ยงดูเด็ก อายุ 3-6 ปี ให้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเตรียมความพร้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กก่อนเข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่พัฒนาเด็กปฐมวัยประเภทหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) กล่าวว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มัสยิด กรรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 2-5 ปี ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร

2. ความหมายของการบริหารจัดการ

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภักษ์ (2536) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่าหมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังมีความหมายของการบริหารที่กล่าวถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

เบญจา แสงมลิ (2542) กล่าวถึง การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นลักษณะของการบริหารงานที่เกิดขึ้นจากชุมชนเป็นผู้จัดตั้ง มีคณะบุคคลดูแลรับผิดชอบในรูปของกรรมการ ลักษณะของการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเป็นไปตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ แต่ละศูนย์ และการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินการมาโดยตลอดนั้น กรมการปกครองได้นำหลักการบริหารโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการมาปรับใช้กับแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งยึดหลักการบริหารงาน ได้แก่

งานวิชาการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานบุคลากร งานการเงินและพัสดุ งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้ให้ความหมายการบริหารจัดการว่าหมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การบริหารเป็นการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ราศี ทองสวัสดิ์ (2542) ได้กำหนดหลักในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

- 1) มุ่งพัฒนาเด็กโดยองค์รวมโดยผ่านการเล่น หมายถึง จัดการให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาเด็กจะทำได้ดีจากกิจกรรมการเล่น
- 2) ยึดปรัชญา การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- 3) จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย ไม่บังคับให้เขียนหนังสือ เพราะการเขียนจะทำได้ดีต่อเมื่อก้ามเนื้อนิ้วมือแข็งแรงที่จะสามารถจับดินสอแล้วขีดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้ และใช้มือและตาให้สัมพันธ์กันได้ การออกกำลังกายจะให้เล่นกลางแจ้งอย่างอิสระ และรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ด้านอารมณ์และจิตใจ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น ศิลปศึกษาและการเล่นอย่างอิสระ จัดตารางกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยจะช่วยให้พัฒนาอารมณ์และจิตใจได้เป็นอย่างดี ด้านสังคม โดยให้โอกาสเด็กได้เล่นร่วมกันอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็กมีโอกาสปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะอย่างอิสระจะช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านสติปัญญา ให้ความรู้ทางพื้นฐานของภาษา คณิตศาสตร์ จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ และฝึกการตอบคำถามปลายเปิด เพื่อพัฒนาความคิดของเด็กๆ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป ควรจัดกิจกรรมมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าการจำเนื้อหาได้ และจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคล มีการประเมินพัฒนาการ โดยการสังเกตพฤติกรรม และส่งเสริมพัฒนาการที่ยังด้อยของเด็กแต่ละคน

รุจิรี ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม (2545) กล่าวถึงการบริหารจัดการว่า เป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักบริหารหลายคนจึงมีความคิดตรงกันว่า “การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แน่นอนในการทำงาน” บางคนเห็นว่าการบริหารเป็นศิลปะของการเป็นผู้นำที่จะนำผู้อื่นให้ทำงานตามวัตถุประสงค์ได้ และได้กล่าวถึงลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหารไว้ 9 ประเด็น คือ 1) การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) การบริหารต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ 3) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน 4) การบริหารต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม 5) การบริหารต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่

2 คนขึ้นไป 6) การบริหารต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ 7) การบริหารเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล 8) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และ 9) การบริหารไม่มีตัวตนแต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545) ได้ให้ความหมายการบริหารจัดการว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยหน้าที่หลักทั้ง 4 ประการ มีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน คือ 1) การวางแผน (Planning) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งนักวิชาการทั้งหลายกำหนดขึ้น จะเริ่มต้นด้วยหน้าที่ทางการวางแผนเป็นอันดับแรก จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนเป็นอย่างดี โดยที่องค์ประกอบของกระบวนการวางแผนองค์การหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย ภารกิจ จุดหมาย และแผน โดยภารกิจเป็นข้อประกาศอย่างกว้างๆ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือเหตุผลพื้นฐานในการดำรงอยู่ขององค์การ และขอบข่ายงานเฉพาะขององค์การหรือที่ให้องค์การแตกต่างจากองค์การอื่น สำหรับจุดหมายเป็นเป้าหมายแห่งอนาคต หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์การต้องการให้บรรลุผล ขณะเดียวกันแผนงานหมายถึงวิถีทางที่จะก่อให้เกิดการกระทำเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับองค์การ 2) การจัดองค์การ (Organization) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่สืบเนื่องจากการวางแผน กล่าวคือ เมื่อองค์การจัดทำจุดหมายและแผนเชิงยุทธศาสตร์แล้ว ผู้บริหารควรต้องออกแบบโครงสร้างองค์การเพื่อให้การบริหารงานบรรลุจุดหมายแผนเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การนั้น การออกแบบโครงสร้างองค์การ เป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการตรวจสอบอยู่เสมอ เนื่องจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างองค์การเกิดขึ้นมากมาย 3) การนำ (Leading) เป็นสถานะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้นำจะเป็นผู้นำที่มีศักยภาพดังกล่าวได้พึงทำ ความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร และการบริหารกลุ่ม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และ 4) การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์การบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่จำทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์การ การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในองค์การ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่าหมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์การ จากการทำงานร่วมกันโดยใช้บุคคลและทรัพยากร

อื่น ๆ หรือกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ 6 M'S (Management Resources) ประกอบด้วย 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุ (Material) 4) เครื่องจักร (Machine) 5) วิธีการจัดการ (Method) และ 6) ตลาด (Market)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545) ได้นำเสนอแนวความคิดของลูเธอร์ กูลิค นักวิชาการเกี่ยวกับหลักการบริหารระบบราชการ ที่เรียกว่า POSDCoRB Model มีรายละเอียดดังนี้

- 1) P-Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์การต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรภายในองค์กร และสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นมีความรอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้
- 2) O-Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการ โดยจัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่างออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงานคุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไป
- 3) S-Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งภายในองค์กร โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมให้ได้ในปริมาณที่เพียงพอจะทำให้งานสำเร็จได้
- 4) D-Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแล สั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชาโดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา
- 5) Co- Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่า ต่ำกว่า และการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- 6) R-Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่าง ๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษร
- 7) B-Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานโดยใช้งบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การเตรียมขออนุมัติงบประมาณ การเสนอให้ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ การดำเนินงานตามงบประมาณ การตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่เสนอขอไว้ จากความหมายและลักษณะของการบริหาร จึงเป็นการนำความรู้อันเกิดจากทักษะในด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งการบริหารจัดการจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ รวมถึงกระบวนการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการบริหารจัดการองค์กร โดยใช้แนวคิดและหลักการของศาสตร์และศิลป์ผสมผสานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและยืดหยุ่น ซึ่งจะทำให้การบริหารดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นการบริหาร เพื่อให้การศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกๆ ด้าน ประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้จะเป็นประสบการณ์

ตรงที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป

กรมอนามัย (2550) ข้อมูลจากกรมอนามัยในฐานะผู้รับผิดชอบศูนย์เด็กเล็กซึ่งเป็นศูนย์เด็กเล็กต้นแบบที่ได้มาตรฐานพบว่า ศูนย์เด็กเล็กมีสังกัด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดหน่วยงานราชการในโรงพยาบาลของรัฐ และสถานที่ทำงานราชการ สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยกรมอนามัยได้จัดทำโครงการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ ตั้งแต่ปี 2545 เพื่อสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกสังกัดให้ได้มาตรฐาน และกำหนดเป้าหมายจะให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศพัฒนาผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 100 ภายในปี 2549 ซึ่งผลการประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการ ในปี 2550 พบว่ายังต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ คือ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ระดับพื้นฐาน 14,262 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 82 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับดีและดีมาก 7,481 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 43 และที่ไม่ได้มาตรฐานอีกกว่า 3,083 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐานเนื่องมาจากโครงสร้างอาคารและจำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ และการประเมินพัฒนาการยังทำได้ไม่ครอบคลุม

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับแนวคิดในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สอง ซึ่งพัฒนาการศึกษาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม สติปัญญา จะขึ้นอยู่กับ การดูแลของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งคุณภาพผู้ดูแลเด็กและสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเอื้อต่อการพัฒนาเด็กที่ดึ้นขึ้นกับศักยภาพในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันหลายหน่วยงานก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น โรงพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล และเอกชน ที่เห็นความสำคัญ ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานให้ได้มาตรฐานและทัดเทียมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานอื่นที่มีการพัฒนาแล้ว เพื่อให้บริการเด็กในระดับปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดและทฤษฎี

3.1 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

จากการศึกษาความหมายของการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารหรือการจัดการเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานทุกระดับ โดยการบริหาร (Administration) นิยมใช้ในภาครัฐหรืองานที่เกี่ยวกับนโยบาย และการจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคธุรกิจเอกชนซึ่ง The Encyclopedia Americana ได้ขยายความว่าการบริหารและการจัดการใช้ทดแทนกันได้ คำว่า “การบริหาร” เป็นการจัดการงานบริหารระดับสูง

ส่วน “การจัดการ” เป็นศิลปะของการประสานองค์ประกอบหรือปัจจัยการผลิตเพื่อมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การเป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยอาศัยแรงงาน วัสดุ และเครื่องจักร สำหรับคำว่า การบริหารจัดการ Lunenburg and Ornstein (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างคำดังกล่าวกับการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ว่า การบริหารจัดการจะให้ความสนใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดโครงสร้างองค์การ โดยภาพรวม ในขณะที่การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์จะสนใจการจัดการกับงานและคนงาน ซึ่งอาจสรุปได้ว่า ผู้ที่ใช้ในความหมายแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะเห็นว่า คำว่า การบริหาร ครอบคลุมภาพรวมขององค์การในขณะที่การจัดการมุ่งไปที่การจัดการกับทรัพยากร เพื่อให้บรรลุจุดหมาย และคำว่า “การบริหาร” ในที่นี้จะใช้ในความหมายว่า เป็นความพยายามใช้ศาสตร์และศิลป์จูงใจผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกองค์การให้ร่วมมือร่วมใจดำเนินกิจกรรม เพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) 4) การจัดการ (Management)

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารจัดการข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรที่ต้องมีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำปัจจัยทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการโดยผ่านหน้าที่หลัก คือ การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำและการควบคุมให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย 3) ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมหลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ 4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข 5) สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.2 แนวคิดและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler, 1957) ให้หลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรไว้ 4 ประการ ซึ่งเรียกว่า "Tyler's Rationale" โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้น ควรจะตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการ คำถามจะต้องเรียงลำดับกันลงมาดังนั้น การตั้งจุดมุ่งหมายจึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด หลักการสร้างหลักสูตร 1) การวางแผนหลักสูตร (Planning) 2) การออกแบบหลักสูตร (Design) 3) การจัดการหลักสูตร (Organize) 4) การประเมินหลักสูตร (Evaluation)

สุมิตร คุณากร (2523) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการรวมกิจกรรม 3 ประเภท โดยได้อธิบายกิจกรรมทั้ง 3 ประเภท ดังนี้ 1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หลักสูตรระดับชาติจะกำหนดจุดหมาย เนื้อหาวิชา การประเมินผลไว้อย่างกว้างๆ ครูจึงไม่สามารถนำหลักสูตรไปสอนได้หากยังไม่มีการดัดแปลงให้เหมาะสม 2) การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึงเป้าหมายการนำหลักสูตรมาปฏิบัติที่โรงเรียน ผู้บริหารควรสำรวจปัจจัยและสภาพต่างๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่ 3) การสอนของครู การเอาใจใส่ต่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาหลักสูตรทั้งสิ้น ส่วนผู้บริหารก็ต้องคอยให้ความสะดวกและกำลังใจแก่ครู

3.3 แนวคิดบทบาทหน้าที่ครู

บทบาท คือ ภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล หมายความว่า บุคคลใดมีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างใดก็ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งของตนที่ได้มา ไม่ว่าจะได้มาโดยกำเนิด โดยการกระทำ หรือโดยการแต่งตั้งให้เป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง

บทบาทของครู หมายถึง ภาระที่ผู้เป็นครูต้องรับผิดชอบ

หน้าที่ หมายถึง กิจที่ต้องกระทำหรือสิ่งที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำ ทั้งนี้

อาจเป็นความจำเป็นตามหลัก ศีลธรรม กฎหมาย หรือด้วยความสำนึกที่ถูกต้องเหมาะสม

บทบาทครูกับนักเรียน มีดังนี้ 1) สอนศิษย์ให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ ในวิชาการต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่ครูจะกระทำได้ 2) สอนให้นักเรียนหรือศิษย์ของตนมีความสุข เพลิดเพลินกับการเล่าเรียนไม่เบื่อหน่าย อยากจะเรียนอยู่เสมอ 3) อบรมดูแลความประพฤติของศิษย์ ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกรอบของคุณธรรม 4) ดูแลความทุกข์สุขอยู่เสมอ และ 5) เป็นที่ปรึกษาหรือ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ให้แก่เด็ก

บทบาทครูกับครุมีดังนี้ 1) ร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติอย่างสม่ำเสมอ 2) ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางด้านวิชาการ เช่น การแนะนำการสอน แนะนำเอกสาร หรือแหล่งวิทยาการให้ 3) ช่วยเหลืองานส่วนตัวซึ่งกันและกันเท่าที่โอกาสจะอำนวย

4) ทำหน้าที่แทนกันเมื่อคราวจำเป็น และ 5) ให้กำลังใจในการทำงานซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของวาจาหรือการกระทำก็ได้

บทบาทครูกับผู้ปกครอง/ชุมชนมีดังนี้ 1) แจ้งผลการเรียนหรือความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบเป็นระยะๆ 2) ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของศิษย์ในกรณีที่ศิษย์มีปัญหาทางการเรียน สุขภาพและอื่น ๆ 3) หาเวลาเยี่ยมเยียนผู้ปกครองเมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม เช่น เมื่อได้ข่าวการเจ็บป่วยหรือสมาชิกใน ครอบครัวถึงแก่กรรม เป็นต้น 4) เชิญผู้ปกครองร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การแข่งขันกีฬา ประจำปี งานแจกประกาศนียบัตรหรืองานชุมนุมศิษย์เก่า เป็นต้น 5) เมื่อได้รับเชิญไปร่วมงานของผู้ปกครองนักเรียน ต้องพยายามหาเวลาว่างไปให้ได้ และ 6) ครูควรแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองโดยให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะๆ ซึ่งอาจจะส่งข่าวสารทางโรงเรียน หรือการติดประกาศตามที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านก็ได้

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูหมายถึง ภาระงานที่ผู้เป็นครูจำเป็นต้องกระทำให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นความจำเป็นต้องอาศัยหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม กฎหมาย หรือด้วยสำนึกในความถูกต้องเหมาะสมก็ได้

3.4 แนวคิดการมีส่วนร่วม

ยุพาพร รูปงาม (2545) การมีส่วนร่วม (Participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันจะต้องมีมากจนเกิด ความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ เหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ (Organization)

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และทบวงมหาวิทยาลัย (2546) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนร่วม ในการควบคุมประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิด

กระบวนการ และ โครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและ ได้รับ ผลประโยชน์ จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ ประชาชน มีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคต ของตนเอง

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของ บุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของ การเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิด ความมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมี ส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้า ร่วม การตัดสินใจ หรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมี อิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วน ร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้น สุดท้ายของโครงการ

ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร (2532) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขึ้นตอนใดขึ้นตอน หนึ่งหรือทุกขึ้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะ เอื้ออำนวย

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุก ขึ้นตอนของโครงการหรือ งานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมี ส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ ความ รับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจะได้รับการ ตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มาก ขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และ มั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วม ทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

3.5 แนวคิดการบริหารงานอาคาร สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

3.5.1 อาคาร

สุปรินชา หิรัญโร (2541) ได้กล่าวถึง อาคารและสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา จะช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมของนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียน เกิดความรู้สึกต่อการเรียนรู้ก่อให้เกิดความจงรักภักดีและความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ซึ่งจะมี ผลไปถึงความพยายามที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและ สถาบันได้อีกด้วย นอกจากนี้แล้วสภาพแวดล้อมในสถานศึกษายังมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอม พฤติกรรม ทศนคติค่านิยม สติปัญญาและสังคมของนักเรียนและครูอีกด้วย

เมธี ปลัณรนานนท์ (2531) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแง่ของอาคารสถานที่นั้น จะต้องสนองประโยชน์ใช้สอยได้สูงสุด กล่าวคือ ต้องมีลักษณะสำคัญ 9 ประการ ดังนี้

- 1) มีความเพียงพอ (Adequacy) มีอาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเพียงพอ
- 2) มีความเหมาะสม (Suitability) มีความเหมาะสมในด้านที่ตั้งของสถานศึกษา ลักษณะพื้นที่การจัดห้องต่างๆ
- 3) มีความปลอดภัย (Safety) มีการป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่างๆ เช่น อุบัติเหตุ อัคคีภัย เป็นต้น
- 4) สุขลักษณะ (Healthfulness) หมายถึง อยู่ห่างไกลจากอากาศเป็นพิษ เช่น ช่องโสเภณีและการพิจารณาสิ่งเสริมในด้านสุขภาพอนามัย
- 5) ระยะเวลาที่ติดต่อและใช้สอย (Accessibility) ที่ตั้งของโรงเรียนจะต้องไม่ไกลหมู่บ้าน รวมทั้งไม่ห่างไกลจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นให้ประโยชน์ต่อสถานศึกษา เช่น สถานีอนามัยหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนจากจุดต่างๆ ในบริเวณมีความเหมาะสม เช่น ส้วมไม่ไกลตัวอาคารเกินไปหรือบ้านพักครูไม่ควรตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน
- 6) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) จะต้องมีการเอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นที่ผนังกันห้องและเอื้ออำนวยต่อการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์เครื่องใช้ให้ใช้ประโยชน์แก่กิจกรรมหลายๆอย่าง
- 7) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) การได้ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากแต่ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยน้อยที่สุดหรือคุ่มค่าที่สุด
- 8) มีความประหยัด (Economy) หมายถึง สามารถวางแผนผังและอาคารมีการออกแบบได้คุ่มค่ากับเงินที่ลงทุนและเสียค่าบำรุงรักษาน้อยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีความประหยัด เช่น ประหยัดในการซ่อม บำรุงรักษา การเคลื่อนย้าย และ
- 9) สามารถขยายขยายได้ (Expansibility) หมายถึง การออกแบบอาคารที่ซึ่งสามารถ ขยายได้ง่ายและสิ้นเปลืองน้อย รวมทั้งการขยายพื้นที่ดินของสถานศึกษา

สุปรีชา หิรัญโร (2531) ได้กล่าวถึง เกณฑ์อาคารเรียนรวมทั้งสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม สรุปได้ ดังนี้

- 1) สถานที่ตั้งต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการติดต่อและมีบรรยากาศที่ดีในระยะยาว
- 2) ลักษณะพื้นที่ตั้งอาคาร สถานที่ควรเป็นที่ราบหรือที่ราบสูง น้ำท่วมไม่ถึงและไม่เป็นที่สูงเกินไปจนเป็นปัญหาเกี่ยวกับสุขาภิบาล
- 3) ขนาดและเนื้อที่ควรมีขนาดกว้างพอที่จะสร้างตึกเรียน อาคารประกอบ และมีที่ว่างสำหรับการเรียนพลานามัย มีที่โล่งเป็นสนามเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ
- 4) ควรพิจารณาถึงการคมนาคมไม่ห่างไกลจากแหล่งชุมชนมากนัก ควรตั้งอยู่ในที่ปลอดภัยสิ่งรบกวนต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม แหล่งการพนัน

สมคิด บางโม (2545) ได้กล่าวว่า สถานที่ตั้งของอาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบ การดูแลบำรุงรักษา และการปรับปรุงอาคารสถานที่ การบริหารอาคารสถานที่ การวางแผนการใช้อาคาร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสร้างและจัดหาอาคารเพิ่มเติมเป็นคณะกรรมการ

การควบคุมการก่อสร้าง อาคารให้ความรู้เรื่องการใช้อาคารสถานที่ แต่งตั้งเวรยามในการควบคุมดูแล อาคารสถานที่ ประดับ ตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้ดูสะอาด มีบรรยากาศดี ดูแลความสะอาดเรียบร้อย ของอาคารสถานที่ ประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ สรุปปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและหาข้อเสนอแนะ พร้อมแนว ทางแก้ไข

3.5.2 สิ่งแวดล้อม

ความหมายของสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ได้มีนักการศึกษาให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2532) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาที่ว่าด้วยสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความรู้ ความสำนึกและความรับผิดชอบ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนและประชาชน เพื่อให้เกิดการรักษาและเสริมสร้างและการนำไปใช้อย่างชาญฉลาดคุ้มค่า เพื่อให้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าเหล่านั้นได้รับการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องสูงสุดในปัจจุบันและยังคงรักษาศักยภาพสำหรับการใช้ประโยชน์เพื่อลูกหลานต่อไปในอนาคต

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2530) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิตทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณีความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัย เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่าง หลีกเลียงไม่ได้สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

มยุรี สิงห์ไพเราะ (2540) กล่าวถึง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีผลทาง การศึกษาว่า สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ได้การสมาคมติดต่อกับ ครูและเพื่อนนักเรียนในวัยต่างๆ ได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ได้ดูภาพยนตร์ และโทรทัศน์ และได้ฟัง วิทยุที่ครูจัดขึ้น เพื่อประกอบการสอน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาทั้งสิ้น นอกจากนี้ ยังช่วยให้เด็กมีประสบการณ์มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า การที่สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบอื่นๆ ครบถ้วน เป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมใน การจัดการศึกษาเป็นอย่างดีส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบถ้วนเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน และสังคม ได้รับการพัฒนาด้วย

อำภา บุญช่วย (2542) ได้แบ่งประเภทของบรรยากาศสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 2 ประเภท คือ 1) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในห้องเรียน 2) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้

สิ่งต่างๆ ดังนั้น ห้องเรียนควรมีบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้ประสบการณ์ในทางบวก เพื่อพัฒนาตนเองให้มีทักษะอันกว้างต่อสังคมที่นักเรียนปฏิสัมพันธ์ด้วย การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ดีแก่ นักเรียน บรรยากาศสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนได้สัมผัสอยู่ทุกวัน อาคารเรียน อาคารประกอบ ตลอดจนบริเวณสถานศึกษาควรได้รับการปรับปรุง ตกแต่งให้สวยงามเพราะสิ่งเหล่านี้เอื้อต่อการเรียนการสอน ถ้าหากบริเวณสถานศึกษาร่มเย็น สดชื่น มีสีสัน ก็เป็นสิ่งจูงใจให้ นักเรียนอยากมาสถานศึกษา มีความรัก ห่วงแหน ภาคภูมิใจในสถานศึกษาของตนและเสริมสร้างการเรียนรู้แก่นักเรียน

จากความหมายข้างต้น สรุปสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาได้ว่า สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่หรือเกิดขึ้นในสถานศึกษา ทั้งที่ เป็นวัตถุ สิ่งของ ตัวบุคคล วิธีการ หรือกระบวนการต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในสถานศึกษาและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ

3.5.3 ความปลอดภัย

แนวทางการการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในโรงเรียนให้บรรลุผลหรือประสบผลได้อย่างยั่งยืนนั้นต้องคำนึงถึงหลักความปลอดภัย ซึ่งต้องเกิดมาจากองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบุคคล (ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนทั้งหมด) องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริหารงานด้านความปลอดภัยในโรงเรียน

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบุคคล มีแนวทางการป้องกันและแก้ไข ดังนี้

1) ผู้บริหารและครูในโรงเรียนต้องรู้จักวิธีการช่วยเหลือปฐมพยาบาลเบื้องต้น เมื่อนักเรียนได้รับอุบัติเหตุฉุกเฉิน ควรมีการปรับปรุงห้องปฐมพยาบาลและสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพ หากจำเป็นควรมีพยาบาลประจำโรงเรียน ถ้าหากไม่สามารถจัดหาพยาบาลประจำโรงเรียนได้ ครูที่ทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนต้องมีความรู้หรือผ่าน การอบรมเรื่องนี้มาโดยตรง 2) ทางโรงเรียนควรจัดอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียน 3) ครูในโรงเรียนต้องคอยสอดส่องดูแลในส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียนหากเกิดเหตุใดๆ ขึ้น จะได้แก้ไขสถานการณ์ได้ทันที่ 4) ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยให้กับครู นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างปลอดภัย สร้างนิสัยระมัดระวัง และปลูกฝังการป้องกันภัย โดยสามารถบูรณาการเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยจากการจราจร อัคคีภัยและสารพิษต่าง ๆ เข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอน และมุ่งเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติหรือกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยภายในโรงเรียน มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) การดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซมโครงสร้างอาคาร ห้องเรียน โตะเก้าอี้ บันได และทางเดินให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรง ใช้งานได้ตามความเหมาะสม 2) เครื่องมือ

และอุปกรณ์ ต้องจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน 3) ควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ และมีการระบายอากาศที่ดีในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องพยาบาล และห้องต่างๆ ในอาคารเรียน 4) สนามโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นสนามเด็กเล่น สนามกีฬา และสนามหญ้า ต้องดูแลให้อยู่ในสภาพไม่ชำรุด ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ และไม่มีเศษวัสดุมีคม 5) สนามเด็กเล่น ต้องจัดสภาพพื้นที่สนามให้ปลอดภัย เช่น บ่อทรายควรมีความหนาอย่างน้อย 9-12 นิ้ว อุปกรณ์เครื่องเล่นต้องได้มาตรฐาน และติดตั้งได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย นอกจากนี้ควรดูแลอุปกรณ์เครื่องเล่นให้ปลอดภัย และตรวจตราอยู่เสมอ หากชำรุดต้องรีบซ่อมแซมแก้ไข 6) ติดตั้งป้ายประกาศเกี่ยวกับคำเตือนตามสถานที่ที่อาจจะเป็นอันตรายต่อนักเรียน ดังตัวอย่างข้อความเตือนในป้ายประกาศ เช่น สนามลิ้นบันไดชัน ลงช้าๆ เดินชิดซ้าย เป็นต้น

3. องค์ประกอบเกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านความปลอดภัยภายในโรงเรียน มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) ควรมีการจัดระบบไฟฟ้าที่ปลอดภัย โดยจัดวางสายไฟต่างๆ ให้เหมาะสม จัดให้มีระบบความปลอดภัย หากเกิดกระแสไฟฟ้าลัดวงจร โดยเฉพาะบริเวณตู้ทำน้ำเย็น ต้องหมั่นตรวจสอบไม่ให้อายุชำรุดเสียหาย หากพบต้องดำเนินการแก้ไขทันที 2) มีการจัดให้มีระบบป้องกันอัคคีภัย มีอุปกรณ์ดับเพลิงที่มีประสิทธิภาพ และควรมีการจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกซ้อมการหนีไฟ 3) มีการจัดบริการความปลอดภัยในการเดินทางไปกลับโรงเรียน โดยมีหัวหน้ากลุ่มนำการข้ามถนนควรมีครูเวร หรือตำรวจจราจรคอยอำนวยความสะดวกบริเวณหน้าโรงเรียน นอกจากนี้ในการให้บริการรถโรงเรียน ต้องจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่งนักเรียน แยกเป็นสัดส่วนจากที่จอดรถของผู้ปกครองนักเรียน และที่สำคัญผู้ขับขี่รถของโรงเรียนต้องผ่านการอบรมการขับขี่รถยนต์มาเป็นอย่างดี 4) จัดให้มีห้องปฐมพยาบาลหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น โดยต้องมีครูที่ผ่านการอบรมความรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น 5) มีการจัดตั้งชมรมทางด้านความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ตนจะต้องพบในชีวิตประจำวัน 6) มีการจัดตั้งกิจกรรมพิเศษที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน เช่น การนำนักเรียนออกช่วยดูแลการจราจรบนท้องถนน เรียนรู้วิธีปฏิบัติอย่างถูกต้อง 7) มีการจัดอบรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำกิจกรรมให้มีความรอบคอบและปลอดภัย เช่น กิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ครูต้องมีความชำนาญ รอบคอบ และแนะนำวิธีการทดลองที่ถูกต้องและปลอดภัย

4. แนวคิดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2542)

สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547)

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารเพื่อให้การศึกษาบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลเหมาะสมกับวัยและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อไป

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย ได้มีการนำแนวคิดของนักการศึกษา นักจิตวิทยาต่าง ๆ มาผสมผสานและปรับใช้เป็นแนวการจัดการประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา โดยมุ่งพัฒนาที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสาระสำคัญในแผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่มีจุดมุ่งหมายการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (วารสาร รักวิจัย, 2542) ซึ่งการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ใช้แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาแนวเดียวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) ได้วางแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึงคุณภาพการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัย เพื่อให้เป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ ทั้งที่เป็นปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยกำหนดที่ควรคำนึงถึง ดังนี้ 1) มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่ 1.1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ภายในและภายนอกอาคาร ตัวอาคารมั่นคงแข็งแรง มีความปลอดภัย ไม่อยู่ในบริเวณเสี่ยงอันตราย พื้นที่ใช้สอยแบ่งเป็นสัดส่วน 1.2) สภาพอากาศ มีสภาพอากาศที่ถ่ายเท รมรื่น สะอาด รวมถึงบรรยากาศภายในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งแสดงให้เห็นความอบอุ่นให้เด็กรู้สึกถึงความเป็นบ้าน 1.3) คุณสมบัติ และคุณภาพของบุคลากรที่ให้บริการ ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการ ครู/ผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรสนับสนุนอื่นๆ ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานและควรได้รับการฝึกอบรมด้านต่างๆ ที่จำเป็น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง มีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ 1.4) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับความต้องการของเด็ก และจำนวนเด็กที่ให้บริการ เช่น จำนวนเครื่องเล่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น 2) มาตรฐานด้านกระบวนการ ได้แก่ 2.1) กระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรม มีการวางแผนการเรียน การสอน และจัดกิจกรรมที่เน้นในด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กๆ ให้มีการพัฒนาทุกๆ ด้านอย่างเหมาะสม สภาพของเด็ก

ในแต่ละวัย และควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานให้กับเด็ก

2.2) การรายงานผล และการประเมินผล ด้านการบริการ และด้านตัวเด็ก โดยการจดบันทึกเกี่ยวกับ สภาวะสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมต่างๆ โดยมีการรายงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

2.3) การบริหารและการจัดการ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการรายงานและตรวจสอบการทำงานของคุณภาพที่เหมาะสม มีการพัฒนาคุณภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กำหนดขอบข่ายการบริหารงาน ด้านวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา ดังนี้ 1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) งานจัด ประสบการณ์เรียนรู้ 3) งานสื่อการเรียนการสอน 4) งานวัดผลและประเมินผล 5) งานห้องสมุด 6) งานนิเทศการศึกษา 7) งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน 8) งานส่งเสริมการจัด ประสบการณ์ และ 9) งานประชุมอบรมทางวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้ให้แนวทางการบริหารการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา ไว้ดังนี้ 1) ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง 2) จัดให้ สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 3) ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก 4) จัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่น 5) จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดย คำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน 6) จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาส สังเกต สำรวจ เล่น ค้นคว้า ทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง 7) จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ กับเด็กและกับผู้ใหญ่ 8) จัดให้มีความสุข มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่ม และครูริเริ่ม 9) จัดให้เด็กได้ เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ 10) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต 11) จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 12) จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบ ต่อตัวเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติ และรักท้องถิ่น 13) จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้ 14) จัดการประเมินพัฒนาการให้ เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ และ 15) เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2548) แนวทางการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. การออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย การจัด ประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ครูจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และ

บรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนด การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์กับเด็กปฐมวัยอย่างเต็มที่ ครูจะต้องสามารถตอบคำถามพื้นฐาน ต่อไปนี้ 1.1) วางแผนการจัดประสบการณ์สำหรับใคร ครูต้องรู้จักเด็กที่ตนเองรับผิดชอบ รู้พัฒนาการตามวัย ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ รวมทั้งรู้ว่าควรปรับปรุงและพัฒนาเด็กคนใดในเรื่องใดบ้าง 1.2) ต้องการให้เด็กเรียนรู้อะไร ครูต้องรู้จักจุดหมายของการจัดประสบการณ์ ครูจึงควรศึกษาก่อนว่าทักษะสาระการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญใดที่จะจัดให้กับเด็ก แล้วจึงวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป 1.3) เด็กจะเรียนรู้เรื่องที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ดีที่สุดได้อย่างไร ครูต้องรู้จักคิดหาวิธีสอน และสื่อเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ 1.4) รู้ได้อย่างไรว่าเด็กเกิดการเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ครูต้องรู้วิธีประเมินผล สร้างและใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม เมื่อตอบคำถามดังกล่าวข้างต้นแล้ว ครูสามารถนำคำตอบมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดประสบการณ์ ครูควรรวบรวมวัสดุอุปกรณ์และแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทางการจัดกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรม ทั้งนี้ ครูอาจกำหนดกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ไว้อย่างกว้างๆ ก่อนแล้วจึงเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่มีรายละเอียดที่ครอบคลุมจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมสื่อและการประเมินผล สิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึง ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่รูปแบบการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เช่น การเขียนแบบตาราง แบบกิ่งตาราง หรือแบบความเรียง แต่ควรคำนึงถึงการออกแบบกิจกรรมตามหลักการทำงานของสมอง การจัดการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ และแนวทางการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ไม่ควรให้ความสำคัญกับการเขียนแผนการจัดประสบการณ์มากเกินไปจนเกินกว่าการจัดประสบการณ์จริงสำหรับเด็ก แต่ก็ไม่ควรปล่อยให้แผนการจัดประสบการณ์เป็นสิ่งที่ถูกละเลย เพราะแผนการจัดประสบการณ์ที่ดี ย่อมนำไปสู่การสอนที่ดี และดีกว่าการจัดประสบการณ์โดยไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างแน่นอน เมื่อนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้แก่เด็กปฐมวัย ครูควรให้ความสำคัญกับการสอนที่มีการออกแบบการสอนไว้ล่วงหน้าพอๆ กับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ หลังจากจัดประสบการณ์แล้วควรทำบันทึกหลังสอน โดยประเด็นที่ควรบันทึก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของเด็กตามจุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์ การตอบสนองของผู้เรียนต่อการจัดประสบการณ์ ข้อสังเกตเกี่ยวกับสื่อ การออกแบบการจัดประสบการณ์ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก แล้วนำผลที่บันทึกนี้มาใช้ในการปรับแผนการจัดประสบการณ์ในวันต่อไป ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้ 2.1) ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเอกสารหลักสูตรอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา

ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น 2.2) ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางจัดทำตามหัวข้อ ดังนี้ 2.2.1) ปรัชญาการศึกษา วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2.2.2) โครงสร้างหลักสูตร 2.2.3) สาระการเรียนรู้รายปี 2.2.4) เวลาเรียน 2.2.5) การจัดประสบการณ์ 2.2.6) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 2.2.7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 2.2.8) การประเมินพัฒนาการ 2.2.9) การบริหารจัดการหลักสูตร 2.2.10) อื่นๆ

ดังนั้น การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อดำเนินการจัดการอบรม เลี้ยงดูเด็กเล็กให้ได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลเหมาะสมกับวัยและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้กล่าวถึงในหลากหลายมุมมองซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) กรมอนามัยมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพพัฒนาการและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย และน่าอยู่อาศัย ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกระบบ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ สุขภาพดีและมีพัฒนาการสมวัย ทั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับประเมินการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐาน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการเจริญเติบโตอนามัยในช่องปากและการจัดอาหารถูกหลักสุขาภิบาล 2) ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ตามช่วงวัย 3) ด้านจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก 4) ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ 5) ด้านบุคลากรและ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2554) ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์ หรือหนังสือสั่งการต่างๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม

และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2554) กล่าวว่า เกณฑ์มาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1) การบริหารจัดการที่ดี 2) กระบวนการบริการหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่มีคุณภาพ และ 3) ประสิทธิภาพ จากการดำเนินงาน คือ เด็กต้องได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุม เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2554 ได้มีมติให้ความเห็นชอบให้ร่างมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ ที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ ใช้เป็นมาตรฐานกลางของประเทศ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน สำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการโดยนำมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติใช้เป็นแนวทางในการ ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ และเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพของศูนย์เด็กเล็ก โดยมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติประกอบไปด้วย เกณฑ์ 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ ศูนย์เด็กเล็ก 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และ 3) คุณภาพเด็ก

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมและสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

	หน่วยงาน			รวม ความถี่	อันดับ
	กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2530)	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2544)	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2551)		
องค์ประกอบการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	/	/	/	2	2
2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคลากร	/	/	/	3	1

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	หน่วยงาน			รวม ความถี่	อันดับ
	กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2530)	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2544)	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (2551)		
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย	/	/	/	3	1
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	/	/	/	3	1
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน	/	/	/	3	1

จากข้อมูลในตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวคิดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) ; กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2554) ได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานที่ได้รับรวบรวมและจัดทำขึ้นนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับกบกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบัน ซึ่งจำแนกออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. ด้านบุคลากร 3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1.1 ด้านการบริหารงาน

1.1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคาร สถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการรวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักงานการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1.1.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่เข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน

1.1.1.2 จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.1.1.3 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.1.4 จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากรเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น

1.1.1.5 จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.1.6 รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่นทราบ กรณีไม่มีสถานที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความยินยอม
จากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และบริหารจัดการศูนย์ฯ แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

1.1.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1.2.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.1.2.2 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อ

หน่วยงานต้นสังกัด เสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.1.2.3 จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.2.4 จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.2.5 รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่นทราบ

1.1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1.3.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.1.3.2 นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.1.3.3 จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุด

ภาคเรียน

1.1.3.4 รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่นทราบ

1.1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริม
พัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และ
ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และ
สติปัญญาที่เหมาะสม ตามวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และ
แนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม
เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม
ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่
สูงขึ้นต่อไปดังนี้

1.1.4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

- 1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียน วันที่ 11 ตุลาคม
  - 2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียนวันที่ 1 เมษายนของปีถัดไป
- หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียนแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ตามข้อ 1.4.1 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

1.1.4.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ 1) อาหารกลางวัน 2) อาหารว่าง 3) เครื่องนอน 4) อาหารเสริม (นม) 5) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษาและวัสดุครุภัณฑ์ 6) การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข 7) บริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

1.1.4.3 การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นหรือใกล้เคียง ได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.4.4 จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย ศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.1.4.5 กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชนหรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือและต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

1.1.4.6 ในระหว่างปิดภาคเรียนหรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 1.4.5 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ

หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือ การพัฒนาศูนย์ในด้านต่างๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

1.1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง โดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสม จากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา 2) ผู้นำทางศาสนา 3) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ผู้แทนชุมชน 5) ผู้แทนผู้ปกครอง และ 6) ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กให้ คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของ คณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.1.5.1 กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.5.2 เสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.5.3 เสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้าย รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.5.4 พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการ บริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.5.5 พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริม และพัฒนาศูนย์ฯตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.5.6 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.5.7 ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการ อุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแนวทาง ดังนี้

1.2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น จัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้จ่าย ดังนี้

1.2.1.1 ค่าอาหารเสริม (นม)

1.2.1.2 ค่าอาหารกลางวัน

1.2.1.3 ค่าตอบแทนและค่าครองชีพของบุคลากร

1.2.1.4 เงินประกันสังคม ของบุคลากร

1.2.1.5 ค่าวัสดุการศึกษา

1.2.1.6 ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล

1.2.1.7 ทุนการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต

สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและ
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1.2.1.8 อื่นๆ โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์การจัดสรร

1.2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการจัดหา
งบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก
ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ จัดทำแผนจัดหาพัสดุ
รายปีจัดทำแผนจัดหาพัสดุ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ
และจัดทำสมุดคัมภีร์งบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการตรวจสอบ
การใช้จ่ายงบประมาณ

1.2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการตาม
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็น
ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และ
หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

1.2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
วิธีดำเนินการโดย

1.2.4.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ
อุปกรณ์การเรียน วัสดุอุปกรณ์การเรียน วัสดุพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/
หัวหน้าส่วนการศึกษาหรือผู้แทนเป็นประธาน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาพิเศษ นักวิชาการ
ศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครองในจำนวนที่
เหมาะสม เป็นกรรมการ

1.2.4.2 แจกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สํารวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้คํานึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเล็ก แต่ละวัย

1.2.4.3 ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.4.4 จัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์

1.2.4.5 ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ที่ได้มาให้กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1.2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือปฏิบัติตามระเบียบดังต่อไปนี้

1.2.5.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

1.2.5.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

1.2.5.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

1.2.5.4 ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 การบริหารงานบุคคล กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

1.3.1 การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพ

1.3.1.1 ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไป ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใส เพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คณะกรรมการดำเนินการสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพ ประกอบด้วย 1) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน 2) ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษา เป็นกรรมการ 3) หัวหน้าสำนักปลัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ 4) ให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาแต่งตั้ง

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมเป็นคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.2/10297 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2547 2) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0809.5/ว85 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2550 3) หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว1469 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2551

1.3.1.2 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1) ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู:นักเรียน) 1:20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คน 2) สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.1.3 การปรับสภาพพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็กเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท 0893.4/ว80 ลงวันที่ 10 มกราคม 2550 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว846 ลงวันที่ 22 เมษายน 2551

1.3.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนมาก ที่ มท 0893.4/ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ มท0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้างและอื่นๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีที่จะต่อสัญญาจ้างของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งคนเดิมเป็นลำดับแรก กล่าวคือ เมื่อสัญญาจ้างใกล้จะสิ้นสุดลงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประชุมพิจารณา

ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นพนักงานจ้างในเบื้องต้น หากคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมติประเมินผลการปฏิบัติงานผู้นั้นไม่ต่ำกว่าระดับดี ก็ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาต่อสัญญาจ้างผู้นั้นต่อไป เพื่อให้การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดผลดีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3.5 การพัฒนาบุคลากร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามหลักเกณฑ์และฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ดังนั้น ในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติ สถานภาพ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่องตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานจ้างเป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกลางดังกล่าว ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบันมีสถานภาพเป็น

พนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด แต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้

ไปก่อน มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ จึงได้กำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น และกรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) 2) เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย 3) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ 4) เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น 5) เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

4.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

4.2 หลักการ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

4.2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

4.2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

4.2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

4.2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

4.2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชนในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก เป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับชั้น พื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม จนเป็นที่ยอมรับ ในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบ การมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถ ขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลัง จากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิด ความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

5.1 บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนาศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ได้ดังนี้

5.1.1 ด้านวิชาการมีส่วนร่วม ดังนี้

5.1.1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการ พัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.1.2 ให้คำแนะนำ ปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ พัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

5.1.1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน ท้องถิ่น ทราบอย่างทั่วถึง

5.1.2 ด้านอาคารสถานที่ มีส่วนร่วม ดังนี้

5.1.2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายใน และภายนอกอาคาร

5.1.2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายใน อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.3 ด้านงบประมาณ ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคาร สถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่นๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.4 ด้านบุคลากรมีส่วนร่วม ดังนี้

5.1.4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงาน
และการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับ
ชุมชนได้ ดังนี้

5.1.5.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

5.1.5.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

5.1.5.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

5.1.5.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5.1.5.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ

5.1.5.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม
สื่อการเรียน และผลงานเด็ก

5.1.5.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆ
ของท้องถิ่นนั้นๆ

5.1.5.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด
สวนสาธารณะ ฯลฯ

5.1.5.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุ
อุปกรณ์ บุคลากร และอื่นๆ

5.2 การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยง
ดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็น
แหล่งเรียนรู้ และให้บริการด้านอื่นๆ แก่ชุมชนได้ ดังนี้

5.2.1 ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านอาคาร
สถานที่แก่ชุมชนหรือประชาชนภายในท้องถิ่นในวันสำคัญต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ
ของชุมชน

5.2.2 ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวัสดุ
ครุภัณฑ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือประชาชน

5.2.3 ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถ
ให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชน
ในการค้นคว้าศึกษาต่างๆ

5.2.4 ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือครูผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

5.2.5 ด้านการให้บริการสาธารณะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถมีส่วนร่วมช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชนหรือประชาชนได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

5.3 การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

5.3.1 การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่างๆ ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

5.3.2 บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ชุมชนสามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.3.3 ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.3.4 ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่างๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริง

5.3.5 ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 วัตถุประสงค์

6.1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กเล็ก

6.1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.2 แนวทางปฏิบัติงาน

6.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.2.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

6.2.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบ

6.2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.2.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

6.2.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

1. องค์การบริหารส่วนตำบล

วันที่ 2 ธันวาคม 2537 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้สภาตำบลตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่ส่วนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลซึ่งเคยมีสภาตำบลเป็นองค์กรบริหารอยู่เดิมมีฐานะเป็นนิติบุคคลทันที โดยโครงสร้างการบริหารใช้รูปแบบคณะกรรมการสมาชิกประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิกประเภทที่มาจาก การเลือกตั้งของราษฎรในตำบลนั้น หมู่บ้านละ 2 คน อยู่ในวาระ 4 ปี ทั้งนี้ กำนัน มีฐานะเป็นประธานและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสภาตำบลอีกหนึ่งคน สภาตำบลแบบใหม่นี้มีหน้าที่พัฒนาตำบลตามแผนโครงการ และงบประมาณของตนเอง สำหรับรายได้มีที่มาจาก การจัดสรร

ภาษี ค่าธรรมเนียม ค่าปรับจากองค์การบริหารส่วนตำบล และการจัดหาของสภาตำบลเอง ตลอดจนจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล

สำหรับสภาตำบลใดที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นด้วย โครงสร้างการบริหารจะมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกจะเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการจากสมาชิกด้วยกันเอง ตำแหน่งละ 1 คน คณะกรรมการการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้รับผิดชอบ การบริหารงานตามมติสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และสมาชิกจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน ซึ่งจะเลือกกันเองให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหาร และเลขานุการคณะกรรมการบริหาร (ยกเว้นในช่วง 4 ปีแรกให้กำนันทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหาร)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งองค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานมีดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ
2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ฝ่ายการบริหารจัดการ
3. พนักงานส่วนตำบล เป็นฝ่ายราชการประจำ
4. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นศูนย์กลางการพัฒนา

และมีส่วนร่วมดำเนินการ

5. ฝ่ายกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล คือ นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งทั้ง 5 ฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกรอบอำนาจหน้าที่อย่างมีสมดุล

ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มี 2 ประเภท ดังนี้

1. ภารกิจและหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำ มีดังนี้ 1) การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก 2) การรักษาความสะอาด ถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ 7) คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่น และ

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

2. ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำ มีดังนี้ 1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร 2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น 3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร 8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล 10) ให้มีการตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ 12) การท่องเที่ยว และ 13) การผังเมือง

เกณฑ์และขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีวิวัฒนาการมาจากสภาตำบล เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนให้มากขึ้น จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546) ซึ่งได้บัญญัติให้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

1. เกณฑ์การแบ่งขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลในอดีต

1.1 เกณฑ์รายได้ แต่เดิมกระทรวงมหาดไทยได้มีการแบ่งองค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 5 ชั้น ก่อนที่จะมีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ากับราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ และตั้งสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้มีการแบ่งระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ตามระดับชั้นรายได้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 1 รายได้ตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป
 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 2 รายได้ระหว่าง 12-20 ล้านบาทขึ้นไป
 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 3 รายได้ระหว่าง 6-12 ล้านบาทขึ้นไป
 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 4 รายได้ไม่เกิน 6 ล้านบาทขึ้นไป
 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 5 รายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท

1.2 เกณฑ์การยุบรวม

เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2547 ได้มีการยุบรวม องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ากับราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น และตั้งสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น โดยเกณฑ์การยุบรวมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมี ดังนี้

1.2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรไม่ถึง 2,000 บาท ทั้งนี้เป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้าองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน หรือให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นภายใน 90 วันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว

1.2.2 สมาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นได้

1.2.3 สมาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย

1.2.3.1 ตำบลใดจัดตั้งและบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว กระทรวงมหาดไทยไม่อาจอาศัยอำนาจตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่จะเปลี่ยนแปลงตามขนาดเขตตำบล จะเปลี่ยนแปลงเฉพาะเขตหมู่บ้านภายในตำบลเท่านั้น

1.2.3.2 เทศบาลไม่สามารถขยายพื้นที่เข้าไปในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ เนื่องจากทำให้พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลลดลง และจะเป็นการตัดทอนประชากรและทรัพยากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จนทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจพัฒนาตามภารกิจจน รวมทั้งยกฐานะเป็นเทศบาลต่อไป

2. การแบ่งขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงการแบ่งระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็น 3 ขนาด คือ

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่จะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 เดิม)

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง (ส่วนใหญ่จะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2 และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 3 เดิม)

2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก (ส่วนใหญ่จะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 เดิม)

3. หลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการแบ่งขนาดองค์กรบริหารส่วนตำบล

3.1 เกณฑ์ระดับรายได้

3.1.1 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนสูงกว่า 20 ล้านบาท เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่

3.1.2 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 6-20 ล้านบาท เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง

3.1.3 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 6 ล้านบาท เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

3.2 เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านค่าใช้จ่ายบุคลากร

3.3 เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย จำนวนพื้นที่

จำนวนประชากร จำนวนโครงสร้างพื้นฐาน จำนวนโรงฆ่าสัตว์ จำนวนตลาดสด จำนวนโรงงานนิคม-อุตสาหกรรม จำนวนโรงเรียน จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนโรงแรม จำนวนศาสนสถาน จำนวนสถานพยาบาล จำนวนศูนย์การค้า การประกาศให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเขตควบคุมอาคาร การประกาศให้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย จำนวนวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือด้านกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล จำนวนโครงสร้างส่วนราชการ จำนวนหน่วยกิจการพาณิชย์

4. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4.1 ประสิทธิภาพด้านการจัดเก็บรายได้

4.2 ประสิทธิภาพด้านการบริหารแผนงานและงบประมาณ

4.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านงานบุคลากร

4.4 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการบริการ

5. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล

ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (โกวิทย์ พวงงาม, 2552)

2. องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี มีพื้นที่ 11,730.30 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,331,438.75 ไร่ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 4 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่เส้นรุ้งที่ 17 องศาเหนือ เส้นแวงที่ 103 องศาตะวันออก อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ระยะทาง 564 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดหนองคาย ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสกลนครและจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดเลย จังหวัดอุดรธานี แบ่งเขตการปกครอง 20 อำเภอ 155 ตำบล 1,880 หมู่บ้าน (ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล) การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 67 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 109 แห่ง เขตการปกครอง 20 อำเภอ มีดังนี้ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอกุดจับ อำเภอกุมภวาปี อำเภอไชยวาน อำเภอทุ่งฝน อำเภอนายูง อำเภอน้ำโสม อำเภอโนนสะอาด อำเภอบ้านดุง อำเภอบ้านผือ อำเภอเพ็ญ อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอวังสามหมอ อำเภอศรีธาตุ อำเภอสร้างคอม อำเภอหนองวัวซอ อำเภอหนองแสง อำเภอหนองหาน อำเภอแก้วแก้ว และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 109 แห่ง แยกเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง จำนวน 104 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมดจำนวน 460 แห่ง แยกเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 8 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ จำนวน 73 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง จำนวน 250 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก จำนวน 129 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี, 2557)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ยุทธนา มิ่งเมือง (2549) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต และแนวทางการพัฒนาพัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนด้านส่งเสริมพัฒนา การเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรมีห้องโสตทัศนศึกษา เครื่องเล่นสนาม สอนพิเศษตอนเย็น และฝึกฝนให้นักเรียนเขียนอ่านคล่อง ด้านสิ่งแวดล้อม ความสะอาดและความปลอดภัย ควรจัดห้องเรียนเป็นสัดส่วน ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมให้เพียงพอ ควรติดมุ้งลวดทุกห้อง ควรขยายพื้นที่ และขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านบุคลากรควรเพิ่มจำนวนครู ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานกับทุกฝ่าย

ไกรสร สุธรรมมา (2550) ได้ศึกษาพรรณษะของบุคลากรต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคลากร และด้านการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับ

ทิพย์มาศ ลิ้มสุชาติ (2551) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลลิดล จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลลิดล จังหวัดยะลา 2) ศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลลิดล จังหวัดยะลา และ 3) ศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลลิดล จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลลิดล จังหวัดยะลา มีปัญหาในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 ด้าน โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ลิดล ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างยิ่ง ส่วนแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาเพื่อให้การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยเร็ว นั้นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลลิดลควรให้ความสำคัญกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมถึงเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาที่พบให้ได้โดยเร็วที่สุด เพื่อแสดงถึงความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลลิดล

มนตรี บุญไชย (2551) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยงเด็ก และผู้ปกครองเด็กเล็ก จำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ ปฏิบัติแทบทุกครั้ง ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปฏิบัติแทบทุกครั้ง ยกเว้นเรื่อง การกำหนดแผนการนิเทศการสอนของครูผู้สอน พี่เลี้ยงเด็กหรือผู้ช่วยครูอย่างเป็นระบบชัดเจนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง 2) การบริหารงานบุคคล การปฏิบัติอยู่ในระดับ ปฏิบัติแทบทุกครั้ง 3) การบริหารงานงบประมาณ การปฏิบัติอยู่ในระดับ ปฏิบัติแทบทุกครั้ง 4) การบริหารทั่วไป การปฏิบัติอยู่ในระดับ ปฏิบัติแทบทุกครั้ง 5) ด้านการ

วางแผนพัฒนา การปฏิบัติอยู่ในระดับปฏิบัติแทบทุกครั้ง ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็น การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามตำแหน่งที่เป็น อบต. กับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผกา มาศ จุตรมย์ (2552) ได้วิจัยเรื่องความคาดหวังผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับ ก่อนประถมศึกษา เนื่องจากว่าในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในเด็กวัยนี้เท่าที่ควร แต่ในระยะหลังๆ นักการศึกษา นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญวงการต่างๆ ได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กในวัยนี้มากขึ้น เพราะจากการค้นคว้าวิจัย พบว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมและบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุด ในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต

จิราวุฒิ สิมารักษ์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลยและเพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามทัศนะ ของบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานต้นสังกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดขนาด โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จำนวน 292 คน ใช้การสุ่ม ตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติทดสอบที (T-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลยโดยภาพรวม มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ ความปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน และ 2) การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษากับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีประสบการณ์ การทำงาน มีความเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบล มรควมความคิดเห็นต่อ การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

ทิพวรรณ ศรีบุตร (2553) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการบริหารจัดการ และแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน และมีบุคลากรที่เพียงพอ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน ตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่มีความเหมาะสม มีที่ดิน อาคาร สถานที่ทำการเป็นของตนเอง 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัย 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและช่วยเหลือด้านการดำเนินการและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดอ่อนของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ พบว่า วัสดุการศึกษา สื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ และผู้ดูแลเด็กบางส่วนไม่ได้จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย 2) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งปลากัด สภาพห้องเรียนคับแคบ ไม่มีห้องรับประทานอาหารที่เป็นสัดส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพธิ์ไชยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนามแท่ง ไม่มีรั้วรอบขอบชิด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนามแท่ง พื้นที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กไม่เหมาะสม 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ของเล่นสำหรับเด็กเก่าชำรุด 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน ไม่มีการจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ส่วนแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน พบว่า 1) ผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดนโยบายและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 2) จัดประชุมอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากร 3) สนับสนุนทุนการศึกษาให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 4) ผู้ดูแลเด็กควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการเขียนแผนการสอนและการจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กและนักวิชาการศึกษาดำเนินการประสานงานและประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน

เพชรอุมา สุขเกษม (2553) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ในจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ในจังหวัดราชบุรี

ตามความเห็นของผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและ
 ายมาตรฐานอยู่ในระดับมากทุกมาตรฐาน และแนวทางแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนา
 เด็กเล็กสังกัดเทศบาล ในจังหวัดราชบุรี คือ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็กและกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 ควรเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน แสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
 หลักสูตร สารการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล วิธีการสอน
 ความเสียสละ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ควรจัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ
 ความสนใจและกระพัฒนาการของเด็ก ควรร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการ
 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานกิจการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้
 ความเข้าใจ เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงธรรม ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย

ประเสริฐ บุญมี (2554) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา
 การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัด
 สุรินทร์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม
 และความปลอดภัย 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและ
 การสนับสนุนจากชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 147 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
 แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ตามความคิดเห็นของบริหารและผู้ดูแลเด็กสังกัด
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านอาคาร
 สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับน้อย และ
 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ สนับสนุน
 งบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ รองลงมาคือ ควรให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคาร
 สถานที่ที่เป็นเอกเทศ และควรสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาในระดับสูงขึ้น

พิสูตร สุวรรณวงศ์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหาร
 จัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า
 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาระยอง เขต 2 ในรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจาก
 มากไปน้อย คือ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการ
 บริหารงานทั่วไป 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศึกษา

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุพรรณวดี พุทธกั๋ง (2554) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 4) เปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดด้านการบริหารงาน คือ ขาดสื่อ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัย ด้านการบริหารงบประมาณ คือ การจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยและล่าช้ามาก ด้านการบริหารงานบุคคล คือ ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการฝึกอบรมไม่ทั่วถึง 3) ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เมื่อพิจารณาผลหลัก พบว่า ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน

กนกกาญจน์ จันทร์วงศ์ (2555) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประมวลผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ในรูปคู่มือการทำงานด้านชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การรายงานผลการดำเนินงานและนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนางาน และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานเป็นอันดับสุดท้าย

รัชณี ธาดา (2555) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามต้นสังกัดเดิมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่าโดยภาพรวม ระหว่างกรมการพัฒนาชุมชนกับกรมการศาสนา และกรมการพัฒนาชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญจวรรณ ศรศรี (2556) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การบริหาร

จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ฯ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ฯ ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จันทร์หา ยิ้มเข้ม (2557) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทางการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล 2) แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม พบว่า 1) ควรมีการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งบุคลากรด้วยความยุติธรรม 2) ควรพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้เกิดความชัดเจน 3) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุน สร้างเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กอย่างจริงจังและในรายด้าน ด้านที่ 1 ด้านการบริหารงาน สรุปได้ว่า 1) ควรออกระเบียบข้อบังคับให้มีความเป็นเอกภาพในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ควรมีการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการบริหารเชิงคุณภาพและให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาแก้ไขการบริหารงาน 3) ควรจัดสรรบุคลากรให้ตรงกับงานและส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ 4) ควรมีการส่งเสริมให้ ครู ผู้ปกครองร่วมมือกันส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการสมวัย เกิดความรู้และจัดประสบการณ์โดยเน้นการจัดสื่อการสอน 5) ควรมีการกำหนดให้จัดอาหารหลักและอาหารเสริมให้ครบตามหลักโภชนาการ ด้านที่ 2 ด้านการบริหารงบประมาณ สรุปได้ว่า 1) ควรสร้างความตระหนักในการใช้งบประมาณสถานศึกษา เพื่อให้ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า 2) ควรมีการวางแผนการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและจัดซื้อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านที่ 3 ด้านการบริหารงานบุคคล สรุปได้ว่า 1) หน่วยงาน

ต้นสังกัดควรมีการตรวจเช็คการปฏิบัติงานเพื่อให้รู้ถึงการพัฒนาและต้องมีแนวทางพัฒนาครูที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูได้ปฏิบัติงานและต้องออกเป็นแผนปฏิบัติการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ต้องตั้งเป้าหมายให้ครูปฏิบัติ 2) ครูต้องมีจิตสำนึกในความเป็นครู รักในอาชีพของตนเอง ตั้งใจทำงาน ในหน้าที่ของตนเอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ทองคำดี ปักโคหานัง (2557) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วน ตำบลแกดำ อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและ การบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล แกดำ อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาชีพ/ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก 2) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ควรให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และการประชาสัมพันธ์งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนรับทราบ อย่างต่อเนื่อง

ยุวณันท์ นิลดำ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดหนองคาย 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกำแพง อำเภอแกดำ จังหวัด หนองคาย ตามความคิดเห็นของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบุคลากร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอฝาง จังหวัดหนองคาย ในแต่ละด้านดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการสร้างสัมพันธ์ไมตรีอันดีกับชุมชน สนับสนุนการบริหารงานให้สอดคล้องตามหลักสูตร ตามแผน และตามนโยบาย ด้านบุคลากร ควรสร้างความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น เพื่อร่วมกันบริหารจัดการการเรียนการสอน ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ควรมีระบบสาธารณูปโภคให้ครบถ้วน มีมาตรฐาน มีความเหมาะสม มีความปลอดภัย โดยเฉพาะด้านระเบียบอาคาร ด้านอากาศถ่ายเท ด้านความพร้อมเวชภัณฑ์ยา ตลอดจนการลดภาวะเป็นพิษ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรประชุม พบปะ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ตลอดจนวิทยากรท้องถิ่น และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องร่วมกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

Bell (1992) ได้วิจัยเรื่อง การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมและไม่เข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน พบว่า เหตุผลของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองเชื่อว่าการมีส่วนร่วมเป็นการช่วยเหลือครู และกิจกรรมที่ทำนั้นทำให้เด็กได้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนเหตุผลของผู้ปกครองที่ไม่เข้าร่วม คือ โรงเรียนไม่ได้เรียกร้องขอความร่วมมือและไม่มีเวลาให้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือการศึกษาและอาชีพ แต่ปัจจัยด้านเชื้อชาติไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม

Claycomb (1995) ได้ศึกษาบทบาทในการตัดสินใจของนักศึกษาระดับท้องถิ่น และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของกฎหมายการปฏิรูปการศึกษาของอังกฤษ และเวลส์ ในระหว่างปี 1986-1988 โดยมุ่งเน้นให้เปลี่ยนแปลงอำนาจในการตัดสินใจจากผู้ผลิตทางการศึกษาไปยังผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารของคณะกรรมการโรงเรียน การเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์และการสังเกตจากครูใหญ่ ผู้บริหารในคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นผู้ปกครอง ประธานคณะกรรมการโรงเรียนและผู้บริหารจากโรงเรียน 5 โรง ผลจากการศึกษาพบว่า แม้ว่าจะส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจการตัดสินใจไปเป็นของผู้ปกครอง ชุมชน ครู และตัวแทนรัฐบาลส่วนท้องถิ่นก็ตาม นักการศึกษาวิชาชีพก็ยังมิบทบาทใน

การควบคุมการตัดสินใจของโรงเรียน โดยเฉพาะนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการสอน นอกจากนี้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจบางเรื่องมากขึ้น

Jerry (1996) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของครอบครัวชาวแอฟริกัน อเมริกัน และชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในทางเลือกแบบเปิดในการเข้าเรียนในมลรัฐมินเนโซต้า ดังนี้ ผู้ปกครองไวใจในระบบการเรียนแบบเปิด โดยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกทางการศึกษา แต่ข้อมูลเหล่านี้มีจำกัด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอิทธิพลต่อการศึกษานักเรียนเป็นอย่างมาก ส่วนผู้ปกครองที่ไม่มีส่วนร่วม เพราะไม่เข้าใจในระบบการศึกษา จึงมีทางเลือกน้อย มีความเชื่อว่าโรงเรียนเท่านั้นเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน

Delaney (1997) ได้ศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบของโรงเรียนแห่งรัฐ สาธารณะ โดยเน้นการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนที่อยู่ในคณะกรรมการโรงเรียนที่เป็นระบบประชาธิปไตย ตลอดจนความพึงพอใจไม่พอใจ ต่อช่องทางสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่า 1) ความแตกต่างของการมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับบทบาทในการตัดสินใจของผู้ปกครองกับนักศึกษามีผลทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มทั้ง 2 ได้ 2) ช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่เหมาะสมจะต้องเกี่ยวข้องกับเด็กหรือสถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดการโต้แย้งระหว่างกันได้ 3) การเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางอย่างเปิดเผยและต่อเนื่องจะเพิ่มให้ผู้ปกครองมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมมากขึ้น 4) การที่ไม่ส่งเสริมให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเปิดเผย จะนำไปสู่การโต้แย้งและประท้วงเกิดขึ้นได้ และ 5) การเรียกร้องจากนักธุรกิจมีอาชีวะมีบทบาทมากกว่าเสียงร้องจากบุคคลกลุ่มอื่นๆ ในการทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการ

Rideout (1997) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School-Based Management) ในนิวฟันด์แลนด์และลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นโดยส่วนมากดำเนินการโดยการตั้งสภาโรงเรียน การจัดทำข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครู อาจารย์ มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุด ผู้ปกครอง และครู อาจารย์ มีความต้องการ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และความร่วมมือในการดำเนินการจัดการศึกษาและต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือดำเนินการดังกล่าวและต้องการให้มีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการ

ให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น

Brittingham (1998) ได้ศึกษาลักษณะการเปรียบเทียบความร่วมมือที่ประสบความสำเร็จระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในมลรัฐวิสคอนซิน ซึ่งโรงเรียนทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามเป้าหมาย ข้อที่ 8 ของการศึกษาแห่งชาติได้ระบุว่า “ทุกโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับครอบครัวในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความงอกงามในด้านสังคม อารมณ์ และวิชาการ” โรงเรียนดังกล่าวมีความเชื่อว่าคุณภาพการสอนจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยครูจะต้องมีการสื่อสารเป็นประจำให้ผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนได้สอนอะไร ให้ลูกหลานของเขา สอนอย่างไร และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างไร ลักษณะสำคัญที่โรงเรียนแห่งนี้ได้ก็คือ ยึดหลักภาวะผู้นำความร่วมมือและการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสภาพต่างๆ ในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก เยาวชนและครอบครัว สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ในการเสริมสร้างความร่วมมือดังกล่าว จะต้องเกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศความร่วมมือที่เน้นการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ทุกฝ่ายเข้ามาจับบทบาทในการบริหารจัดการร่วมกัน และมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างตรงไปตรงมา

DelliColli (1998) ได้วิจัยเรื่อง ทศนคติและการรับรู้ของผู้ปกครองที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมหลายรูปแบบเมื่ออยู่ที่บ้าน สำหรับเหตุผลที่ไม่มีส่วนร่วม เพราะผู้ปกครองรู้สึกห่างเหินและไม่ได้รับการต้อนรับจากโรงเรียน และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม คือ วัฒนธรรม ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ความไม่เข้าใจกันของผู้ปกครองและโรงเรียนที่เกี่ยวกับความต้องการและลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน

Fantuzzo (2000) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองการศึกษาระดับปฐมวัย มี 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนและการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน สำหรับผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อย และผู้ปกครองที่ติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก

Pena (2000) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ภาษา สมาคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ทศนคติของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรม สภาพครอบครัวและความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Stone (2001) ได้วิจัย บทบาทของครูผู้ดูแลเด็กในการจัดกิจกรรมประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน หาความสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย อายุ 4 ปี พบว่า การศึกษาในครั้งนี้

เป็นการศึกษาติดตาม ปรับปรุงงานวิจัยเดิม โดยให้สารสนเทศเชิงพัฒนาเกี่ยวกับโอกาสการรู้หนังสือที่สัมพันธ์กับการอ่าน ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กจัดหนังสือที่หลากหลายเนื้อหาไว้สำหรับการฝึกอ่านของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนเด็กปฐมวัย อายุ 4 ปี จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 10 ศูนย์ โดยหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายการหนังสือ แบบสอบถาม และแบบสังเกต ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมการอ่านที่มีหลากหลายมากขึ้นแปรผันไปตามสภาพห้องเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการอ่านและการเขียนในแผนการสอน ไม่มีชั่วโมงการอ่านหนังสือนิทาน หนังสือในห้องเรียนสำหรับฝึกอ่านที่มีคุณภาพทางวรรณคดีน้อย มีข้อจำกัดการเปลี่ยนหมุนเวียนหนังสือสำหรับฝึกอ่านใหม่ๆ ในห้องเรียน และการเลือกใช้แหล่งทรัพยากร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีผลต่อ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริหารทุกด้านส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กเล็ก และยังพบว่าสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีปัญหาในองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งจะมีมากน้อยประการใดในแต่ละองค์ประกอบขึ้นอยู่กับหน่วยงาน ผู้บริหาร นโยบาย และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่ายังมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในระดับน้อย ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ การศึกษา อาชีพ ฐานะ และความไม่เข้าใจในวิธีการเข้ามามีส่วนร่วม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

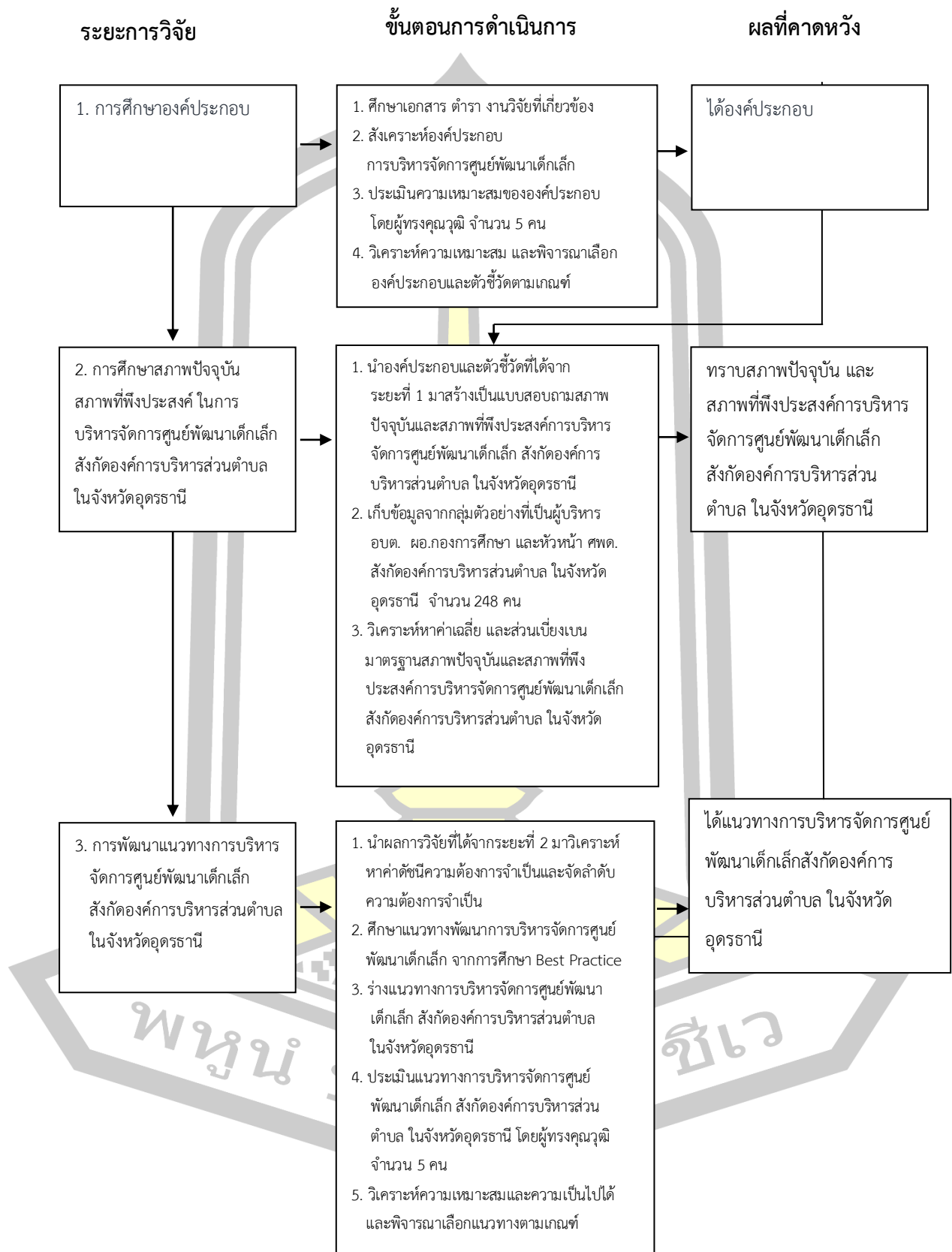
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยได้สรุประยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการและผลที่คาดหวัง ซึ่งแสดงโดยแผนภาพดังภาพประกอบ 3 ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ขั้นตอนดำเนินการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

1.4 วิเคราะห์ความเหมาะสม และดำเนินการคัดเลือกองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในระยะที่ 1 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งมีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก 3 ประการ คือ เป็นอาจารย์สอนในสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา และเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

2.1 อาจารย์ธีรภรณ์ ภักดี กศ.ม. (การศึกษาระดับมัธยม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

2.2 นายสุรเสกข์ บุญฉิม ร.ป.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปัจจุบันดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาล (นักบริหารงานเทศบาล ระดับ 8) เทศบาลตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2.3 นางกนกอร ไชยมูล ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี

2.4 นางดารุษา เกษทองมา ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเตาไห อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

2.5 นางนิภาภรณ์ ดาทอง ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งครู ประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพนงาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ด้าน เป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ (ดังตัวอย่างใน ภาคผนวก ก)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การสร้างแบบประเมินองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวิธีการ สร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักการแนวคิด จากทฤษฎี ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง และ ดำเนินการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2.2 กำหนดเนื้อหาโครงสร้างแบบตรวจสอบรายการ ร่างแบบประเมิน ความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อประเมินความเหมาะสม ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแบบการสร้างแบบประเมิน และวิธีการ สร้างแบบประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

3.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจ ให้คำแนะนำ และปรับแก้ตาม คำแนะนำ

3.2.4 ปรับแก้ไขแบบตรวจสอบรายการตามข้อแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และดำเนินการจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการประเมินต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบองค์ประกอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 โดยยื่นหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยพร้อมแบบประเมินต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และได้รับแบบประเมินกลับมาจำนวน 5 ฉบับ

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 นำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบทั้งหมด 5 ฉบับ พบว่า มีการตอบครบทุกข้อ ทุกฉบับตามที่ผู้วิจัยต้องการ

5.1.2 นำแบบประเมินที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 5 ฉบับ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด	ตรวจให้	5	คะแนน
มาก	ตรวจให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ตรวจให้	3	คะแนน
น้อย	ตรวจให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ตรวจให้	1	คะแนน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเภทข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน ดังต่อไปนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	แปลความว่า	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	แปลความว่า	มีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	แปลความว่า	มีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	แปลความว่า	มีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	แปลความว่า	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

5.2.2 คัดเลือกองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และนำองค์ประกอบที่คัดเลือกแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

5.2.3 สรุปล่องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

1. ขั้นตอนดำเนินการ การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้
  - 1.1 นำผลการศึกษาค้นคว้าประกอบในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
  - 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 109 แห่ง จำนวน 218 คน จำแนกเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 109 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 109 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 460 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 678 คน
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี กำหนดขนาดโดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcia and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมดจำนวน 248 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามรายละเอียด ดังนี้
    - 2.2.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการกองการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้
      - 2.2.1.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง แล้วเทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่าง โดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์
      - 2.2.1.2 สุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนแต่ละตำแหน่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)
    - 2.2.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีขั้นตอนดังนี้
      - 2.2.2.1 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนดังกล่าว
      - 2.2.2.2 แบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นตัวแปรแบ่งชั้นภูมิ

2.2.2.3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เทียบสัดส่วนขนาดตัวอย่างจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละขนาด โดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์

2.2.2.4 สุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนแต่ละแห่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	รายการ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	109	40
2	ผู้อำนวยการกองการศึกษา	109	40
3	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามขนาด ศพด.	460	168
	- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดเล็ก	129	47
	- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดกลาง	250	91
	- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดใหญ่	73	27
	- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดใหญ่พิเศษ	8	3
	รวม	678	248

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 นี้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ใน 2 ประเด็น ได้แก่

1. สถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 ด้าน 76 ข้อ ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 18 ข้อ

2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร จำนวน 16 ข้อ
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวน 15 ข้อ
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร จำนวน 18 ข้อ
5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน จำนวน 9 ข้อ

โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) 5 ระดับ (ดังตัวอย่างในภาคผนวก ก)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

- 3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
- 3.2.2 กำหนดเนื้อหาโครงสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการร่างแบบสอบถาม โดยใช้ประเด็นองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ในระยะที่ 1 เป็นกรอบในการสร้าง

3.2.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และตรวจสอบความครบถ้วนตามองค์ประกอบที่นิยามหรือไม่ รวมถึงตรวจสอบการใช้ภาษาในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 3.2.4.1 อาจารย์สอนในสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
- 3.2.4.2 เป็นผู้บริหารท้องถิ่น
- 3.2.4.3 เป็นผู้อำนวยการกองการศึกษา/ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือ 5 ท่าน ประกอบด้วย

1) รศ.มานิต ปวีริญญานนท์ ปริญญาโท จิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

2) อาจารย์ ดร.รัตนวดี รอดภิรมย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

3) นายอิทธิพล ตรีวัฒน์สุวรรณ นายกเทศมนตรีนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

4) นางสุมาลี สุ่มมาตย์ นักบริหารการศึกษา หัวหน้าสถานศึกษา

(ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี)

5) นางวาสนา ศรีมันตะ ตำแหน่ง ครู รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

3.2.5 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item–Objective Congruence หรือ IOC) กำหนดเกณฑ์เพื่อพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน	+ 1	หมายถึง	เหมาะสม
ให้คะแนน	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ให้คะแนน	- 1	หมายถึง	ไม่เหมาะสม

นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ประเมินมารวมกลางในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อหาค่าเฉลี่ย สำหรับข้อคำถามแต่ละข้อใช้สูตร ดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีสอดคล้องของข้อคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item–Objective Congruence หรือ IOC)

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item–Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้เชี่ยวชาญวัดค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 (ดังภาคผนวก ข)

3.2.6 รวบรวมสรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วปรับแก้แบบสอบถามตามที่ยุติวิญญูเสนอแนะ แล้วนำเสนอมหาวิทยาลัยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง และแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

3.2.7 ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขแบบสอบถามตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ และนำเสนอมหาวิทยาลัยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำอีกครั้ง

3.2.8 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถาม และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ

3.2.9 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้กลับคืนมา ทำการหาค่าเครื่องมือ ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

3.2.9.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยการหาค่า

ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมรายด้านและคะแนนรายข้อ ทำการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation(r)) จากผลการวิเคราะห์พบว่า อำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ทั้งฉบับมีค่าระหว่าง 0.46–0.87 ส่วนสภาพพึงประสงค์ ทั้งฉบับมีค่าระหว่าง 0.53–0.89

3.2.9.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .981 ส่วนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพพึงประสงค์ทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .978

3.2.10 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามหลังทดลองใช้อีกครั้ง และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.11 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเดินทางเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 248 ฉบับ

4.2 ผู้วิจัยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการออกแบบสอบถามการวิจัย

4.3 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 238 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.96 ของแบบสอบถามที่แจก

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพบว่า แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 238 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.96 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5.1.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนต่อไปนี้

มากที่สุด ตรวจให้ 5 คะแนน

มาก ตรวจให้ 4 คะแนน

ปานกลาง   ตรวจให้ 3 คะแนน

น้อย   ตรวจให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด   ตรวจให้ 1 คะแนน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และร้อยละ (Percentages)

5.2.2 ตอนที่ 2 เป็นข้อความสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00   แปลความว่า   มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50   แปลความว่า   มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50   แปลความว่า   ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50   แปลความว่า   น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50   แปลความว่า   น้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

1. ขั้นตอนดำเนินการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้
  - 1.1 วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยนำผลข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยคำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ	PNI_{modified}	แทน	ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นแบบปรับปรุง
	I	แทน	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
	D	แทน	ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหน่วยงานที่มีวิธีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดีเยี่ยม Best Practices มาทำการสังเคราะห์

1.3 ออกแบบแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1.3.1 นำผลการศึกษาที่ได้จากข้อ 1.1 และ 1.2 มาใช้ในการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

1.3.2 สังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด

1.4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 คน มีหน้าที่ให้คำแนะนำ เสนอแนะเพื่อความสำเร็จของแนวทาง และทำหน้าที่ประเมินแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.2.1 อาจารย์สอนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

2.2.2 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารในด้านการศึกษาและสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ทางด้านการบริหารการศึกษา/การศึกษา

2.2.3 ครูเด็กปฐมวัย

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ประกอบด้วย

2.2.1 อาจารย์ ดร.รัตนวดี รอดภิรมย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

2.2.2 นางกนกอร ไชยมูล ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี

2.2.3 นายล้ำพงษ์ ลัทธิลักษณ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2.2.4 นายสุรเสกข์ บุญฉิม ปลัดเทศบาล รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2.2.5 นางสาววิรินทร์ ยางคำ ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีสุวรรณ ตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามรายการเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 32 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ (ดังตัวอย่างในภาคผนวก ก)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

3.2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถามรายการ

3.2.2 กำหนดเนื้อหาโครงสร้างแบบสอบถามรายการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

3.2.3 นำแบบสอบถามรายการประเมินตามข้อ 2 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.2.5 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน เพื่อประเมินยืนยันแนวทาง

3.2.6 จัดทำแบบสอบถามรายการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 20-31 สิงหาคม 2559 โดยยื่นหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยพร้อมแบบประเมินต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และได้รับแบบประเมินกลับมาจำนวน 5 ฉบับ

5. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการกระทำข้อมูล

นำแบบประเมินทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบทั้งหมด 5 ฉบับ พบว่า มีการตอบครบทุกข้อ ทุกฉบับตามที่ผู้วิจัยต้องการ

นำแบบประเมินที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 5 ฉบับมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

มากที่สุด	ตรวจให้	5	คะแนน
มาก	ตรวจให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ตรวจให้	3	คะแนน
น้อย	ตรวจให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ตรวจให้	1	คะแนน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยนำผลข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

5.2.2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

และพิจารณาคัดเลือกแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ตามเกณฑ์ คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

P	แทน ร้อยละ
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D(Degree of Success)	แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน
I(Important)	แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และได้นำเสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม และจำแนกเป็นรายองค์ประกอบ แสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ ที่	ระดับความ เหมาะสม
1	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.40	0.89	2	มาก
2	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	4.00	1.22	3	มาก
3	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	4.60	0.83	1	มากที่สุด
4	ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	3.80	0.84	4	มาก
5	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุน การพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	3.60	1.14	5	มาก
โดยรวม		4.08	0.64		มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประมาณค่าผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์ตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การวิเคราะห์ตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นข้อมูลจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม และจำแนกเป็นรายตัวชี้วัด แสดงในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของตัวชี้วัดในองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	การบริหารงาน	4.65	0.39	มากที่สุด
2	การบริหารงบประมาณ	4.85	0.17	มากที่สุด
3	การบริหารงานบุคคล	4.89	0.86	มากที่สุด
4	คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครู	4.80	0.27	มากที่สุด
5	บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู	4.82	0.23	มากที่สุด
6	บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อปท.	4.86	0.22	มากที่สุด
7	อาคารสถานที่	4.65	0.13	มากที่สุด
8	สภาพแวดล้อมภายในอาคาร	4.85	0.22	มากที่สุด
9	สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร	4.60	0.29	มากที่สุด
10	หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.73	0.43	มากที่สุด
11	การจัดประสบการณ์ /การจัดกิจกรรมประจำวัน	4.66	0.33	มากที่สุด
12	การเขียนแผนการจัดประสบการณ์	4.66	0.47	มากที่สุด
13	สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.70	0.21	มากที่สุด
14	การวัดผลและประเมินผล	4.36	0.43	มาก
15	ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.37	0.22	มาก
16	การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน	4.65	0.26	มากที่สุด
โดยรวม		4.70	0.85	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตาม หัวข้อตัวชี้วัด อยู่ในระดับมากที่สุด 14 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประมาณค่า ผ่านเกณฑ์ทุกด้าน

3. ผลการพิจารณาเลือกองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามเกณฑ์

องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาเลือก องค์ประกอบและตัวชี้วัดตามเกณฑ์ และนำเสนอผลการคัดเลือกแสดงในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การบริหารงาน
	การบริหารงบประมาณ
	การบริหารงานบุคคล
2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครูศูนย์
	บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครูศูนย์
	บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล
3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	อาคารสถานที่
	สภาพแวดล้อมภายในอาคาร
	สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
	การจัดประสบการณ์ /การจัดกิจกรรมประจำวัน
	การเขียนแผนการจัดประสบการณ์
	สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
	การวัดผลและประเมินผล

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
	การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน

จากตาราง 5 พบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และ 5) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน ซึ่งด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การบริหารงาน 2) การบริหารงบประมาณ และ 3) การบริหารงานบุคคล ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครู 2) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู และ 3) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ อปท. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อาคารสถานที่ 2) สภาพแวดล้อมภายในอาคาร และ 3) สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ด้านด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรมี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) การจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน 3) การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ 4) สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 5) การวัดผลและประเมินผล และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วนมี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 2) การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และร้อยละ (Percentages) แสดงในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (N=248)	ร้อยละ (p)
1	สถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1.1	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	9	3.62
1.2	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	30	12.02
1.3	ผู้อำนวยการกองการศึกษา	39	15.72
1.4	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	170	68.64
	รวม	248	100.00
2	ขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
2.1	ขนาดใหญ่พิเศษ	3	1.21
2.2	ขนาดใหญ่	27	10.88
2.3	ขนาดกลาง	91	72.58
2.4	ขนาดเล็ก	47	15.33
	รวม	248	100.00

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 68.64 รองลงมา ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.72 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.02 และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.62 ตามลำดับ

ด้านขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง มากที่สุด จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 72.58 รองลงมาขนาดเล็ก จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.33 และขนาดใหญ่พิเศษ น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์นำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน และจำแนกเป็นรายด้าน แสดงในตาราง 7 ถึงตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่พึงประสงค์
1	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.90	0.17	ปานกลาง	4.67	0.19	มากที่สุด
2	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	2.91	0.16	ปานกลาง	4.66	0.21	มากที่สุด
3	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.97	0.27	ปานกลาง	4.73	0.17	มากที่สุด
4	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	2.87	0.12	ปานกลาง	4.60	0.25	มากที่สุด
5	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	2.82	0.16	ปานกลาง	4.51	0.16	มากที่สุด
รวม		2.89	0.07	ปานกลาง	4.63	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ	ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
1	นโยบายด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลมี ความชัดเจนและสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาเด็กปฐมวัย	2.79	0.75	ปานกลาง	4.34	0.84	มาก
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมประชุมวางแผนจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	0.74	ปานกลาง	4.51	0.82	มากที่สุด
3	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกันประชุมวางแผนการปฏิบัติการ ประจำปีที่ชัดเจน	2.86	0.71	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
4	กองการศึกษาดำเนินการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผน พัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กอย่างสม่ำเสมอ	2.93	0.73	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการ ประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการศึกษาไปใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุงและจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษา	2.86	0.70	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด
6	คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก รับทราบบทบาทหน้าที่ความ รับผิดชอบของตน	3.02	0.71	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
7	คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความ รับผิดชอบอย่างสมบูรณ์	2.90	0.71	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอุดหนุน งบประมาณจาก อบต.เพียงพอกับ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.88	0.77	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการ บริหารงบประมาณ	2.87	0.72	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
10	อบต.จัดสรรงบประมาณด้านการ พัฒนาวิชาชีพให้ครูศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กอย่างเพียงพอ	2.86	0.71	ปานกลาง	4.73	0.43	มากที่สุด
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการใช้จ่าย งบประมาณ ในการพัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้อย่าง มีประสิทธิภาพ	2.97	0.67	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และ รายงานงบแสดงฐานะทาง การเงินได้อย่างถูกต้อง	2.97	0.73	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณ และ รายงานงบแสดงฐานะทาง การเงินได้ตามกำหนดเวลา	2.82	0.70	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศ จัดการด้านการเงินการคลังอย่าง ถูกต้องโปร่งใสและเป็นปัจจุบัน	2.85	0.69	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสรรหาและจ้าง บุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับ แผนอัตรากำลังของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	2.93	0.73	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
16	อบต.ใช้ระบบคุณธรรมทุกครั้งในการ สรรหาและบรรจุแต่งตั้งครูศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	0.64	ปานกลาง	4.62	0.62	มากที่สุด
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กอย่าง สม่ำเสมอ ด้วยวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ที่หลากหลาย	2.93	0.68	ปานกลาง	4.56	0.70	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
18	กองการศึกษาติดตามให้หัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง	2.93	0.74	ปานกลาง	4.52	0.75	มากที่สุด
	รวม	2.90	0.17	ปานกลาง	4.67	0.19	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สภาพปัจจุบัน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

ข้อ	ด้านบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของบุคลากร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ที่พึง ประสงค์
1	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวุฒิ การศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	2.86	0.71	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมประชุม วางแผนจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	2.91	0.76	ปานกลาง	4.73	0.43	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของบุคลากร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
3	ครูผู้ดูแลเด็กสำเร็จการศึกษาสาขา การศึกษาปฐมวัย	2.94	0.67	ปานกลาง	4.73	0.44	มากที่สุด
4	ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.93	0.69	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
5	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถ ดำเนินการบริหารศูนย์ให้ปฏิบัติงาน เป็นไปตามนโยบาย แผนงานและ วัตถุประสงค์ที่วางไว้	2.92	0.72	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
6	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการ ใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตาม นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ที่ วางไว้	2.86	0.72	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
7	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถ นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็ก ครอบคลุมทุกด้าน อย่างต่อเนื่อง	2.94	0.74	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
8	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.90	0.68	ปานกลาง	4.52	0.74	มากที่สุด
9	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีการเตรียม ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ด้วยการพัฒนาแผนการ จัดการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กทุกครั้ง	2.94	0.67	ปานกลาง	4.54	0.73	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของบุคลากร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
10	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู สามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม พัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุม ทุกด้าน	2.94	0.79	ปานกลาง	4.53	0.74	มากที่สุด
11	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญในการ ดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.82	0.69	ปานกลาง	4.54	0.70	มากที่สุด
12	ผู้บริหาร อบต. มีการส่งเสริมและ สนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง	2.86	0.70	ปานกลาง	4.47	0.75	มาก
13	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. ได้ร่วมกันจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	2.92	0.70	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด
14	ผู้บริหาร อบต. กำกับดูแล การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	0.69	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด
15	ผู้บริหาร อบต. เปิดโอกาสให้ทุก ภาคส่วนเข้าร่วมประชุมเสนอแนะ แนวทางในการบริหารจัดการและ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.96	0.68	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่พึงประสงค์
16	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ อบต. บริหารจัดการงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนพัฒนาการศึกษา	2.93	0.74	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด
	รวม	2.91	0.16	ปานกลาง	4.66	0.21	มากที่สุด

จากตาราง 9 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร สภาพปัจจุบัน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 15 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ข้อ	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่พึงประสงค์
1	อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมอยู่ใกล้ชุมชน สะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครอง	3.26	1.0	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเป็นเอกเทศ	2.87	0.76	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
3	อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่กว้างขวางเหมาะสมกับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	2.97	0.73	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
4	พื้นที่สำหรับการนอนสะอาดและมี อุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสม	2.87	0.73	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
5	พื้นที่รับประทานอาหาร มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับเด็กครบทุกคน	2.97	0.76	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
6	สถานที่ประกอบอาหารหรือ ห้องครัว แยกห่างจากบริเวณพื้นที่ จัดกิจกรรมของเด็ก	2.90	0.74	ปานกลาง	4.77	0.41	มากที่สุด
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องน้ำเพียงพอ สำหรับเด็ก มีอากาศถ่ายเท สะดวก แสงสว่างเพียงพอและพื้นไม่ลื่น	3.07	0.78	ปานกลาง	4.82	0.37	มากที่สุด
8	บริเวณภายในห้องเรียนมีแสงสว่าง จากธรรมชาติเพียงพอสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก	2.98	0.72	ปานกลาง	4.81	0.39	มากที่สุด
9	บริเวณอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีตู้ ยา เครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐม พยาบาลเพียงพอ	2.98	0.74	ปานกลาง	4.73	0.44	มากที่สุด
10	ภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี ห้องปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วน	2.91	0.87	ปานกลาง	4.73	0.43	มากที่สุด
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่สำหรับให้ เด็กล้างมือและแปรงฟันครบทุกคน	2.92	0.75	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเครื่องเล่น สนามที่มีความหลากหลายช่วย ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้	2.93	0.75	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
13	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีระบบการ ตรวจสอบความมั่นคงพร้อมใช้งาน ของเครื่องเล่นสนามอย่างสม่ำเสมอ	3.00	0.71	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
14	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีรั้วกันเป็น สัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง	2.98	0.74	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
15	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีการ ตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอก อาคาร ไม่ให้เป็นแหล่งขยายพันธุ์ แมลงหรือพาหะนำโรคชนิดต่างๆ	2.96	0.69	ปานกลาง	4.78	0.41	มากที่สุด
	รวม	2.97	0.27	ปานกลาง	4.73	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 10 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สภาพปัจจุบัน พบว่า
ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ
ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ข้อ	ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
1	คณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของ หลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา	2.84	0.76	ปานกลาง	4.69	0.46	มากที่สุด
2	กองการศึกษามีการดำเนินการนิเทศ หลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติการสอน จริง	2.82	0.62	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
3	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุล ระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและ นอกห้องเรียน	2.83	0.64	ปานกลาง	4.79	0.40	มากที่สุด
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนา ทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.99	0.76	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
5	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวัน มีความยืดหยุ่นตาม ความต้องการ ความสนใจและความสามารถตามวัย ของเด็ก	2.93	0.64	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด
6	ครูผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรม ประจำวันได้ครบ ทั้ง 6 กิจกรรม	3.02	0.73	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
7	คณะครูผู้ดูแลเด็กจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยตลอดปีการศึกษา	2.82	0.71	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด
8	คณะครูผู้ดูแลเด็ก ร่วมกัน จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตลอดปีการศึกษา	2.82	0.71	ปานกลาง	4.72	0.44	มากที่สุด
9	กองการศึกษาจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดแผนการจัดประสบการณ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบต.	2.73	0.74	ปานกลาง	4.76	0.42	มากที่สุด
10	ครูผู้ดูแลเด็ก มีการผลิตสื่อการสอนสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์	2.88	0.59	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด
11	ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอนจากของจริงมีความหลากหลายทั้งจากธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเทคโนโลยี ต่างๆ	2.92	0.57	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดหาสื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	2.97	0.82	ปานกลาง	4.67	0.47	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมิน การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนา และ ปรับปรุงการใช้ สื่อการสอนในครั้ง ต่อไป	2.79	0.53	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
14	ครูผู้ดูแลเด็กมีการประเมิน พัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา	2.83	0.64	ปานกลาง	4.77	0.41	มากที่สุด
15	ครูผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและ ตรวจสอบสมุดประจำชั้น และสมุด ประจำตัวนักเรียน	2.87	0.78	ปานกลาง	4.68	0.46	มากที่สุด
16	ครูผู้ดูแลเด็กมีการนำข้อมูล พัฒนาการของเด็กมาวางแผนการ จัดกิจกรรมตามหลักสูตร	2.82	0.59	ปานกลาง	4.22	0.94	มาก
17	ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการประเมิน ที่มี ความหลากหลายเหมาะสม กับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน	3.03	0.71	ปานกลาง	3.95	1.08	มาก
18	ครูผู้ดูแลเด็กมีการสร้างเครื่องมือวัด และประเมิน เช่น แบบสังเกต แบบ บันทึก แบบทดสอบ ฯลฯ	2.81	0.64	ปานกลาง	3.77	1.16	มาก
	รวม	2.87	0.12	ปานกลาง	4.60	0.25	มากที่สุด

จากตาราง 11 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร สภาพปัจจุบัน พบว่า ภาพรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 15 ข้อ ระดับมาก 3 ข้อ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

ข้อ	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่พึงประสงค์
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองและชุมชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.58	0.79	ปานกลาง	2.75	0.61	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการระดมทุนปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ต่างๆบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเล็ก	2.77	0.49	ปานกลาง	4.74	0.43	มากที่สุด
3	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนโดยเป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมหรือจัดงานต่างๆของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	2.99	0.53	ปานกลาง	4.84	0.36	มากที่สุด
4	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของเด็กเล็กและชุมชนในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.88	0.89	ปานกลาง	4.84	0.36	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากทุกภาคส่วน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ พึงประสงค์
5	ผู้ปกครองและชุมชนอาสาช่วยเหลือ งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย ความสมัครใจ	2.75	0.45	ปานกลาง	4.70	0.45	มากที่สุด
6	ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันเสนอแนะ และติดตามการบริหารงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	2.71	0.57	ปานกลาง	4.63	0.48	มากที่สุด
7	ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ ร่วมบริจาควัสดุ อุปกรณ์ การเรียนรู้ หรือเครื่องเล่นที่เสริม พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กให้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.91	0.71	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด
8	หน่วยงานราชการต่าง ๆ สถาบัน การศึกษา ให้การสนับสนุนงานด้าน วิชาการสำหรับการดูแล เด็กเล็ก	2.78	0.49	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด
9	ผู้ปกครองและชุมชนร่วมเป็น วิทยากรกับครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับ การอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก	2.99	.74	ปานกลาง	4.67	.46	มากที่สุด
	รวม	2.82	0.16	ปานกลาง	4.51	0.16	มากที่สุด

จากตาราง 12 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจาก
ทุกภาคส่วน สภาพปัจจุบัน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน และจำแนกเป็นรายด้าน แสดงในตาราง 13 ถึง ตาราง 18 ดังนี้

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี

ด้าน	การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1	การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.90	4.67	0.610	1
2	บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	2.91	4.66	0.601	3
3	อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.97	4.73	0.592	5
4	วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	2.87	4.60	0.602	2
5	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	2.82	4.51	0.599	4

จากตาราง 13 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน และอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้าน	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1	นโยบายด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีความชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเด็กปฐมวัย	2.79	4.34	0.555	17
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมประชุมวางแผนจัดแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	4.51	0.375	18
3	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันประชุมวางแผนการปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน	2.86	4.76	0.664	2
4	กองการศึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลการทำงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	2.93	4.72	0.610	10
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินผลการทำงานตามแผนพัฒนาการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา	2.86	4.70	0.643	6
6	คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กรับทราบบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน	3.02	4.76	0.576	14
7	คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์	2.90	4.74	0.634	8
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากอบต.เพียงพอกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.88	4.71	0.635	7
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้บุคลากร ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ	2.87	4.74	0.651	5

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้าน	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
10	อบต. จัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาวิชาชีพให้ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ	2.86	4.73	0.653	4
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.97	4.72	0.589	12
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและ รายงานงบ แสดงฐานะทางการเงินได้อย่างถูกต้อง	2.97	4.74	0.595	11
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและ รายงานงบแสดงฐานะทางการเงินได้ตามกำหนดเวลา	2.82	4.74	0.680	1
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศจัดการด้านการเงินการคลังอย่างถูกต้อง โปร่งใสและเป็นปัจจุบัน	2.85	4.74	0.663	3
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสรรหาและจ้างบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอดคล้อง กับแผนอัตรากำลังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.93	4.75	0.621	9
16	อบต. ใช้ระบบคุณธรรมทุกครั้งในการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	4.62	0.582	13
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลาย	2.93	4.56	0.556	15
18	กองการศึกษาติดตามเพื่อให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อย ปีละ 20 ชั่วโมง	2.93	4.52	0.542	16

จากตาราง 14 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยของข้อคำถามที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้

ข้อคำถาม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและรายงานงบแสดงฐานะทางการเงินได้ตามกำหนดเวลา $PNI_{modified}$ มีค่าเท่ากับ 0.680 ข้อคำถาม คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันประชุมวางแผนการปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน $PNI_{modified}$ มีค่าเท่ากับ 0.664 และข้อคำถาม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศจัดการด้านการเงินการคลังอย่างถูกต้อง โปร่งใสและเป็นปัจจุบัน $PNI_{modified}$ มีค่าเท่ากับ 0.663 ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

ด้าน	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวุฒิการศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.86	4.74	0.657	2
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมประชุมวางแผนจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.91	4.73	0.625	4
3	ครูผู้ดูแลเด็กสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี	2.94	4.73	0.608	8
4	ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาวิชาชีพด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.93	4.75	0.621	5
5	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินการบริหารศูนย์ให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์ที่วางไว้	2.92	4.76	0.630	3

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้าน	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคลากร	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
6	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไป ตามนโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ที่วางไว้	2.86	4.75	0.660	1
7	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง	2.94	4.76	0.620	6
8	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.90	4.52	0.558	13
9	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กทุกครั้ง	2.94	4.54	0.544	14
10	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุมทุกด้าน	2.94	4.53	0.540	15
11	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. มีความรู้ความเข้าใจและ ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.82	4.54	0.609	7
12	ผู้บริหาร อบต. มีการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทางด้านวิชาการ อย่างต่อเนื่อง	2.86	4.47	0.562	12
13	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. ได้ร่วมกันจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	4.67	0.599	9

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้าน	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคลากร	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
14	ผู้บริหาร อบต. กำกับดูแลการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.92	4.70	0.609	7
15	ผู้บริหาร อบต.เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วม ประชุมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการและ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.96	4.72	0.594	10
16	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ อบต. บริหาร จัดการงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม แผนพัฒนาการศึกษา	2.93	4.67	0.593	11

จากตาราง 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และ
ความรับผิดชอบของบุคลากร เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยของข้อความที่มี
ความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้

ข้อความ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตาม
นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.660 ข้อความ หัวหน้า
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวุฒิการศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก PNI_{modified}
มีค่าเท่ากับ 0.657 และข้อความ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถดำเนินการบริหารศูนย์ให้
ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.630
ตามลำดับ

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ด้าน	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1	อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมอยู่ใกล้ชิดชุมชนสะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครอง	3.26	4.71	0.444	14
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเป็นเอกเทศ	2.87	4.69	0.634	2
3	อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่กว้างขวางเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	2.97	4.68	0.575	12
4	พื้นที่สำหรับการนอนสะอาดและมีอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสม	2.87	4.68	0.630	3
5	พื้นที่รับประทานอาหาร มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับเด็กครบทุกคน	2.97	4.75	0.599	8
6	สถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกห่างจากบริเวณพื้นที่ จัดกิจกรรมของเด็ก	2.90	4.77	0.644	1
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องน้ำเพียงพอสำหรับเด็ก มีอากาศถ่ายเท สะดวก แสงสว่างเพียงพอและพื้นไม่ลื่น	3.07	4.82	0.570	11
8	บริเวณภายในห้องเรียนมีแสงสว่างจากธรรมชาติเพียงพอสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก	2.98	4.81	0.614	5
9	บริเวณอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเพียงพอ	2.98	4.73	0.587	10
10	ภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วน	2.91	4.73	0.625	4

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้าน	ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่สำหรับเด็กล้างมือและแปรงฟันครบทุกคน	2.92	4.69	0.606	6
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเครื่องเล่นสนามที่มีความหลากหลายช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้	2.93	4.69	0.600	7
13	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีระบบการตรวจสอบความมั่นคงพร้อมใช้งานของเครื่องเล่นสนามอย่างสม่ำเสมอ	3.00	4.68	0.566	13
14	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีรั้วกันเป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีทางเข้า-ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง	2.98	4.75	0.593	9
15	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารไม่ให้เป็นแหล่งขยายพันธุ์แมลงหรือพาหะนำโรคชนิดต่าง ๆ	2.96	4.78	0.614	5

จากตาราง 16 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยของข้อความที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้

ข้อความ สถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกห่างจากบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมของเด็ก PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.644 โดยข้อความ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเป็นเอกเทศ PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.634 และข้อความ พื้นที่สำหรับการนอนสะอาดและมีอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมๆ PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.630 ตามลำดับ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ด้าน	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา	2.84	4.69	0.651	7
2	กองการศึกษามีการดำเนินการนิเทศหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติการสอนจริง	2.82	4.76	0.687	4
3	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	2.83	4.79	0.692	3
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.99	4.74	0.585	11
5	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวันมีความยืดหยุ่นตามความต้องการความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก	2.93	4.63	0.580	12
6	ครูผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรมประจำวันได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม	3.02	4.71	0.559	14
7	คณะครูผู้ดูแลเด็กจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยตลอดปีการศึกษา	2.82	4.72	0.673	6
8	คณะครูผู้ดูแลเด็กร่วมกันจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตลอดปีการศึกษา	2.82	4.72	0.673	6
9	กองการศึกษาจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดแผนการจัดประสบการณ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบต.	2.73	4.76	0.743	1

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้าน	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
10	ครูผู้ดูแลเด็ก มีการผลิตสื่อการสอน สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์	2.88	4.75	0.649	8
11	ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอนจากของจริงมีความหลากหลายทั้งจากธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ	2.92	4.68	0.602	10
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดหาสื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา	2.97	4.67	0.572	13
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการใช้สื่อการสอนในครั้งต่อไป	2.79	4.74	0.698	2
14	ครูผู้ดูแลเด็กมีการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา	2.83	4.77	0.685	5
15	ครูผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและตรวจสอบสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียน	2.87	4.68	0.630	9
16	ครูผู้ดูแลเด็กมีการนำข้อมูลพัฒนาการของเด็ก มาวางแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร	2.82	4.22	0.496	15
17	ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการประเมินที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้ แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน	3.03	3.95	0.303	16
18	ครูผู้ดูแลเด็กมีการสร้างเครื่องมือวัดและประเมิน เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก แบบทดสอบ ฯลฯ	2.81	3.77	0.341	17

จากตาราง 17 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม

หลักสูตร เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยของข้อคำถามที่มีความต้องการสูงสุด
3 ลำดับแรก ดังนี้

ข้อคำถาม กองการศึกษาจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดแผนการจัด
ประสบการณ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบต. PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.743 โดยข้อคำถาม
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการใช้สื่อการสอนในครั้ง
ต่อไป PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.698 และการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุระหว่างกิจกรรมใน
ห้องเรียนและนอกห้องเรียน PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.692 ตามลำดับ

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงและ
ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริม
การมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

ด้าน	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุน การพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ของผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	2.58	2.75	0.065	8
2	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการระดม ทุนปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ต่าง ๆ บริเวณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของ เด็กเล็ก	2.77	4.74	0.711	1
3	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยเป็น คณะกรรมการในการจัดกิจกรรมหรือจัดงานต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	2.99	4.84	0.618	6
4	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของเด็กเล็ก และชุมชน ในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.88	4.84	0.680	5
5	ผู้ปกครองและชุมชนอาสาช่วยเหลืองานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความสมัครใจ	2.75	4.70	0.709	2

ตาราง 18 (ต่อ)

ด้าน	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุน การพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
6	ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันเสนอแนะและติดตาม การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.71	4.63	0.708	3
7	ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ ร่วม บริจาควัสดุ อุปกรณ์ การเรียนรู้ หรือเครื่องเล่น ที่ เสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กให้แก่ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	2.91	4.71	0.618	6
8	หน่วยงานราชการต่างๆ สถาบันการศึกษาให้การ สนับสนุนงานด้านวิชาการสำหรับการดูแลเด็กเล็ก	2.78	4.71	0.694	4
9	ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมเป็นวิทยากรกับครูผู้ดูแล เด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก	2.99	4.67	0.561	7

จากตาราง 18 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
และสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหา
น้อยของข้อคำถามที่มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้

ข้อคำถาม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการระดมทุนปรับปรุงและพัฒนา
สถานที่ต่าง ๆ บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเล็ก PNI_{modified}
มีค่าเท่ากับ 0.711 โดยข้อคำถาม ผู้ปกครองและชุมชนอาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย
ความสมัครใจ PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.709 และข้อคำถาม ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันเสนอแนะและ
ติดตามการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก PNI_{modified} มีค่าเท่ากับ 0.708 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

2.1 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงาน
ราชการที่มีวิธีปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practices) 2 หน่วยงาน ดังนี้

2.1.1 กรณีศึกษา 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองหนองสำโรง สังกัดเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ปัจจุบันมีเด็กนักเรียน จำนวน 120 คน ผู้อำนวยการศูนย์ จำนวน 1 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 8 คน ผู้ช่วยครู จำนวน 5 คน ภารโรง จำนวน 1 คน จากการศึกษาเอกสารปรากฏผล ดังนี้

2.1.1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย 2-5 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองหนองสำโรง ผู้บริหารเทศบาลจะให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากมีความเห็นว่าการวางพื้นฐานให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพจะเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนั้นจึงกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเป็นวาระของเทศบาลเมืองหนองสำโรงให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชน และการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างเปิดเผย โปร่งใส และเมื่อนำแผนการศึกษาไปสู่การปฏิบัติแล้วจะมีคณะกรรมการสำหรับติดตามประเมินผล เพื่อนำมาสู่การพัฒนาปรับปรุงในคราวต่อไป

สำหรับการจัดสรรงบประมาณจะยึดแผนพัฒนาด้านการศึกษาเป็นกรอบ และการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน สำหรับการวิเคราะห์งบประมาณ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการบริหารงานบุคคลใช้ระบบคุณธรรม ยึดหลักความรู้ความสามารถจัดคนให้เหมาะกับงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน และหลักการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมโดยมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน และการสร้างแรงจูงใจให้รางวัลหรือค่าตอบแทนกับบุคคลที่มีความอุตสาหะ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่จนเกิดผลดีกับงานที่รับผิดชอบอย่างเที่ยงธรรม

2.1.1.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

การวางแผนกรอบอัตรากำลังบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองหนองสำโรงจะดำเนินการตามหลักวิชาการ และหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพนักงานเทศบาลกำหนด เพื่อให้เกิดความเหมาะสมทั้งตำแหน่งและอัตรากำลังอย่างมีคุณภาพ สำหรับการสรรหาจะใช้หลักความเสมอภาค เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงตามตำแหน่งได้เข้ารับการคัดเลือกอย่างเป็นธรรม ในระบบที่มีมาตรฐานเป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพนักงานเทศบาลกำหนดอย่างน่าเชื่อถือและยอมรับได้โดยทั่วกัน เมื่อได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาแล้วจะมีการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งเรียนรู้จากการทำงาน โดยมีพี่เลี้ยงช่วยสอนแนะ การเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และที่สำคัญคือการมอบหมายงานให้ตรงกับความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการเอาใจใส่งานมากขึ้น การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเที่ยงธรรม เปิดเผย โปร่งใส โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการ

และการนิเทศงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาบุคลากร ให้มีศักยภาพสูงขึ้น
ในลำดับต่อไป

2.1.1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

การเลือกสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้หลักการมีส่วนร่วมจากชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ตลอดจนการรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศในการจัดการศึกษาได้เต็มประสิทธิภาพ สำหรับการใช้พื้นที่ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา จะต้องมีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการใช้ไว้ล่วงหน้าเพื่อให้สัดส่วนการใช้พื้นที่มีความเหมาะสมทั้งพื้นที่ภายในและภายนอกอาคาร และตัวอาคารถูกก่อสร้างขึ้นได้ตามแบบมาตรฐานที่กำหนด สำหรับการปรับปรุงซ่อมแซมอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ จะมีการสำรวจสภาพเพื่อการวางแผนในการปรับปรุงซ่อมแซมให้มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีความพร้อมในการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะใช้หลักความร่วมมือทั้งบุคลากรภายในศูนย์ฯ ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ความสะอาด และความเรียบร้อย เพื่อให้เกิดความห่วงใยและความรู้สึกเป็นเจ้าของจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ และการสร้างนิสัยให้กับด้วยการจัดหลักสูตรให้เด็กได้เรียนรู้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการปฏิบัติจริงเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกด้วย

สำหรับการรักษาความปลอดภัยจะดำเนินการจัดทำแผนด้านการป้องกันสาธารณภัยต่างๆ โดยกำหนดมาตรการเป็น 2 ด้าน คือ 1 ด้านคนจะทำการอบรมให้ความรู้และการฝึกซ้อมแผนเพื่อให้บุคลากรมีทักษะในการป้องกันภัย หรือหากเกิดภัยก็สามารถรับมือให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด 2 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ จัดให้มีอย่างครบถ้วนและมีสภาพความพร้อมในการใช้งานตลอดเวลา

2.1.1.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย 2-5 ปี เน้นพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นหลัก ยังไม่เน้นการเรียนรู้ที่เป็นวิชาการดังนั้นจึงจัดทำหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นเป็นหลัก ให้เด็กได้เพลิดเพลินสนุกสนาน และเกิดทักษะทางพัฒนาการด้านต่างๆ และการสอดแทรกวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้เด็กได้เรียนรู้เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ประกอบกับการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมใช้คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ประชาชนชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมเป็นองค์คณะผู้จัดทำ สำหรับการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้การศึกษามีหลักประกันด้านคุณภาพ โดยใช้คณะกรรมการสำหรับการ

ประเมินขึ้นอีกคณะหนึ่ง เพื่อให้เกิดมาตรฐานทางการศึกษา และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรในคราวต่อไปให้ได้มาตรฐานสูงขึ้น

2.1.1.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

การสร้างร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย 2-5 ปี มีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเด็กในช่วงวัยนี้ยังไม่มีความพร้อมในการศึกษา จึงต้องร่วมกันทุกฝ่ายในการจัดจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ โดยใช้หลักให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกระดับ เช่น การกำหนดนโยบายก็ต้องมีเวทีรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน หรือการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนำมาวิเคราะห์ในการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การประชุมผู้ปกครองก็จะเชิญผู้แทนชุมชนร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษา การประชุมครูประจำเดือนจะมีตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนเข้าประชุมเพื่อร่วมกันเสนอแนะการจัดกิจกรรมให้มีคุณภาพมากขึ้น ส่วนการจัดงานหรือกิจกรรมต่างๆ จะมีการประชุมทั้งก่อนและหลังการจัดงานทุกครั้งเพื่อร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ และการติดตามประเมินผล สำหรับการระดมทุนหรือการรับบริจาควัสดุสิ่งของ จะมีคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือจากชุมชนเพื่อร่วมกันดำเนินการให้เกิดความโปร่งใสในการนำทุนหรือทรัพยากรไปใช้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคและเกิดประโยชน์กับเด็กเล็กอย่างสูงสุด

2.1.2 กรณีศึกษา 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหัน สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดอุดรธานี 7 กิโลเมตร มีจำนวนนักเรียน 80 คน การจัดห้องเรียนระดับอนุบาล แยกเป็น อายุมากกว่า 3 ขวบ จำนวน 48 คน และอายุไม่เกิน 3 ขวบ จำนวน 30 คน หัวหน้าศูนย์ 1 คน ผู้ดูแลเด็ก 3 คน จากการศึกษาเอกสารปรากฏผล ดังนี้

2.1.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหันพบว่า เทศบาลตำบลหนองบัว ดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเองตามความต้องการของชุมชน โดยผู้บริหารเทศบาลได้กำหนดนโยบายสำหรับการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย 2-5 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ให้เป็นที่ไว้วางใจสำหรับประชาชนได้ทุกเรื่อง และให้มีผู้แทนชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ทุกด้าน จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว เพื่อทำหน้าที่พัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหันให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ให้การสนับสนุน พิจารณาให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตาม

สมควร และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหัน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาขั้นตอนและวิธีการประเมิน ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการพัฒนา พร้อมทั้งระบุปัญหาที่ต้องเร่งปรับปรุง

ในการจัดสรรงบประมาณให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกจากที่ได้รับจัดสรรตามหลักเกณฑ์ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้แล้ว ผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวจะเสนองบประมาณให้สภาเทศบาลได้พิจารณาตามแผนพัฒนาเทศบาลอย่างครบถ้วน เพียงพอสำหรับการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความพึงพอใจให้การชื่นชม

2.1.2.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

โครงสร้างการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหัน มีการจัดโครงสร้างที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร และสอดคล้องกับการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหัน กำหนดฝ่ายงาน เป็น 4 ฝ่าย คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป ในส่วนเอกสารงานบุคคล พบว่า มีการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการพนักงานเทศบาล โดยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้ว 5 ปี ได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง สำหรับครูผู้ดูแลเด็กจบการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเอกปฐมวัย 1 คน ประสบการณ์การทำงานด้านเด็กปฐมวัย 3 ปี และจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 2 คน ประสบการณ์การทำงานด้านเด็กปฐมวัย 2 ปี

แผนการด้านพัฒนาบุคลากร จากเอกสารพบว่าการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การส่งเข้ารับการศึกษาอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน หรือการนิเทศงานอย่างสม่ำเสมอ สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงาน จากเอกสารรายงานผลการประเมินของคณะกรรมการ พบว่า หัวหน้าศูนย์ฯ และผู้ดูแลเด็ก ปฏิบัติหน้าที่ การสอนด้วยความเอื้ออาทร มีวิญญานความเป็นครู และมีเจตคติที่ดีต่อการสอนมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ ได้รับการอบรม/พัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ พยายามที่จะปรับปรุงเทคนิคการสอน มีการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริงตามศักยภาพ

2.1.2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหันอยู่ใกล้ชุมชนมีความเหมาะสมทางกายภาพมีความสะดวกในการเดินทางในการรับส่งเด็กของผู้ปกครอง ส่วนตัวอาคารเรียนมีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย ตั้งอยู่ห่างจากสภาพแวดล้อมที่เป็นมลพิษ สำหรับพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด ร่มรื่น มีการจัดพื้นที่สนามเด็กเล่นและ

เครื่องเล่นอย่างหลากหลาย เพียงพอ เหมาะสมตามวัย โดยพื้นที่สนามเด็กเล่นเป็นพื้นทรายบางส่วน และสนามหญ้าบางส่วน ตามความเหมาะสมของพื้นที่ ในด้านการรักษาความปลอดภัยจะใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประชาชนในชุมชน ช่วยกันระวังป้องกันสาธารณภัยต่างๆ หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ โดยจัดทำแผนการป้องกันภัย และให้มีการซักซ้อมเพื่อให้เกิดความชำนาญสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เมื่อเกิดภัย

2.1.2.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

มีเอกสารแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหัน ที่จัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของที่ประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดแนวนโยบายให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาเทศบาล จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองการศึกษา ได้รับทราบว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ให้มีความสำคัญแก่เด็กและเล็งเห็นการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ จัดให้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ได้บรรจุแผนงานโครงการด้านการพัฒนาการศึกษา และส่วนหนึ่งได้รวบรวมข้อมูลมาจากแผนพัฒนาเทศบาลที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่บริการเอาไว้ด้วย

เอกสารหลักสูตรและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า มุ่งเน้นการจัดประสบการณ์โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2546 เพื่อให้เด็กเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการประเมินเพื่อสร้างหลักประกันคุณภาพด้านการศึกษา โดยใช้คณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย และนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์ในครั้งต่อไป

2.1.2.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน

จากแฟ้มงานการมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กบ้านดอนหัน พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้แทนชุมชน พระสงฆ์ รวมถึงผู้บริหารระดับสูงในเทศบาล ตำบลหนองบัว ซึ่งจากการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์ฯ ได้รับทราบว่าการที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของเป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะมุ่งพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนหัน หัวหน้าศูนย์ฯ ให้ข้อมูลว่ามีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน ระหว่างผู้ปกครอง อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สำหรับการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในโอกาสสำคัญตามเทศกาลต่างๆ ที่สอดคล้องกับประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชน เช่น วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ วันลอยกระทง วันปีใหม่ เป็นต้นและการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กบ้านดอนหัน เป็นแหล่งความรู้บริการชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนประชาชนใช้เป็นแหล่งประโยชน์ได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. ผลการออกแบบแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

ร่างแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เป็นข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากข้อ 2 มาใช้ในการร่างแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอในตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 19 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดนโยบายการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยการเปิดเวทีประชาคมอย่างโปร่งใส 2. คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คัดเลือกจากเวทีประชาคมร่วมกันของผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน 3. การจัดทำแผนการศึกษาแบบชุมชนมีส่วนร่วม 4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนำแผนการศึกษาไปใช้และมีการนำผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนการศึกษาในคราวต่อไป 5. การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
	<p>6. การใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วม</p> <p>7. การใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลอย่างเปิดเผยโปร่งใส</p>
2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	<p>1. สำรวจและกำหนดความต้องการจำเป็นการสรรหาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพ</p> <p>2. คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส</p> <p>3. กำหนดแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน</p> <p>4. การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย</p> <p>5. มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม</p>
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	<p>1. การจัดสัดส่วนการใช้พื้นที่อาคารสถานที่ ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก</p> <p>2. มีแผนการปรับปรุงอาคารให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการใช้</p> <p>3. มีการตรวจสอบอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ อย่างสม่ำเสมอและรายงานผลต่อผู้บริหารทราบ</p> <p>4. การสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่จากชุมชน</p> <p>5. การฝึกซ้อมแผนการป้องกันภัยของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะและมีความพร้อมในยามฉุกเฉิน</p> <p>6. มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง</p>

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีคณะกรรมการฝ่ายวิชาการสำหรับจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 2. การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสอดแทรกวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น 3. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อสร้างพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้านอย่างสมดุล 4. คณะกรรมการประเมินหลักประกันคุณภาพด้านการศึกษา อย่างสม่ำเสมอและเป็นธรรม 5. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ ให้มีความสมบูรณ์และทันสมัยในครั้งต่อไป
5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ในการบริหารงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดงานต่างๆ 2. การสร้างการมีส่วนร่วมในการระดมทุน การรับบริจาค หรือการอาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3. การสร้างการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลหรือการสะท้อนความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ในผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4. การรับการสนับสนุนงานด้านวิชาการจากทุกภาคส่วน 5. การรับการสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ จากทุกภาคส่วน 6. ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานจากผลการประเมินในแต่ละปี

จากตาราง 19 พบว่า แนวทางการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยการเปิดเวทีประชาคมอย่างโปร่งใส 2) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คัดเลือกจากเวทีประชาคมร่วมกันของผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน 3) การจัดทำแผนการศึกษาแบบชุมชนมีส่วนร่วม 4) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนำแผนการศึกษาไปใช้และมีการนำผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนการศึกษาในคราวต่อไป 5) การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา 6) การใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วม และ 7) การใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลอย่างเปิดเผย โปร่งใส

2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ได้แก่ 1) สำรวจและกำหนดความต้องการจำเป็นการสรรหาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพ 2) คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส 3) กำหนดแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย และ 5) มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ได้แก่ 1) การจัดสัดส่วนการใช้พื้นที่อาคารสถานที่ ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก 2) มีแผนการปรับปรุงอาคารให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการใช้ 3) มีการตรวจสอบอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ อย่างสม่ำเสมอและรายงานผลต่อผู้บริหารทราบ 4) การสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่จากชุมชน 5) การฝึกซ้อมแผนการป้องกันภัยของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะและมีความพร้อมในยามฉุกเฉิน และ 6) มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง

4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ 1) มีคณะกรรมการฝ่ายวิชาการสำหรับจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสอดแทรกวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น 3) การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อสร้างพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้านอย่างสมดุล 4) คณะกรรมการประเมินหลักประกันคุณภาพด้านการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและเป็นธรรม และ 5) การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ ให้มีความสมบูรณ์และทันสมัยในครั้งต่อไป

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน ได้แก่ 1) การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ในการบริหารงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดงานต่างๆ 2) การสร้างการมีส่วนร่วมในการระดมทุน การรับบริจาค หรือการอาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) การสร้างการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลหรือการสะท้อนความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ในผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) การรับ

การสนับสนุนงานด้านวิชาการจากทุกภาคส่วน 5) การรับการสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ จากทุกภาคส่วน และ 6) ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานจากผลการประเมิน ในแต่ละปี

4. ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นข้อมูลจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์แนวทาง ดังแสดงในตาราง 20 ถึง ตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.31	0.56	มาก	4.00	0.58	มาก
2	ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร	4.40	0.72	มาก	3.84	0.67	มาก
3	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	4.37	0.65	มาก	3.77	0.71	มาก
4	ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	4.60	0.67	มากที่สุด	3.84	0.75	มาก
5	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน	4.40	0.78	มาก	3.77	0.70	มาก
	รวม	4.42	0.68	มาก	3.84	0.68	มาก

จากตาราง 20 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ระดับมาก 4 ด้าน ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ	ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การกำหนดนโยบายการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยการเปิดเวทีประชาคมอย่างโปร่งใส	4.40	0.89	มาก	4.20	0.84	มาก
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คัดเลือกจากเวทีประชาคมร่วมกันของผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน	4.0	0.55	มาก	3.80	0.30	มาก
3	การจัดทำแผนการศึกษาแบบชุมชนมีส่วนร่วม	4.40	0.55	มาก	4.40	0.73	มาก
4	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนำแผนการศึกษาไปใช้และมีการนำผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนการศึกษาในคราวต่อไป	4.20	0.84	มาก	4.00	0.53	มาก
5	การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา	4.40	0.55	มาก	3.60	0.44	มาก
6	การใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วม	4.20	0.30	มาก	4.00	0.70	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7	การใช้ระบบคุณธรรมในการ บริหารงานบุคคลอย่างเปิดเผย โปร่งใส	4.60	0.45	มากที่สุด	4.00	0.50	มาก
รวม		4.31	0.56	มาก	4.00	0.58	มาก

จากตาราง 21 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 6 ข้อ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

ข้อ	ด้านบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของบุคลากร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	สำรวจและกำหนดความต้องการ จำเป็นการสรรหาบุคลากรของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีคุณภาพ	4.40	0.89	มาก	4.00	0.64	มาก
2	คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง งานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส	4.20	0.90	มาก	3.80	0.80	มาก
3	กำหนดแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน	4.20	0.60	มาก	4.00	0.41	มาก
4	การประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเป็นธรรมและเปิดเผย	4.60	0.89	มาก	3.60	0.60	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	ด้านบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของบุคลากร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5	มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของ บุคลากรอย่างเหมาะสม	4.60	0.32	มากที่สุด	3.80	0.89	มาก
	รวม	4.40	0.72	มาก	3.84	0.67	มาก

จากตาราง 22 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด
อุดรธานี ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ข้อ	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การจัดสัดส่วนการใช้พื้นที่อาคาร สถานที่ ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก	4.80	0.55	มากที่สุด	4.00	0.79	มาก
2	มีแผนการปรับปรุงอาคารให้มี ความพร้อมและเหมาะสมกับการใช้	4.00	0.60	มาก	3.60	0.74	มาก
3	มีการตรวจสอบอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ อย่างสม่ำเสมอและ รายงานผลต่อผู้บริหารทราบ	4.60	0.50	มากที่สุด	3.80	0.54	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4	การสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่จากชุมชน	4.20	0.65	มาก	3.80	0.58	มาก
5	การฝึกซ้อมแผนการป้องกันภัยของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะและมีความพร้อมในยามฉุกเฉิน	4.40	0.72	มาก	3.80	0.74	มาก
6	มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง	4.20	0.89	มาก	3.60	0.84	มาก
รวม		4.37	0.65	มาก	3.77	0.71	มาก

จากตาราง 23 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

ข้อ	ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	มีคณะกรรมการฝ่ายวิชาการสำหรับจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด	3.80	0.48	มาก
2	การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมการสอดแทรกวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น	4.80	0.89	มากที่สุด	4.00	0.89	มาก
3	การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อสร้างพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้านอย่างสมดุล	4.80	0.45	มากที่สุด	4.00	0.84	มาก
4	คณะกรรมการประเมินหลักประกันคุณภาพด้านการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและเป็นธรรม	4.40	0.55	มาก	3.60	0.84	มาก
5	5. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ ให้มีความสมบูรณ์และทันสมัยในครั้งต่อไป	4.40	0.89	มาก	3.80	0.70	มาก
	รวม	4.60	0.67	มากที่สุด	3.84	0.75	มาก

จากตาราง 24 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด
 อุตรดิตถ์ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 จากทุกภาคส่วน

ข้อ	ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากทุกภาคส่วน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจาก ประชาชน ในการบริหารงาน การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัด งานต่างๆ	4.60	0.89	มากที่สุด	3.80	0.71	มาก
2	การสร้างการมีส่วนร่วมในการ ระดมทุน การรับบริจาค หรือการ อาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.80	0.72	มากที่สุด	4.00	0.80	มาก
3	การสร้างการมีส่วนร่วมในการ ติดตาม ประเมินผลหรือการ สะท้อนความคิดเห็นจากทุกภาค ส่วน ในผลการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	4.40	0.46	มาก	3.60	0.64	มาก
4	การรับการสนับสนุนงานด้าน วิชาการจากทุกภาคส่วน	4.00	1.22	มาก	3.80	0.34	มาก
5	การรับการสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ จากทุกภาคส่วน	4.40	0.55	มาก	3.80	0.84	มาก
6	ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานจากผลการประเมิน ในแต่ละปี	4.20	0.84	มาก	3.60	0.84	มาก
รวม		4.40	0.78	มาก	3.77	0.70	มาก

จากตาราง 25 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุน การพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

จากผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นข้อมูลจากการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์และคัดเลือกแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ตามเกณฑ์ทุกข้อ ดังนั้นแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การ บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ถือว่ามีคุณภาพตามหลักวิชา สามารถ นำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด อุดรธานี ต่อไปได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะเรียงตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

สรุปผล

จากการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี สรุปได้ 5 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร

- 1.1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.1.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.1.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจาก
ทุกภาคส่วน
- 1.2 ตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 16 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.1.1 การบริหารงาน
- 1.2.1.2 การบริหารงบประมาณ
- 1.2.1.3 การบริหารงานบุคคล
- 1.2.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ประกอบด้วย
3 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.2.1 คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของหัวหน้าศูนย์/ครู
- 1.2.2.2 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู
- 1.2.2.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ประกอบด้วย
3 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.3.1 อาคารสถานที่
- 1.2.3.2 สภาพแวดล้อมภายในอาคาร
- 1.2.3.3 สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร
- 1.2.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.4.1 หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2.4.2 การจัดประสบการณ์/การจัดกิจกรรมประจำวัน
- 1.2.4.3 การเขียนแผนการจัดประสบการณ์
- 1.2.4.4 สื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 1.2.4.5 การวัดผลและประเมินผล
- 1.2.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจาก
ทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่
- 1.2.5.1 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2.5.2 การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับ

2.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับ

2.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน และอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี พบว่า แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 5 ด้าน 29 แนวทาง ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่

3.1.1 การกำหนดนโยบายการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยการเปิดเวทีประชาคมอย่างโปร่งใส

3.1.2 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คัดเลือกจากเวทีประชาคมร่วมกันของผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน

3.1.3 การจัดทำแผนการศึกษาแบบชุมชนมีส่วนร่วม

3.1.4 มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลการนำแผนการศึกษาไปใช้และมีการนำผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนการศึกษาในคราวต่อไป

- 3.1.5 การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษา
- 3.1.6 การใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใสและมีส่วนร่วม
- 3.1.7 การใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลอย่างเปิดเผย โปร่งใส
- 3.2 ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ประกอบด้วย 5 แนวทาง
ได้แก่
- 3.2.1 สำรวจและกำหนดความต้องการจำเป็นการสรรหาบุคลากรของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กอย่างมีคุณภาพ
- 3.2.2 คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงานอย่างเป็น
ธรรมและโปร่งใส
- 3.2.3 กำหนดแผนพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน
- 3.2.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย
- 3.2.5 มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม
- 3.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ประกอบด้วย 6 แนวทาง
ได้แก่
- 3.3.1 การจัดสัดส่วนการใช้พื้นที่อาคารสถานที่ ให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก
- 3.3.2 มีแผนการปรับปรุงอาคารให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับการใช้
- 3.3.3 มีการตรวจสอบอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ อย่างสม่ำเสมอและรายงานผลต่อ
ผู้บริหารทราบ
- 3.3.4 การสร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่จากชุมชน
- 3.3.5 การฝึกซ้อมแผนการป้องกันภัยของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะและมีความพร้อมในยามฉุกเฉิน
- 3.3.6 มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง
- 3.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่
- 3.4.1 มีคณะกรรมการฝ่ายวิชาการสำหรับจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.4.2 การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมการสอดแทรก
วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
- 3.4.3 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อสร้างพัฒนาการ
ของเด็กให้ครบทุกด้านอย่างสมดุล
- 3.4.4 คณะกรรมการประเมินหลักประกันคุณภาพด้านการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
และเป็นธรรม

3.4.5 การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร แผนการจัด
ประสบการณ์ ให้มีความสมบูรณ์และทันสมัยในครั้งต่อ ๆ ไป

3.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจาก
ทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่

3.5.1 การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ในการบริหารงาน การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดงานต่างๆ

3.5.2 การสร้างการมีส่วนร่วมในการระดมทุน การรับบริจาคหรือการอาสา
ช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5.3 การสร้างการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลหรือการสะท้อน
ความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ในผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5.4 การรับการสนับสนุนงานด้านวิชาการจากทุกภาคส่วน

3.5.5 การรับการสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ จากทุกภาคส่วน

3.5.6 ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานจากผลการประเมินในแต่ละปี
สรุปความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การ
บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ระดับมาก 4 ด้าน ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยด้านวิชาการ และ
กิจกรรมตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน ด้านอาคาร
สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา
ตามลำดับ

ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยด้านการบริหาร
จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมา
ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า

1.1 องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ระดับมาก 4 ด้าน พิจารณาเรียงลำดับองค์ประกอบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ส่วนด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนา เด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) ได้กำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพพัฒนาการและพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม ให้สะอาด ปลอดภัย และน่ายุ่อาศัย ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายุ่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ สุขภาพดีและมีพัฒนาการสมวัย ทั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับประเมินการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกณฑ์มาตรฐาน 6 ด้าน คือ ด้านการเจริญเติบโตอนามัยในช่องปากและการจัดอาหารหลักสุขาภิบาล ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ตามช่วงวัย ด้านจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 ตัวชี้วัดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ความเหมาะสมของตัวชี้วัดในองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเทียบ

กับเกณฑ์การประมาณค่าผ่านเกณฑ์ทุกด้าน เรียงลำดับตัวชี้วัดในองค์ประกอบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ การบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงบประมาณ สภาพแวดล้อมภายในอาคาร บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์/ครู คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ของหัวหน้าศูนย์/ครู หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สื่อและนวัตกรรมจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการประสบการณ์/การจัดการกิจกรรมประจำวัน การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์ การบริหารงาน อาคารสถานที่ การส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากทุกภาคส่วน สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ลักษณะการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการวัดผลและประเมินผล รองลงมา ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของวศิน ปาลเดชพงศ์ (2539) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการนุบาลศึกษาว่า สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการในประเด็น 1) พัฒนาการเด็ก ทุกวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา 2) แผนการจัดการประสบการณ์ต้องยึดเด็กเป็น ศูนย์กลางและสนองความต้องการความสนใจ และความสามารถของเด็ก 3) การจัดการกิจกรรม ควรเน้น ประสบการณ์ตรงในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด โดยจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย 4) การจัดการกิจกรรมที่มีลักษณะสมดุลกัน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กับนอกห้องเรียน กิจกรรมสงบกับกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่ได้ริเริ่มกับกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ริเริ่ม และลักษณะการจัดการกิจกรรมควรแบ่งเวลาในการจัด 5) การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ควรจัดสถานที่ทำกิจกรรม และสอดคล้องแนวคิดของ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ (2554) ได้กล่าวว่า เกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1) การบริหารจัดการที่ดี 2) กระบวนการบริการหรือการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่มีคุณภาพ และ 3) ประสิทธิภาพจากการดำเนินงาน คือ เด็กต้องได้รับการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพอีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นุสรณ์จิต ธรรมศิริ (2544) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานด้านวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา คือ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งาน จัดประสบการณ์เรียนรู้ งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศ การศึกษา งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการจัดการประสบการณ์ และงาน ประชุมอบรมทางวิชาการ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงถึงความสอดคล้องกับตัวชี้วัดองค์ประกอบ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ

บุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (2552) กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ว่า 1) หลักการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาทางด้านร่างกายให้แข็งแรง สมบูรณ์ กระตุ้นให้สมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่พัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ให้เป็นผู้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง ไร่แข็งแรงแจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้พัฒนาด้านสังคมโดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ บัญชีชีวิตของเด็กตามสภาพครอบครัว บริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย 2) หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยจัดการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเอาใจใส่ และจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุกเล่นให้มีความรู้และเกิดการพัฒนารอย่างสมดุล 3) หลักความร่วมมือโดยครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป 4) หลักแห่งความสอดคล้องอุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของยูทอนา มิ่งเมือง (2549) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านบริการอาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากรด้านส่งเสริมสุขภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องงานวิจัยของทิพวรรณ ศรีบุตร (2553) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ศึกษาลักษณะ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการบริหารจัดการ และแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่า ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีดังนี้ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน และมีบุคลากรที่เพียงพอ 2) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมีที่ดิน อาคารสถานที่ทำการเป็นของตนเอง 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการจัดประสบการณ์การ

เรียนรู้ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัย 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและช่วยเหลือด้านการดำเนินการและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดอ่อนของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ พบว่า วัสดุการศึกษา สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และผู้ดูแลเด็กบางส่วนไม่ได้จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งปลากัด สภาพห้องเรียนคับแคบ ไม่มีห้องรับประทานอาหารที่เป็นสัดส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโพธิ์ไชยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนามแท่ง ไม่มีรั้วรอบขอบชิด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนามแท่ง พื้นที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กไม่เหมาะสม 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ของเล่นสำหรับเด็กเก่าชำรุด 4) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน ไม่มีการจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ส่วนแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน พบว่า 1) ผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดนโยบายและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 2) จัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากร 3) สนับสนุนทุนการศึกษาให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 4) ผู้ดูแลเด็กควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการเขียนแผนการสอนและการจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กและนักวิชาการศึกษาดำเนินการประสานงานและประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน รองลงมาตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) ได้วางแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึงคุณภาพการจั้ดบริการเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัย เพื่อให้เป็นศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ ปัจจัยกำหนดที่ควรคำนึงถึง 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ภายในและภายนอกอาคาร ตัวอาคารมั่นคงแข็งแรง มีความปลอดภัย ไม่อยู่ในบริเวณเสี่ยงอันตราย พื้นที่ใช้สอยแบ่งเป็นสัดส่วน 2) สภาพอากาศ มีสภาพอากาศที่ถ่ายเท รมรื่น

สะอาด รวมถึงบรรยากาศภายในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งแสดงให้เห็นความอบอุ่น ให้เด็กรู้สึกถึงความเป็นบ้าน

3) คุณสมบัติ และคุณภาพของบุคลากรที่ให้บริการ ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการ ครู/ผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรสนับสนุนอื่นๆ ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานและควรได้รับการฝึกอบรมด้านต่างๆ ที่จำเป็น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และผู้ปกครอง มีสุขภาพแข็งแรงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ 4) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการเรียน การสอนที่มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอเหมาะสมกับความต้องการของเด็ก และจำนวนเด็กที่ให้บริการ เช่น จำนวนเครื่องเล่น โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น 5) กระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรม มีการวางแผนการเรียน การสอน และจัดกิจกรรมที่เน้นในด้านการเตรียมความพร้อมของเด็กๆ ให้มีการพัฒนาทุกๆ ด้านอย่างเหมาะสม สภาพของเด็กในแต่ละวัย และควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานให้กับเด็ก 6) การรายงานผล และการประเมินผล ด้านการบริการ และด้านตัวเด็ก โดยการจดบันทึกเกี่ยวกับสถานะสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมต่างๆโดยมีการรายงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ 7) การบริหารและการจัดการ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีการรายงานและตรวจสอบการทำงานของบุคลากรที่เหมาะสม มีการพัฒนาคุณภาพบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เป็นต้น

3. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า

3.1 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ผู้วิจัยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการ โดยการคำนวณจากสูตร $PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$ มาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีค่าสูงที่สุด โดยด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย รองลงมาตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการ ความสนใจโดยครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีบรรยากาศที่อบอุ่น จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาสสังเกต สำรวจ เล่น ค้นคว้า ทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของกับเด็กและกับผู้ใหญ่ จัดให้มีความสมดุลมีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่ม และครูริเริ่ม จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และ

กลุ่มใหญ่ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตัวเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติ และรักท้องถิ่น จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธานิมิงเมือง (2549) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรมีห้องโสตทัศนศึกษา เครื่องเล่นสนาม สอนพิเศษตอนเย็น และฝึกฝนให้นักเรียนเขียนอ่านคล่อง ด้านสิ่งแวดล้อม ความสะอาดและความปลอดภัย ควรจัดห้องเรียนเป็นสัดส่วน ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมให้เพียงพอ ควรติดมุ้งลวดทุกห้อง ควรขยายพื้นที่ และขยายการสอนถึงขั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านบุคลากรควรเพิ่มจำนวนครู ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานกับทุกฝ่าย

3.2 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายค่าเฉลี่ยตามโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2554) กล่าวถึงพื้นฐานมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ คือ 1) การบริหารจัดการที่ดี 2) กระบวนการบริการหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กที่มีคุณภาพ และ 3) ประสิทธิภาพจากการดำเนินงาน สอดคล้องกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2546) สนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาการและพัฒนามาตรฐานสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย และน่าอยู่อาศัย ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ สุขภาพดีและมีพัฒนาการสมวัย และสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่

สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องงานวิจัยของ จีราวุฒิ สีมารักษ์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย และเพื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลยโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีแผนการพัฒนาที่ชัดเจน และควรมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน พร้อมทั้งมีแผนติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

1.2 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร ควรดำเนินการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งงานอย่างเป็นธรรม และโปร่งใส

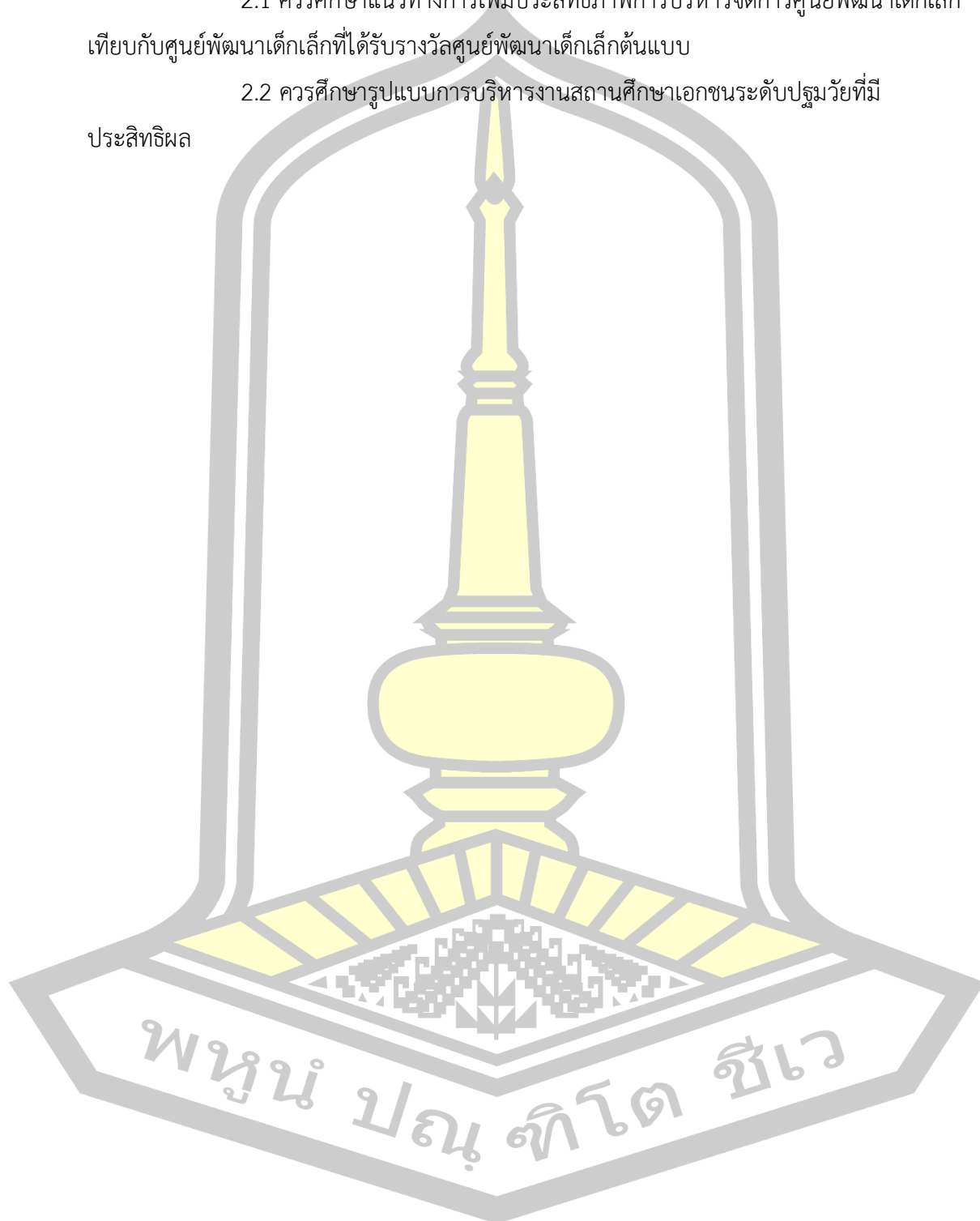
1.3 วิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ควรดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 การมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็ก ควรจัดประชุม จัดอบรมผู้ปกครอง และควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้กับผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอในรูปแบบต่าง เช่น วิทยุกระจายเสียงในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทียบกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ

2.2 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มี
ประสิทธิผล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ จันทรวงศ์. (2555). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2545). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เล่ม 1 การจัดตั้งและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อสาการศึกษา ดินแดน.
- กรมวิชาการ. (2532). *ทิศทางและนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มือมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- กรมอนามัย. (2550). ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแหล่งเพาะเมล็ดพันธุ์สู่ออนาคต. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://news.sanook.com/scoop/scoop_231747.php>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 มกราคม 2561].
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความร่วมมือของมนุษย์. (2554). *มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ : คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *แนวทางปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ไกรษร สุธรรมมา. (2550). *ทรรศนะของบุคลากรต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2530). *การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์ และพลังงาน.
- จันทรา ยิ้มเข็ม. (2557). *แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

- จิราวุฒิ สีมารักษ์. (2553). *การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2532). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทองศักดิ์ ปักโคทาณิง. (2557). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ คณะวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพย์มาศ ลิ้มสุชาติ. (2551). *ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลลิดล จังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพวรรณ ศรีบุตร. (2553). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. เชียงใหม่ : 598 Print.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ศรศรี. (2556). *การบริหารจัดการพัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เบญจา แสงมลิ. (2542). *การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประเสริฐ บุญมี. (2553). *ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรีชา หิรัญโร. (2541). *การพัฒนาองค์กรและสภาพแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

- ผกามาศ จุฑรัมย์. (2552). *ความคาดหวังผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พาพร รุ่งงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูประบบราชการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิสูตร สุวรรณวงศ์. (2554). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เพชรอุมา สุขเกษม. (2553). *การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรี*. นครปฐม : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนตรี บุญไชย. (2551). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มยุรี สิงห์ไทรราช. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามความรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมธี ปลั่นธนานนท์. (2531). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- ยุทธนา มิ่งเมือง. (2549). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุวณันท์ นิลดำ. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เยาวภา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.

- รัชณี ธาดา. (2555). *การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2542). *เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). *แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.dei.ac.th/ac/.7.doc>>2545. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 18 กรกฎาคม 2561].
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2545). *ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สมคิด บางโม. (2545). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2546). *คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี. (2557). *ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.udonthanilocal.go.th>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 2 พฤษภาคม 2561].
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุธี สุทธิสมบุญ. (2536). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สุปรินชา ทิรัญโร. (2531). *การวางแผนพัฒนาโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สุพรรณวดี พุทธกัง. (2554). *การดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- อำภา บุญช่วย. (2542). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.

- Bell, M.L. (1992). *A study to determine why parents do or do not participate in the education of their middle school children (parental participation)*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/AAT9214569>. [accessed April 2017].
- Brittingham, K.V. (1998). *The Characterization of Successful School Family and Community Partnerships*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304456728?accountid=50152>. [accessed April 2017].
- Claycomb, C.L. (1995). *The Role of School Governors and Head Teachers in Primary School Decision-Making : A Study in one English Local Authorityz*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/303387967>. [accessed April 2017].
- Delaney, R. (1997). *Parent Participation in Education Decision Making : A High Stakes Procedure*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/303429766?accountid=50152>. [accessed March 2017].
- DelliColli, J.M. (1998). *Attitudes and perspectives of uninvolved middle school parents regarding the concept of school involvement*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/9815495>. [accessed March 2017].
- Fantuzzo, J.W. (2000). Family involvement : a multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367-376.
- Jerry E.B. (1996). *Process for Effective Graphic Design Curriculum Development*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304248159?accountid=50152>. [accessed March 2017].
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(2), 607-610.

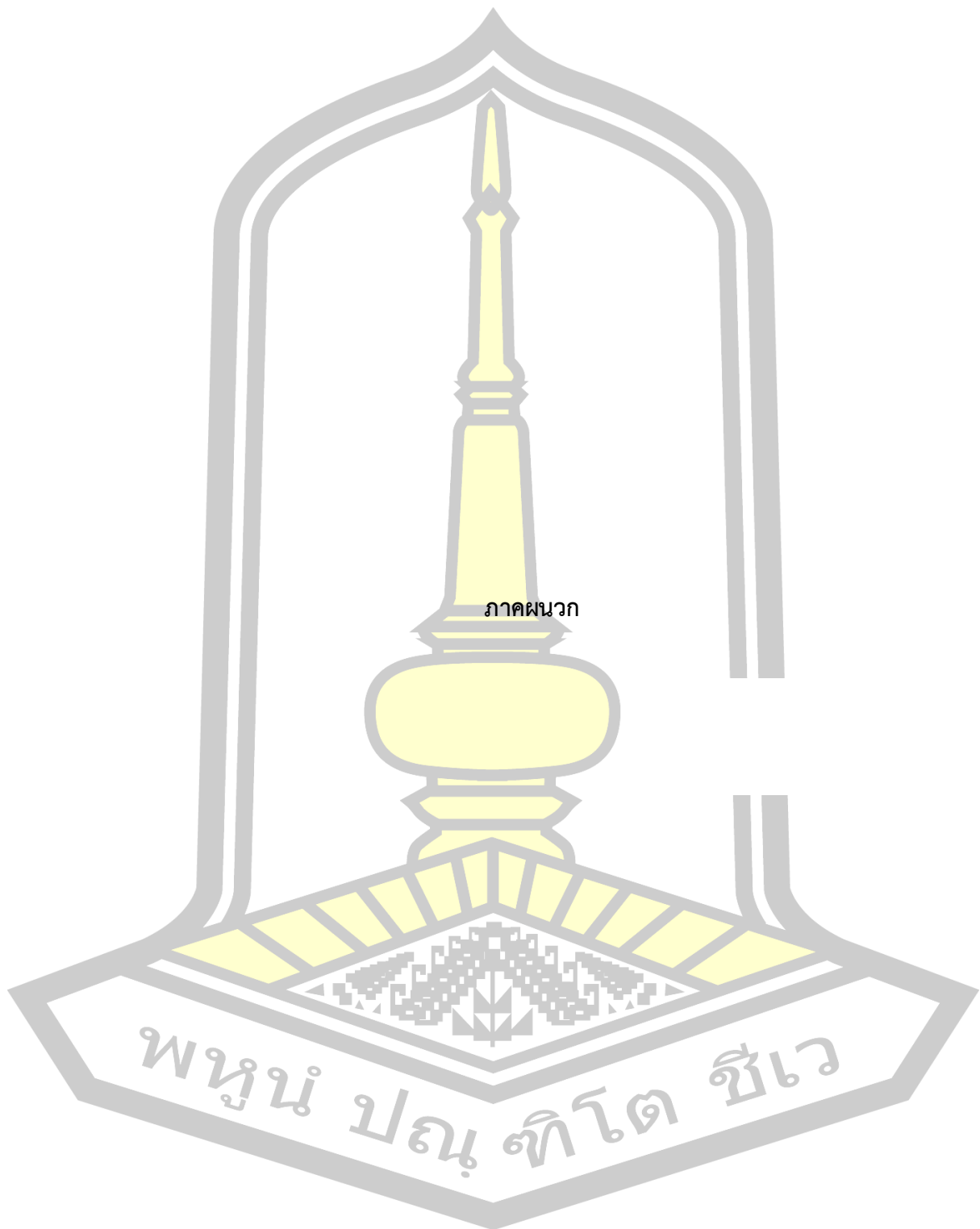

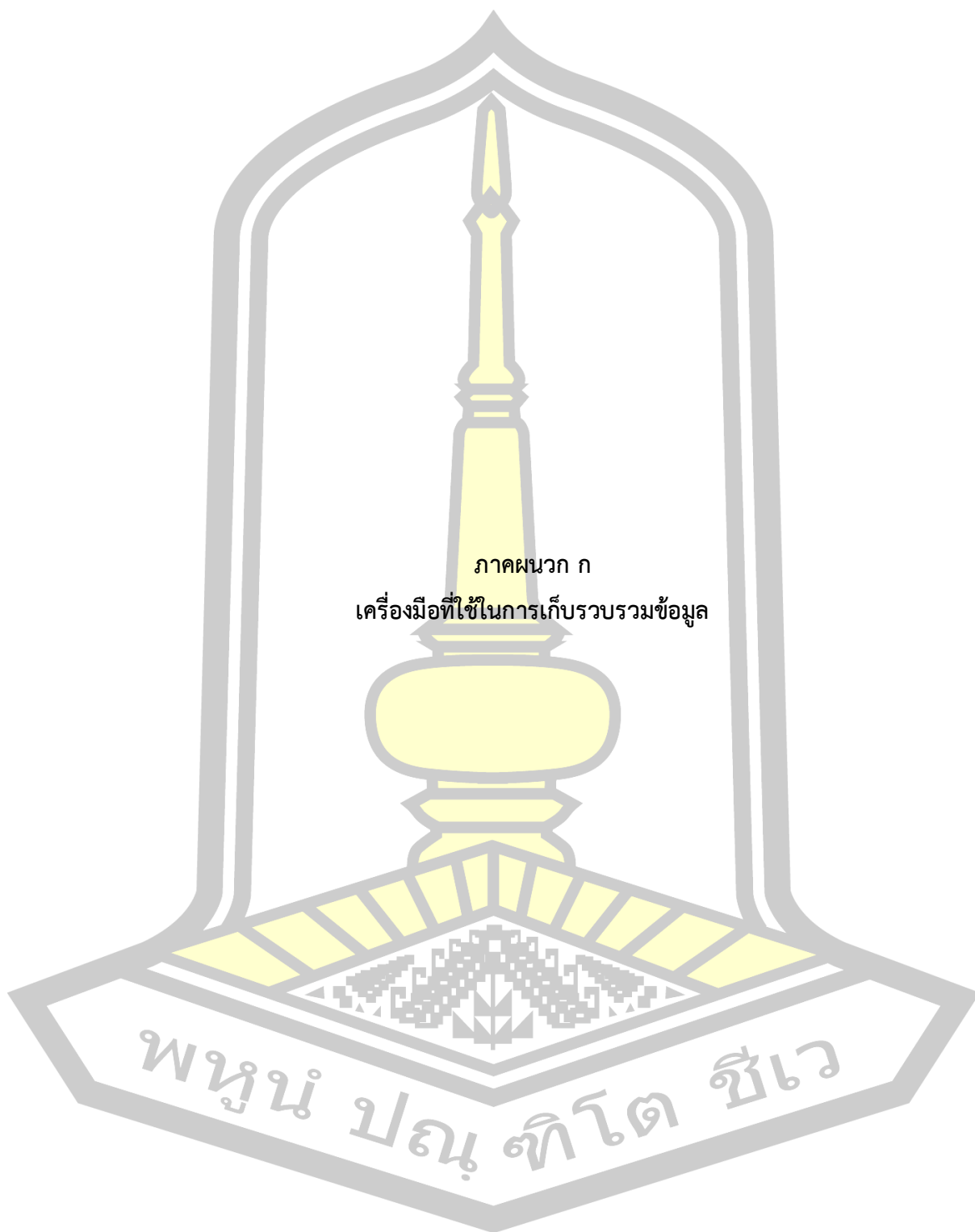
Pena, D.C. (2000). Parent involvement : influencing factors and implications. *The Journal of Education Research*, 194(1), 42-54.

Rideout, F.D. (1997). *School-based management for small schools in newfoundland and labrador*. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304319579?accountid=50152>. [accessed April 2017].

Stone, S.Mc.C. (2001). The Child Care Teacher's Role in Providing-relate Literacy Experiences for Four-year-old Children. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/304732461?accountid=50152>. [accessed April 2017].

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุ ประดิษฐ์ ชัยเว

แบบประเมินองค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
ในจังหวัดอุดรธานี

- คำชี้แจง :
1. องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ปรากฏในเครื่องมือฉบับนี้ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง
  2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบที่กำหนดมาให้ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับต่อไปนี้คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
  3. กรณีที่ท่านเห็นว่าควรมีองค์ประกอบใดเพิ่มเติม กรุณาระบุ

ตอนที่ 1 องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์

องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
1.1 การบริหารงาน - นโยบาย - แผนงาน - คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
1.2 การบริหารงบประมาณ - งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุน - งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
1.3 การบริหารงานบุคคล - การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง - การพัฒนาบุคลากร - การประเมินผลการปฏิบัติงาน					
ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

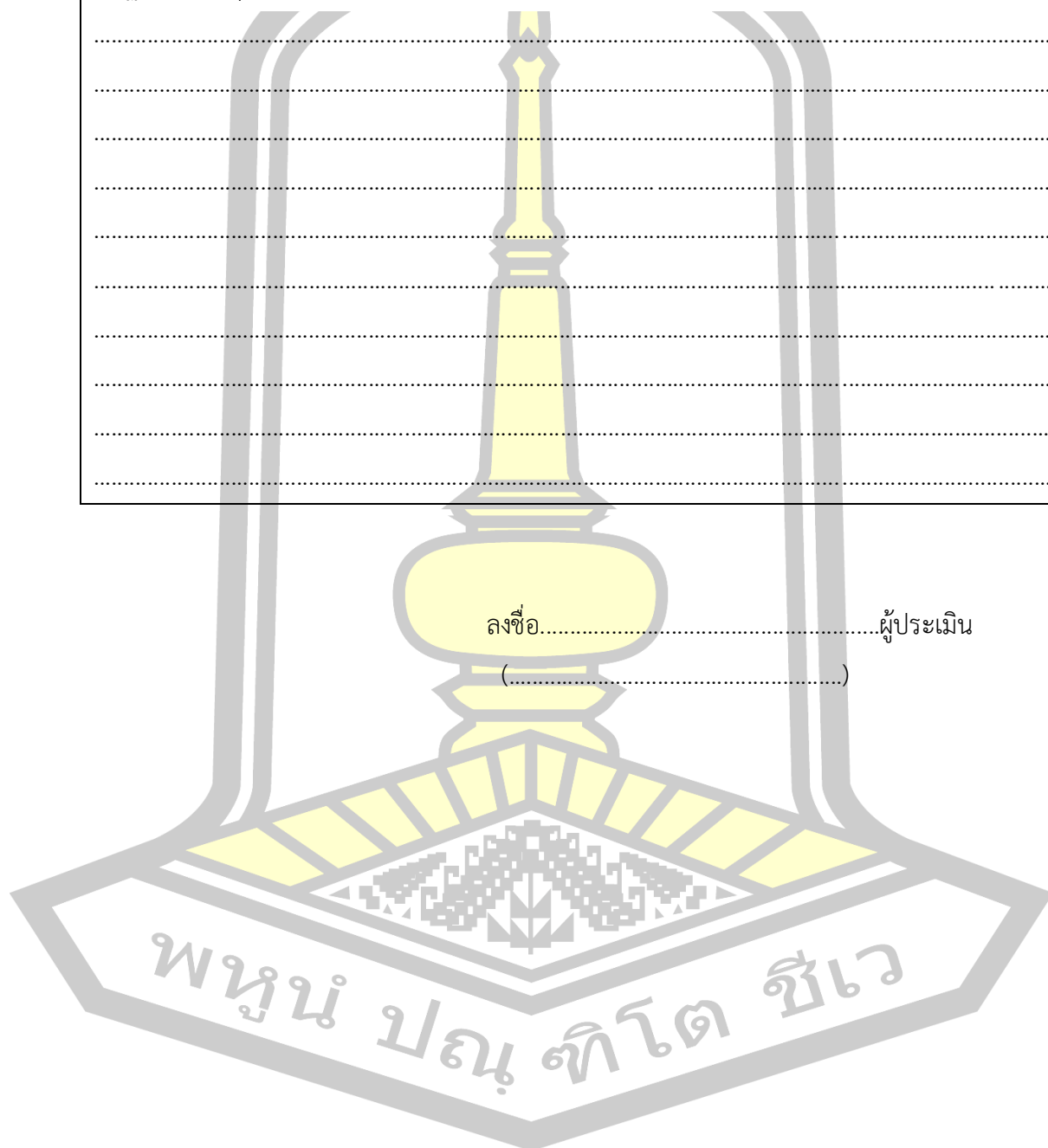

องค์ประกอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากทุกภาคส่วน</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 5 ด้าน 76 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 18 ข้อ
2. ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร จำนวน 16 ข้อ
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวน 15 ข้อ
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร จำนวน 18 ข้อ
5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจาก

ทุกภาคส่วน จำนวน 9 ข้อ

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา 1 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 คน

4. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และครบทุกข้อ

5. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้นำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านทั้งสิ้น เพื่อจะได้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

6. กรุณาส่งแบบสอบถามกลับภายในวันที่ **12 ตุลาคม 2560** ตามชื่อและที่อยู่ดังนี้

กรุณาส่ง

นางสาวอัญชลี หลักชัย
709/22 หมู่ที่ 1 ซอยอนุรักษ
ถนนอุดร-เซียงฮีน ตำบลบ้านเลื่อม
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาวอัญชลี หลักชัย

นิสิตระดับปริญญาโท

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ผู้บริหาร
 ( ) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
 ( ) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
 ผู้อำนวยการกองการศึกษา
 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ขนาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ท่านปฏิบัติงาน

- ขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนเด็กนักเรียน ตั้งแต่ 91 คนขึ้นไป)
 ขนาดใหญ่ (มีจำนวนเด็กนักเรียน ตั้งแต่ 61 - 90 คน)
 ขนาดกลาง (มีจำนวนเด็กนักเรียน ตั้งแต่ 31 - 60 คน)
 ขนาดเล็ก (มีจำนวนเด็กนักเรียน ตั้งแต่ 1 - 30 คน)

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 2

ข้อคำถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำชี้แจง :

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ทั้งในสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อระบุว่า การดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของท่านในข้อนั้นๆ อยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานในสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	การดำเนินงาน	ระดับการดำเนินงาน ในสภาพปัจจุบัน					ระดับการดำเนินงาน ในสภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0	นโยบายด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) มีความ ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาเด็กปฐมวัย		✓				✓				

พหุ ประถมศึกษา

การดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการดำเนินงาน ในสภาพปัจจุบัน					ระดับการดำเนินงาน ในสภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน (ต่อ)										
4. การมีส่วนร่วมผู้ปกครองของเด็กเล็กและชุมชน ในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
5. ผู้ปกครองและชุมชน อาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความสมัครใจ										
6. ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันเสนอแนะและติดตามการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
7. ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ ร่วมบริจาควัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้ หรือเครื่องเล่นที่เสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก ให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
8. หน่วยงานราชการต่างๆ สถาบันการศึกษา ให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการสำหรับการดูแลเด็กเล็ก										
9. ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมเป็นวิทยากรกับครูผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก										

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาวอัญชลี หลักชัย

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

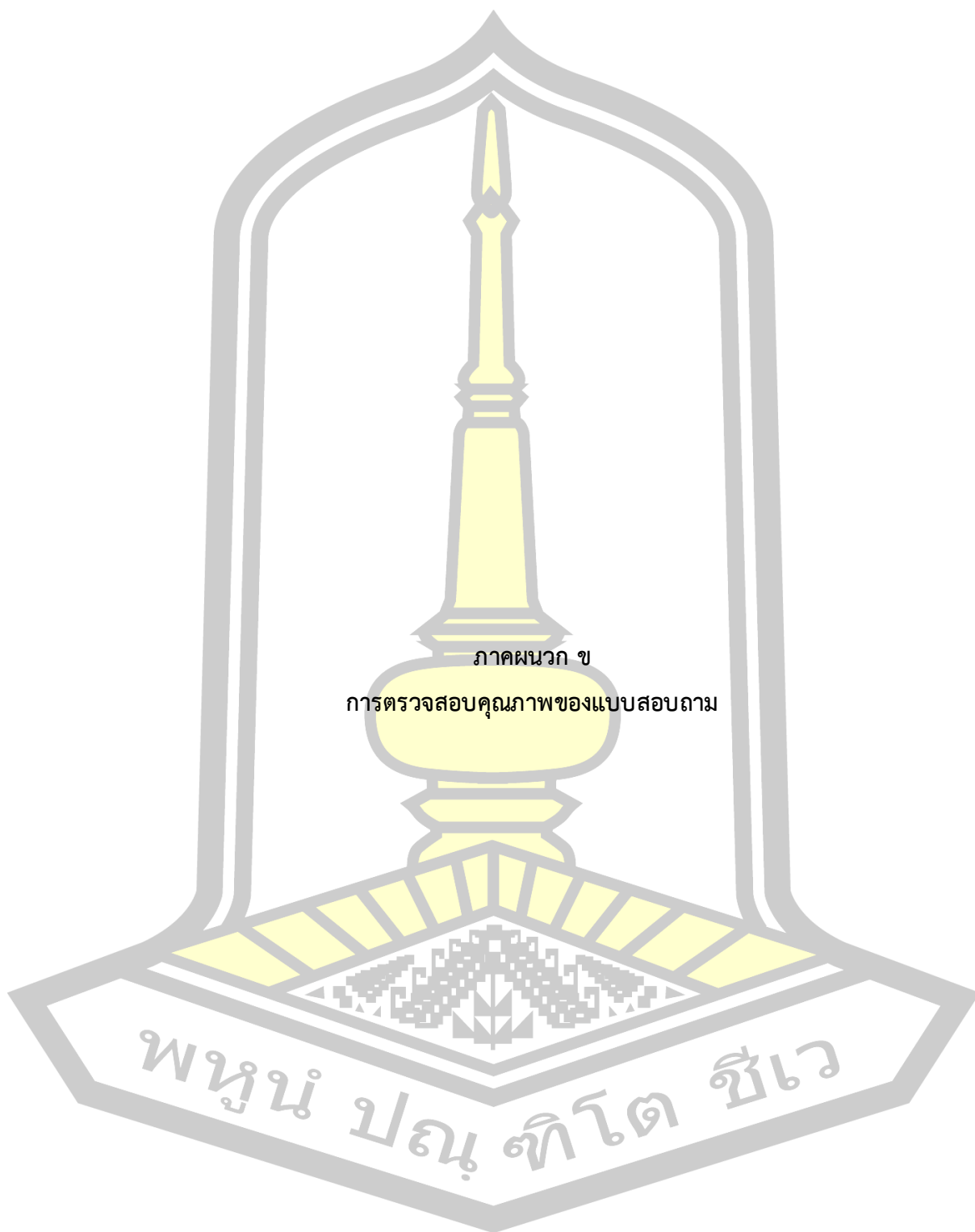
แนวทางการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การสร้างการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลหรือการสะท้อนความคิดเห็น จากทุกภาคส่วน ในผลการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก										
4. การรับการสนับสนุนงานด้านวิชาการ จากทุกภาคส่วน										
5. การรับการสนับสนุนด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ จากทุกภาคส่วน										
6. ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการ ดำเนินงานจากผลการประเมิน ในแต่ละปี										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 26 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	IOC	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
1	นโยบายด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีความชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเด็กปฐมวัย	1.00	ใช้ได้
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมประชุมวางแผนจัดแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
3	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันประชุมวางแผนการปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน	1.00	ใช้ได้
4	กองการศึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	1.00	ใช้ได้
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา	1.00	ใช้ได้
6	คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กรับทราบบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน	1.00	ใช้ได้
7	คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์	1.00	ใช้ได้
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอุดหนุนงบประมาณจาก อบต.เพียงพอกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้บุคลากร ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ	1.00	ใช้ได้
10	อบต.จัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาวิชาชีพให้ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ	1.00	ใช้ได้
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.00	ใช้ได้
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและรายงานงบแสดงฐานะทางการเงินได้อย่างถูกต้อง	1.00	ใช้ได้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	IOC	แปลผล
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและรายงานงบแสดงฐานะทางการเงินได้ตามกำหนดเวลา	1.00	ใช้ได้
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศจัดการด้านการเงินการคลังอย่างถูกต้อง โปร่งใสและเป็นปัจจุบัน	1.00	ใช้ได้
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสรรหาและจ้างบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอดคล้อง กับแผนอัตรากำลังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
16	อบต. ใช้ระบบคุณธรรมทุกครั้งในการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลาย	0.80	ใช้ได้
18	กองการศึกษาติดตามเพื่อให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างน้อย ปีละ 20 ชั่วโมง	1.00	ใช้ได้
ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร			
1	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวุฒิการศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมประชุมวางแผนจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
3	ครูผู้ดูแลเด็กสำเร็จการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย	1.00	ใช้ได้
4	ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาวิชาชีพด้านการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
5	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินการบริหารศูนย์ให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์ที่วางไว้	1.00	ใช้ได้
6	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไป ตามนโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ที่วางไว้	1.00	ใช้ได้
7	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง	1.00	ใช้ได้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	IOC	แปลผล
8	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	ใช้ได้
9	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กทุกครั้ง	1.00	ใช้ได้
10	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุม ทุกด้าน	1.00	ใช้ได้
11	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
12	ผู้บริหาร อบต. มีการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทางด้านวิชาการ อย่างต่อเนื่อง	1.00	ใช้ได้
13	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. ได้ร่วมกันจัดทำระเบียบหรือข้อบังคับของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
14	ผู้บริหาร อบต. กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
15	ผู้บริหาร อบต.เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมประชุมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
16	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ อบต. บริหารจัดการงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนพัฒนาการศึกษา	1.00	ใช้ได้
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย			
1	อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมอยู่ใกล้ชิดชุมชน สะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครอง	1.00	ใช้ได้
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเป็นเอกเทศ	1.00	ใช้ได้
3	อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่กว้างขวางเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	1.00	ใช้ได้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	IOC	แปลผล
4	พื้นที่สำหรับการนอนสะอาดและมีอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสม	1.00	ใช้ได้
5	พื้นที่รับประทานอาหาร มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับเด็กครบทุกคน	1.00	ใช้ได้
6	สถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกห่างจากบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมของเด็ก	1.00	ใช้ได้
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องน้ำเพียงพอสำหรับเด็ก มีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอและพื้น ไม่ลื่น	1.00	ใช้ได้
8	บริเวณภายในห้องเรียนมีแสงสว่างจากธรรมชาติเพียงพอสม่ำเสมอ ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก	1.00	ใช้ได้
9	บริเวณอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเพียงพอ	1.00	ใช้ได้
10	ภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วน	1.00	ใช้ได้
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่สำหรับให้เด็กล้างมือและแปรงฟันครบทุกคน	1.00	ใช้ได้
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเครื่องเล่นสนามที่มีความหลากหลายช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้	1.00	ใช้ได้
13	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีระบบการตรวจสอบความมั่นคงพร้อมใช้งานของเครื่องเล่นสนามอย่างสม่ำเสมอ	1.00	ใช้ได้
14	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีรั้วกันเป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง	1.00	ใช้ได้
15	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารไม่ให้เป็นแหล่งขยายพันธุ์แมลงหรือพาหะนำโรคชนิดต่าง ๆ	1.00	ใช้ได้
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร			
1	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา	1.00	ใช้ได้
2	กองการศึกษามีการดำเนินการนิเทศหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติการสอนจริง	1.00	ใช้ได้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	IOC	แปลผล
3	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	1.00	ใช้ได้
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	1.00	ใช้ได้
5	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวันมีความยืดหยุ่นตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก	1.00	ใช้ได้
6	ครูผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรมประจำวันได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม	1.00	ใช้ได้
7	คณะครูผู้ดูแลเด็กจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยตลอดปีการศึกษา	1.00	ใช้ได้
8	คณะครูผู้ดูแลเด็กร่วมกันจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตลอดปีการศึกษา	1.00	ใช้ได้
9	กองการศึกษาจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดแผนการจัดประสบการณ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบต.	1.00	ใช้ได้
10	ครูผู้ดูแลเด็ก มีการผลิตสื่อการสอนสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์	1.00	ใช้ได้
11	ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอนจากของจริงมีความหลากหลายทั้งจากธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ	1.00	ใช้ได้
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดหาสื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่าน การเล่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	1.00	ใช้ได้
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการใช้สื่อการสอนในครั้งต่อไป	1.00	ใช้ได้
14	ครูผู้ดูแลเด็กมีการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	1.00	ใช้ได้
15	ครูผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและตรวจสอบ สมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียน	1.00	ใช้ได้

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	IOC	แปลผล
16	ครูผู้ดูแลเด็กมีการนำข้อมูลพัฒนาการของเด็ก มาวางแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร	1.00	ใช้ได้
17	ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการประเมินที่มีที่ความหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน	1.00	ใช้ได้
18	ครูผู้ดูแลเด็กมีการสร้างเครื่องมือวัดและประเมิน เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก แบบทดสอบ ฯลฯ	1.00	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน			
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	ใช้ได้
2	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการระดมทุนปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ต่างๆบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
3	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนโดยเป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมหรือจัดงานต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	1.00	ใช้ได้
4	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของเด็กเล็กและชุมชน ในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
5	ผู้ปกครองและชุมชนอาสาช่วยเหลืองานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความสมัครใจ	1.00	ใช้ได้
6	ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันเสนอแนะและติดตามการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0.60	ใช้ได้
7	ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจ ร่วมบริจาควัสดุ อุปกรณ์ การเรียนรู้ หรือเครื่องเล่น ที่เสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้
8	หน่วยงานราชการต่างๆ สถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการสำหรับการดูแลเด็กเล็ก	0.80	ใช้ได้
9	ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมเป็นวิทยากรกับครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก	1.00	ใช้ได้

ตาราง 27 ค่าอำนาจจำแนกของข้อความสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก			
1	นโยบายด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีความชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเด็กปฐมวัย	.622	.500
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมประชุมวางแผนจัดแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.334	.461
3	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันประชุมวางแผนการปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน	.550	.416
4	กองการศึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	.773	.889
5	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา	.802	.893
6	คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กรับทราบบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน	.434	.345
7	คณะกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและความรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์	.705	.664
8	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอุดหนุน งบประมาณจาก อบต. เพียงพอกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.801	.703
9	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้บุคลากร ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ	.704	.514
10	อบต.จัดสรรงบประมาณด้านการพัฒนาวิชาชีพให้ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ	.776	.880

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	.772	.699
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและรายงานงบแสดงฐานะทางการเงินได้อย่างถูกต้อง	.831	.635
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและรายงานงบแสดงฐานะทางการเงินได้ตามกำหนดเวลา	.831	.872
14	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระบบสารสนเทศจัดการด้านการเงินการคลังอย่างถูกต้อง โปร่งใสและเป็นปัจจุบัน	.518	.478
15	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสรรหาและจ้างบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับแผนอัตรากำลังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.576	.452
16	อบต. ใช้ระบบคุณธรรมทุกครั้งในการสรรหา และบรรจุแต่งตั้งครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.517	.514
17	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลาย	.559	.549
18	กองการศึกษาติดตามเพื่อให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อย ปีละ 20 ชั่วโมง	.438	.664
ด้านบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร			
1	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวุฒิการศึกษาสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.513	.370
2	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมประชุมวางแผนจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.710	.370

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
3	ครูผู้ดูแลเด็กสำเร็จการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย	.379	.498
4	ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาวิชาชีพด้านการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.812	.670
5	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินการบริหารศูนย์ให้ปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงานและวัตถุประสงค์ที่วางไว้	.789	.845
6	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ที่วางไว้	.731	.619
7	หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง	.785	.731
8	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	.353	.498
9	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กทุกครั้ง	.781	.905
10	ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กครอบคลุม ทุกด้าน	.509	.416
11	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. มีความรู้ความเข้าใจ และ ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.362	.307
12	ผู้บริหาร อบต. มีการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทางด้านวิชาการ อย่างต่อเนื่อง	.379	.644
13	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ของ อบต. ได้ร่วมกันจัดทำระเบียบ หรือข้อบังคับของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.441	.484

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
14	ผู้บริหาร อบต. กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.650	.887
15	ผู้บริหาร อบต.เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมประชุมเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.445	.383
16	ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของ อบต. บริหารจัดการงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนพัฒนาการศึกษา	.435	.478
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย			
1	อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมอยู่ใกล้ชุมชนสะดวกต่อการเดินทางของผู้ปกครอง	.491	.515
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารเป็นเอกเทศ	.462	.345
3	อาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่กว้างขวางเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	.502	.383
4	พื้นที่สำหรับการนอนสะอาดและมีอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสม	.647	.514
5	พื้นที่รับประทานอาหาร มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับเด็กครบทุกคน	.508	.478
6	สถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัวแยกห่างจากบริเวณพื้นที่จัดกิจกรรมของเด็ก	.574	.483
7	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องน้ำเพียงพอสำหรับเด็ก มีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอและพื้น ไม้ลิ้น	.379	.384
8	บริเวณภายในห้องเรียนมีแสงสว่างจากธรรมชาติเพียงพอสม่ำเสมอในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก	.706	.515
9	บริเวณอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเพียงพอ	.804	.809
10	ภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วน	.491	.682

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
11	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่สำหรับให้เด็กล้างมือและแปรงฟันครบทุกคน	.353	.468
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเครื่องเล่นสนามที่มีความหลากหลายช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้	.733	.716
13	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีระบบการตรวจสอบความมั่นคงพร้อมใช้งานของเครื่องเล่นสนามอย่างสม่ำเสมอ	.938	.700
14	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีรั้วกันเป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และมีทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง	.520	.515
15	ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็กมีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารไม่ให้เป็นแหล่งขยายพันธุ์แมลงหรือพาหะนำโรคชนิดต่าง ๆ	.663	.372
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร			
1	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดจุดเน้นของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา	.522	.889
2	กองการศึกษามีการดำเนินการนิเทศหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติการสอนจริง	.736	.468
3	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่สมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	.572	.478
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเด็กด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา	.491	.370
5	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กประจำวันมีความยืดหยุ่นตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก	.473	.515
6	ครูผู้ดูแลเด็กสามารถจัดกิจกรรมประจำวันได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม	.705	.487
7	คณะครูผู้ดูแลเด็กจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยตลอดปีการศึกษา	.742	.844

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
8	คณะครูผู้ดูแลเด็กร่วมกันจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ตลอดปีการศึกษา	.736	.372
9	กองการศึกษาจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดแผนการจัดประสบการณ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อบต.	.379	.515
10	ครูผู้ดูแลเด็ก มีการผลิตสื่อการสอนสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์	.455	.534
11	ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอนจากของจริงมีความหลากหลายทั้งจากธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ	.524	.320
12	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดหาสื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่าน การเล่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา	.806	.616
13	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการใช้สื่อการสอนในครั้งต่อไป	.520	.646
14	ครูผู้ดูแลเด็กมีการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2-5 ปี ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา	.812	.641
15	ครูผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกและตรวจสอบ สมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียน	.353	.905
16	ครูผู้ดูแลเด็กมีการนำข้อมูลพัฒนาการของเด็ก มาวางแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร	.752	.760
17	ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการประเมินที่มีที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน	.865	.921
18	ครูผู้ดูแลเด็กมีการสร้างเครื่องมือวัด ประเมิน เช่น แบบสังเกต แบบบันทึก แบบทดสอบ ฯลฯ	.910	.933

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	
		สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยจากทุกภาคส่วน			
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประชุม รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง และชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	.743	.799
2	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการระดมทุนปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ต่างๆบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเล็ก	.920	.907
3	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยเป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรมหรือจัดงานต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ	.638	.620
4	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของเด็กเล็ก และชุมชน ในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.815	.746
5	ผู้ปกครองและชุมชนอาสาช่วยเหลืองาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความสมัครใจ	.901	.824
6	ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันเสนอแนะและติดตามการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.849	.515
7	ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเอกชน ภาครัฐกิจ ร่วมบริจาควัสดุ อุปกรณ์ การเรียนรู้ หรือเครื่องเล่น ที่เสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.623	.688
8	หน่วยงานราชการต่างๆ สถาบันการศึกษา ให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการสำหรับการดูแลเด็กเล็ก	.694	.746
9	ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมเป็นวิทยากรกับครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก	.884	.744

หมายเหตุ

การพิจารณาว่าข้อคำถามใดมีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์หรือไม่นั้น โดยการทดสอบสมมุติฐานหลัก ข้อคำถามใดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าข้อนั้นใช้ได้ หรือมีคุณภาพด้านอำนาจจำแนก สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

$$H_0 : \rho = 0$$

$$H_1 : \rho > 0$$

กำหนด $\alpha = .05$ เป็นการทดสอบแบบทางเดียว (One-Tailed Test) พบว่า มีค่าวิกฤติเท่ากับ .306 ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถาม ซึ่งพบว่า ทุกข้อมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) สูงกว่าเกณฑ์หรือค่าวิกฤติทุกค่า แสดงว่า ทุกข้อมีคุณภาพด้านอำนาจจำแนก สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ว.557

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบองค์ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน

ด้วย นางสาวอัญชลี หลักชัย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์นายวีรรัตน์ รักวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบองค์ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อที่นิติตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ว.558

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวอัญชลี หลักชัย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์นารินทร์ รัทวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ว.559

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวอัญชลี หลักชัย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์นายริรัตน์ รั่วจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอัญชลี หลักชัย ทำการทดลองใช้เครื่องมือ ในระหว่างเดือน..... เพื่อนิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ว.560

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวอัญชลี หลักชัย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์นาริรัตน์ รักรวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวอัญชลี หลักชัย ทำการเก็บข้อมูลการวิจัยกับผู้บริหารและครูผู้สอน ในระหว่างเดือน .....

..... เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอารยา ปิยะกุล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ว.596

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

14 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินแนวทางในวิทยานิพนธ์

เรียน

ด้วย นางสาวอัญชลี หลักชัย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์นาริรัตน์ รัทวิจิตรกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินแนวทางในวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและแผน ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-317

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวอัญชลี หลักชัย
วันเกิด	วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 919 หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการพัฒนาชุมชน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ถนนวิไลยุทธกิจ ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 39000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2545 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2549 ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) วิชาเอกการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชีเว